

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

12. II 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 400 ДИН. • БРОЈ 1885

ВРАТОЛОМИЈЕ ПО ГРИНИЧУ

СТР. 14-15

ОЧИ ТАЗНИХ АГЕНАТА
СТР. 5-6-7

ПАНОРАМА ЗА УБИСТВО
СТР. 44

НЕОБИЧНИ
ОБИЧАЈИ:

ШМИНКАЊЕ
СТР. 16-17

ЛУКА АНТОНИО ПАЊАНИ
(1737-1814)

ИТАЛИЈАНСКИ ПЕСНИК И ЛИНГВИСТА, ОД 17. ГОДИНЕ ПА ДО КРАЈА ЖИВОТА СВАКОДНЕВНО ЈЕ 2 САТА ЧИТАО ТЕКСТОВЕ НА ГРЧКОМ ИЛИ ЛАТИНСКОМ ЈЕЗИКУ.

Улаз

У ВРТ ЈЕДНОГ ИМАЊА У ПЕЈЗАЖУ У КИНИ, НАПРАВЉЕН ЈЕ У ОБЛИКУ КИНЕСКЕ ВАЗЕ.

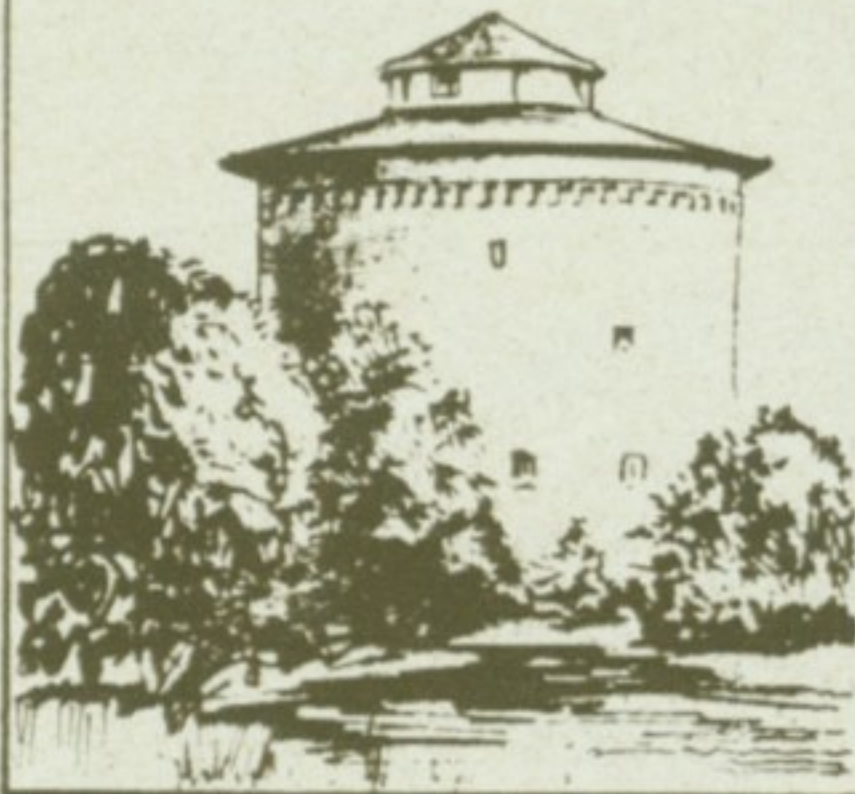
Патицај бродница

ИЗ ЈУЖНЕ АФРИКЕ ЗАБАДА ГРАНИЦЕ ПОД ПЕРА НА ЛЕБИМА И ТАКО ИХ НОСИ ДО МЕСТА НА КОМЕ ГРАДИ ГНЕЗДО.

ГРАДСКА ТВРЂАВА

У ГОСЛАРУ (НЕМАЧКА) КОЈА ИМА ЗИДИНЕ ДЕБЕЛЕ 6,5 МЕТАРА, ПРЕТВОРЕНА ЈЕ У ЛУКСУЗНИ РЕСТОРАН.

ГОИГ

КОЈИ ПРАВЕ МАОРИ СА НОВОГ ЗЕЛАНДА ДУБИ СЕ У ОГРОМНОМ СТАБЛУ. ШУПЉЕ ДЕБЛО СЛУЖИ КАО РЕЗОНАТОР.

Портрет

СУПРУГЕ ЈАН ВАН АЈКА, КОЈИ ЈЕ ОВАЈ ПОЗНАТИ ФЛАМАНСКИ СЛИКАР ИЗРАДИО 1439. ГОДИНЕ, ОТКРИВЕН ЈЕ 1808. ГОДИНЕ НА РИБЉОЈ ГИЈАЦИ У БРИЖУ (БЕЛГИЈА). СЛИКА ЈЕ СЛУЖИЛА ПРОДАВЦИМА КАО ТАЦНА ЗА ИЗЛАГАЊЕ РИБЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЛПИНИСТИ ИЗ КАМНИКА, ДВАДЕСЕТСЕДМОГДИШЊИ ТЕМАЗИН ИЗОК И ТРИДЕСЕТЈЕДНОГДИШЊИ МАРЈАН КРЕПЕР ОСВОЈИЛИ СУ У НЕПАЛУ СЕДМИ ПО ВЕЛИЧИНИ ПЛАНИНСКИ ВРХ ДАУЛАГИРИ (8167 м). ОВАЈ

ПОДВИГ, У КОЈИ СУ БЕЗ ПОМОЋИ НОСАЧА КРЕНУЛИ ИЗ БАЗНОГ ЛОГОРА НА ВИСИНИ ОД 4100 МЕТАРА, ИЗВЕЛИ СУ ЗА ЧЕТИРИ ДАНА.

ПРЕЛАЗЕЊИ УЛИЦУ ВАН „ЗЕБРЕ“ НЕДАВНО ЈЕ У АМЕРИЧКОМ ГРАДУ КОЛУМБУСУ ПОГИНУО НАЈСТАРИЈИ ПАДОБРАНАЦ НА СВЕТУ ДЕВЕДЕСЕТГОДИШЊИ ЕДВИН ТАУНСЕНД. ОВАЈ, ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДАНА КРЕПКИ СТАРАЦ ЧИЈЕ ИМЕ СТОЈИ И У ГИНИСОВОЈ КЊИЗИ РЕКОРДА, ПОЧЕО ЈЕ ДА СКАЧЕ ПРИЛИЧНО КАСНО, У 45. ГОДИНИ, А ПОСЛЕДЊИ СКОК УСПЕШНО ЈЕ ИЗВЕО У 89.

У ЗАГЛАВЉУ ЈЕЛОВНИКА НОВООТВОРЕНОГ КИНЕСКОГ РЕСТОРАНА У ЛОНДОНУ МОЖЕ СЕ ПРОЧИТАТИ СЛЕДЕЋА РЕЧЕНИЦА: „КОНФУЧИЈУ ВЕРУЈЕМО – ОСТАЛИ ПЛАЊАЈУ У ГОТОВОМ“.

ГРУПА ИТАЛИЈАНА, ОБОЖАВАЛАЦА АМЕРИЧКЕ ПЕВАЧИЦЕ МАДОНЕ, ПРЕДЛОЖИЛА ЈЕ МЕСНИМ ВЛАСТИМА ПАЧЕНТРА ДА ПОДИГНУ СПОМЕНИК ОВОЈ ПОП ЗВЕЗДИ. НАИМЕ, МАДОНИНИ ПРЕЦИ ИСЕЛИЛИ СУ СЕ ПРЕ ВИШЕ ОД ОСАМДЕСЕТ ГОДИНА У АМЕРИКУ ИЗ ОВОГ ГРАДИНА У ЦЕНТРАЛНОЈ ИТАЛИЈИ.

У МАЂАРСКОЈ ЈЕ ПРЕ ИЗВЕСНОГ ВРЕМЕНА ДОНЕТА ОДЛУКА ДА СВАКИ МУШКАРАЦ КОЈИ ЖЕЛИ ДА СЕ ОБРИЈЕ КОД БЕРБЕРИНА МОРА СА СОБОМ ПОНЕТИ И СВОЈЕ НОЖИЋЕ ЗА БРИЈАЊЕ КАКО БИ СЕ СМАЊИО РИЗИК ОД СИДЕ. МЕЂУТИМ, ОДЛУКА ЈЕ БРЗО ПОНИШТЕНА ЈЕР ЈЕ ЗАКЉУЧЕНО ДА

ОВАКВЕ МЕРЕ САМО ПОВЕЊАВАЈУ ПАНИКУ И СМАЊУЈУ УЧИНАК БОРБЕ ПРОТИВ ОВЕ СМРТНОСНЕ БОЛЕСТИ. ИНАЧЕ, У МАЂАРСКОЈ ЈЕ ЗА САДА ЗАБЕЛЕЖЕНО 148 ОБОЛЕЛИХ.

ЕНГЛЕЗ ГРАХАМ РОБИНСОН ИСКЉУЧИВО СЕ БАВИ ПРОНАЛАСЦИМА КОЈИ НЕ КОРИСТИТИ ГЛУВИМА. ОН ЈЕ НЕДАВНО НАПРАВИО УРЕЂАЈ КОЈИ НА ЗВУК ЗВОНА НА ВРАТИМА ПОЧИЊЕ ДА ПАЛИ И ГАСИ СВЕ СИЈАЊИЦЕ У СТАНУ.

У ПРОШЛОЈ ГОДИНИ НА ХВАРУ ЈЕ БИЛО 14 ПОЖАРА. У ЊИМА ЈЕ УНИШТЕНО 438 ХЕКТАРА ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ, А ШТЕТА СЕ ПРОЦЕЊУЈЕ НА 53 МИЛИОНА ДИНАРА. НАЈЧЕШЋИ УЗРОЦИ ИЗБИЈАЊА ВАТРЕ БИЛИ СУ ГРОМ, БАЧЕНА ШИБИЦА, ОПУШАК И КВАРОВИ НА ДАЛЕКОВОДИМА.

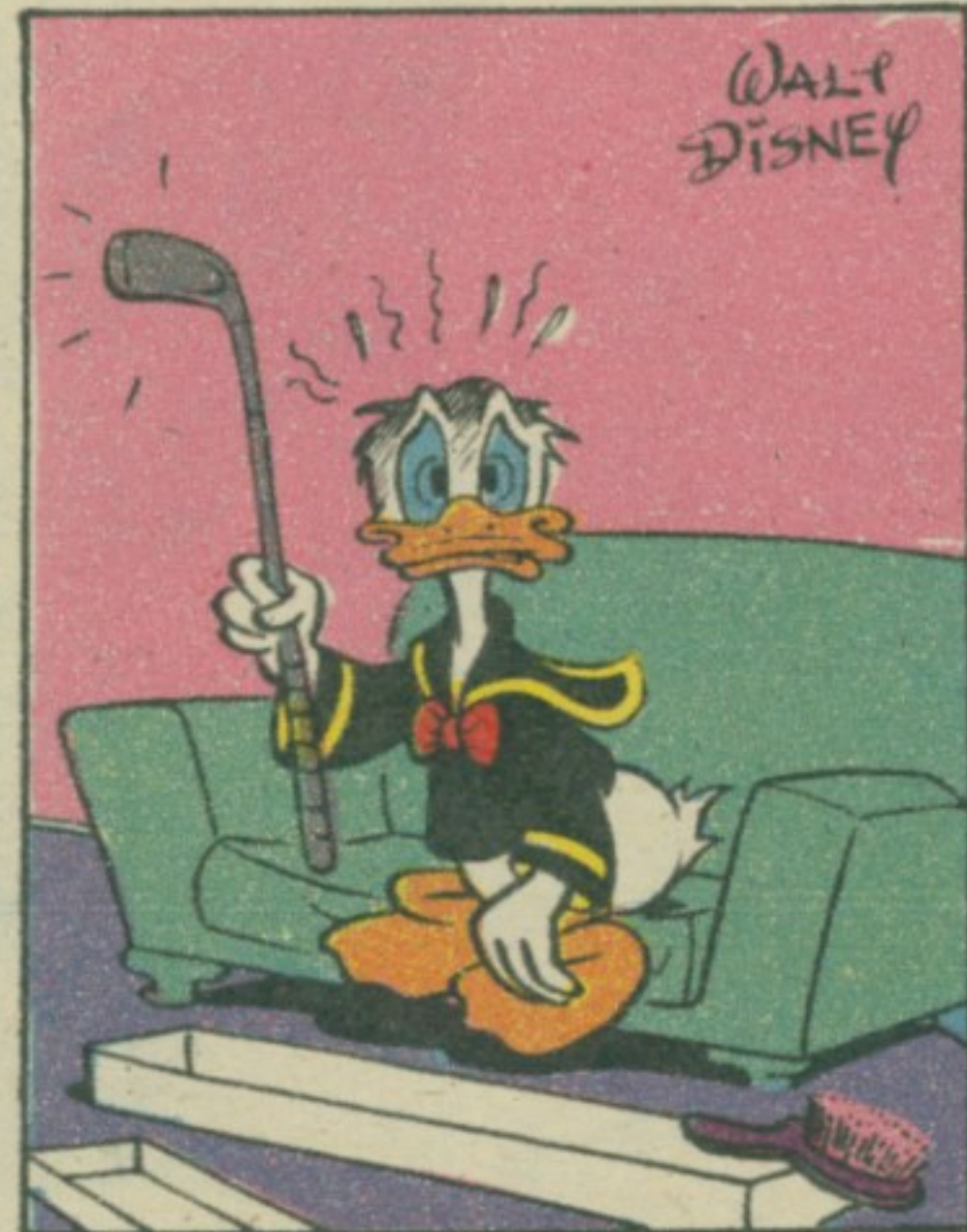
НЕКОЛИКО БУДУЊИХ ОЧЕВА ПРЕДЛОЖИЛО ЈЕ ДА СЕ НА ЛИСТУ ЧЕКАЊА ЗА УПИС У УГЛЕДНИ БРИТАНСКИ КОЛЕѢ ХАРОУ УВРСТЕ И НЕРОЂЕНА ДЕЦА, АКО СЕ УЛТРАЗВУКОМ УТВРДИ ДА СУ МУШКОГ ПОЛА. ДИРЕКТОР ОВЕ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ ЗА ДЕЧАКЕ, ОСНОВАНЕ ЈОШ 1572. ГОДИНЕ, ИЗЈАВИО ЈЕ ДА СУ ПРЕДЛОЗИ ОДЛУЧНО ОДБИЈЕНИ.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

Необичан крај
великих људи

ЖИВ САХРАЊЕН

**Иако тешко рањен,
песник Шандор Петефи
чинио је очајнички
напор да се извуче из
заједничке раке у коју
су бацани изгинули
на бојном пољу**

Мађарска буржоаско-демократска револуција била је она врста догађаја који у историју улазе као преломни тренуци у развоју људског друштва. Што је букнула у Мађарској и не би било толико вредно пажње, јер Мађари нису били први и једини који су се латили оружја да би се домогли независности и слободе. Права вредност тих око годину и по дана, колико је иначе револуција трајала, јесте у томе што се она бурно раширила по Европи означивши крај једног мрачног периода – феудализма.

Човек који је први заталасао био је нико други до највећи мађарски лиричар свих времена и један од највећих песничких талената 19. века – Шандор Петефи!

Лоша срећа код Шегешвара

Почело је тако што је млади песник Петефи подигао 15. марта 1848. устанак у Пешти. Устаници су ослободили из затвора све политичке осуђенике, заузели штампарију и објавили Манифест од 12 та-

чака у којем су тражили реформе. То је подразумевало националну слободу и отцепљење од Аустрије.

Али, једно је слободарски занос а друго војничка вештина. За ово друго, поготову кад је устанак захватио целу Мађарску, Петефи није био способан. У вођу је израстао Лајош Кошут стојећи истовремено на челу устаничке војске и новообразоване револуционарне владе.

Шандор Петефи се повукао. Револуцију, међутим, није напустио. Иако војевање није било за њега, и те како је добро дошао као ађутант генералу Бему.

Окршаје Мађара са Аустријанцима пратила је променљива срећа. Можда је Лајош Кошут и могао нешто да учини да рус-

ки цар није послао у помоћ аустријском цару око 100 хиљада војника, углавном добро извежбаних и сурових козака.

Козаци су мало држали до устаљених војничких правила борбе, а више се уздали у изненадне јурише. Сјајно се сналазећи на коњима и витлајући сабљама упали су као вихор међу устанике.

Дошао је 30. јул 1849. Тог дана код места Шегешвар козаци су се сукобили са трупама генерала Бема.

Чим је борба започела, генерал Бем је наредио Петефију да са резервом остане у селу иза линије фронта. Хтео је на тај начин да га заштити.

Копље је полетело

Несретан што га стално удаљавају из првих борбених редова. Петефи је напустио село и пожурио на линију фронта. Обилазио је положаје и храбрио борце. Није носио оружје, али се трудио да му ништа не промакне. Трчкарао је од артиљераца до пешака, а онда би се ослонио о стабло и радовао плотунима који су косили таласе козака.

У смирају дана срећа је окренула леђа устаницима. Бројнији и боље наоружан непријатељ успео је да сломи отпор првих редова Мађара. Видећи да полако губи битку, генерал Бем је наредио повлачење уздајући се у изненадни противудар. Заборавио је на ратничку природу козака. А они, кад једном пробију брешу, више се не заустављају.

Генерал Бем је брзо схватио да од противудара неће бити ништа. Дао се у бекство, устаници за њим. Петефи, који је до тад сматрао Бема непобедивим, стајао је као укопан. Није могао да верује да таква војничка величина бежи. На несрећу, тог часа је био без коња. Поред тога, на себи је имао цивилно одело па није могао да рачуна на права ратног заробљеника.

Немајући избора, Петефи је потрчао низ друм према селу. Подврискујући, козаци су сваког на кога су наишли посекали сабљом.

Песник није могао да умакне. Покушао је на руском да им објасни ко је. Нису хтели да слушају. Један козак је хитно копље и Петефи је клонуо прободених груди. Његови папири са белешкама расули су се по путу.

Аутор поеме „Апостол“, пева „Витез Јанош“ и других лирских текстова, књижевник оригиналног израза на кога је ту и тамо само Хајне имао утицаја, Шандор Петефи и данас се води као нестало.

Очевици су, међутим, причали да су Аустријанци после битке код Шегешвара ископали неколико великих рака у које су побацали више од хиљаду изгинулих устаника, међу њима и Шандора Петефија. Они исто тако казују да је Петефи био само тешко рањен и да је чинио очајнички напор да се искобеља из гомиле мртвих. Смогао је снаге да из раке неколико пута довикне гробарима:

– Ја сам Петефи! Жив сам, не сахрањујте ме.

Чули су га, плунули на њега и добацили му:

– Цркни, коштуовско псето!

Тако је Шандор Петефи жив сахрањен. На дан смрти 30. јула 1849. навршио је 26 година и 7 месеци.

Миленко Тодоровић

Господин Тарман Нејлор са седамнаест шпијунских фото-апарата од којих се види само шест

ОЧИ ТАЈНИХ АГЕНАТА

Фото-апарат „допел спорт пикон“ којим су Немци, за време првог светског рата, покушавали да извиђају француску територију везујући их за груди голубова писмоноша.

Темпирана полуга активирала је објектив који је снимао само део панораме испод себе. Нејлор је петнаест година трагао за једним примерком, а претпоставља се да их је само десетак „преживело“ рат

Девојка у ружичастој сукњи седи сама на клупи у парку и, читајући књигу, руча. На око метар и по од ње старији отмено одевен господин кроз старински дурбин посматра фасаду бостонског Фанеј Хола. Девојка за часак подиже главу, баца поглед на господина и враћа се својој књизи. Она није приметила сићушни објектив на једној страни дурбина нити је чула шкљоцање док је господин снимао њену виљушку на путу ка устима.

Господин није никакав шпијун већ угледни индустријалац шездесетшестогодишњи Тарман Нејлор, највећи светски колекционар фото-апарата. И, мада има готово све, од ретких дагеротипа до прототипа полароида, он сада новинарима приказује на делу примерке из свог арсенала шпијунских фото-камера.

На себи има седамнаест таквих справица, али се само шест виде с тим што нико не би рекао да су то објективи фото-апарата. Остале су по џеповима или другим деловима тела и одеће у облику кутија за цигарете, џепног и ручног сата, прстена, прслука, пенкала, упаљача...

Нејлорова збирка зачета је скромно. Док је, после завршетка другог светског рата, био машински техничар и фотограф аматер, почео је да купује старинске патенте фото-апарата за педесет центи

У „Гинисовој књизи рекорда“ пише да је најмања икада направљена фото-камера јапански „петал“, у сатенској футроли пришивеној за подвезицу од чипке и намењен шпијункама. Господин Нејлор тврди да данас постоје и далеко мање и да их је лично видео

по комаду. „Хтео сам да докучим зашто су неки нацрти били невероватно добри, а неки ужасно лоши“, каже он.

Са нацрта је прешао на апарате купујући их у почетку пет до десет годишње, а током последњих тридесет година и по четири недељно. Тако је настала највећа збирка фото-апарата на свету.

Године 1960. основао је, заједно с пријатељем, уносну фабрику делова за аутомобиле и авионе. У време када се повукао у пензију 1985. године компанија је имала постројења у дванаест страних земаља. Нејлор је најважнија посећивао једном годишње, а остале једном у две до три године.

Приликом сваког путовања – примера ради, само у Јапа-

ну био је тридесет три пута – слободно време посвећивао је лову на фото-апарате. Често се дешавало да из Бостона пође с једним кофером, а врати се са два или три.

Нејлор је куповао старе и нове фото-апарате, велике и мале, добре и лоше, све који су га занимали и који, по његовој процени, имају своје места у историји фотографије. Посећивао је широм света све могуће препродавце, аукције, бувље пијаци, радње са старим стварима, чак и приватне куће, нарочито њихове таване. На његовој листи фото-апарата које мора да набави остало је само четрдесетак празних места.

Збирка се, временом, са неколико металних полица преселила у триста шездесет

квадратних метара велики, клима-уређајима контролисан, електронским апаратима чуван, подземни музеј испод Нејлорове куће у отменом западном предграђу Бостона.

Нејлоров музеј фотографије, то му је званичан назив, отвара врата унапред најављеним посетиоцима који у њему могу да виде око шест и по хиљада фото-апарата, на хиљаде ретких фотографија, фотографских књига, писама и свега што је у вези с фотографијом.

На поду стоји вероватно најтежи, преко 291 килограм, фото-апарат на свету – огроман кодак рефлекс са три објектива конструисан да би од једном направио више снимака прве експлозије хидрогенске бомбе у Иниветоку. Покрај њега је фото-апарат са шпијунског авиона U-2, тако „оштар“ да са висине од двадесет километара снима детаље са тла међусобно удаљене свега десетак центиметара.

Посетиоце Нејлоровог музеја највише привлачи збирка шпијунских фото-апарата од којих су неки једини сачувани примерци у свету.

Драгуљ ове збирке је пакло цигарета с филтером Џон Плејер дугачко десет центиметара. Кутија је црна са златним словима, савршена копија ове британске марке, али од алуминијума као и врхови цигарета. Притиском на „цигарете“ намотава се филм, а притиском на сићушно дугме са стране фото-апарат уграђен унутра снима. У кутији има места и за две праве цигарете, ако неко, случајно, затражи да се послужи.

Овај фото-апарат, каже Нејлор, направили су око 1960. године Руси за своје тајне агенте у Великој Британији. Он га је набавио 1986. и то је једини примерак који постоји на Западу јер – нико их никада није открио.

У сатенској футроли, пришивеној за подвезицу од црне чипке, налази се редак јапански фото-апарат „петал“ намењен женским тајним агентима. У „Гинисовој књизи светских рекорда“ пише да је то најмањи икада направљени фото-апарат. Нејлор тврди да није јер данашњи шпијуни имају далеко мање. Лично их је видео, али одбија да каже где и када. Исто као што неће да открије одакле му онај једини руски „џон плејер“.

Неко ко скупља шпијунску опрему одавно је научио да чува тајне

Б. Дожић

НАЈВЕЋА СВЕТСКА ЗБИРКА
ФОТО-АПАРАТА

Седамнаест
за добро
обученог шпијуна

И данас популарни „минокс“ из 1937, не већи од пакетића жвакаћих гума. У другом светском рату употребљавали су их и немачки и савезнички шпијуни

Фото-апарат „истман кодак Х из 1944. Употребљавали су га амерички шпијуни у другом светском рату. Као маска служиле су кутије за шибице земље где су оперисали

Бен Аикиба штап за шетњу – фото-апарат из 1902. И филм и објективи налазе се у дршци

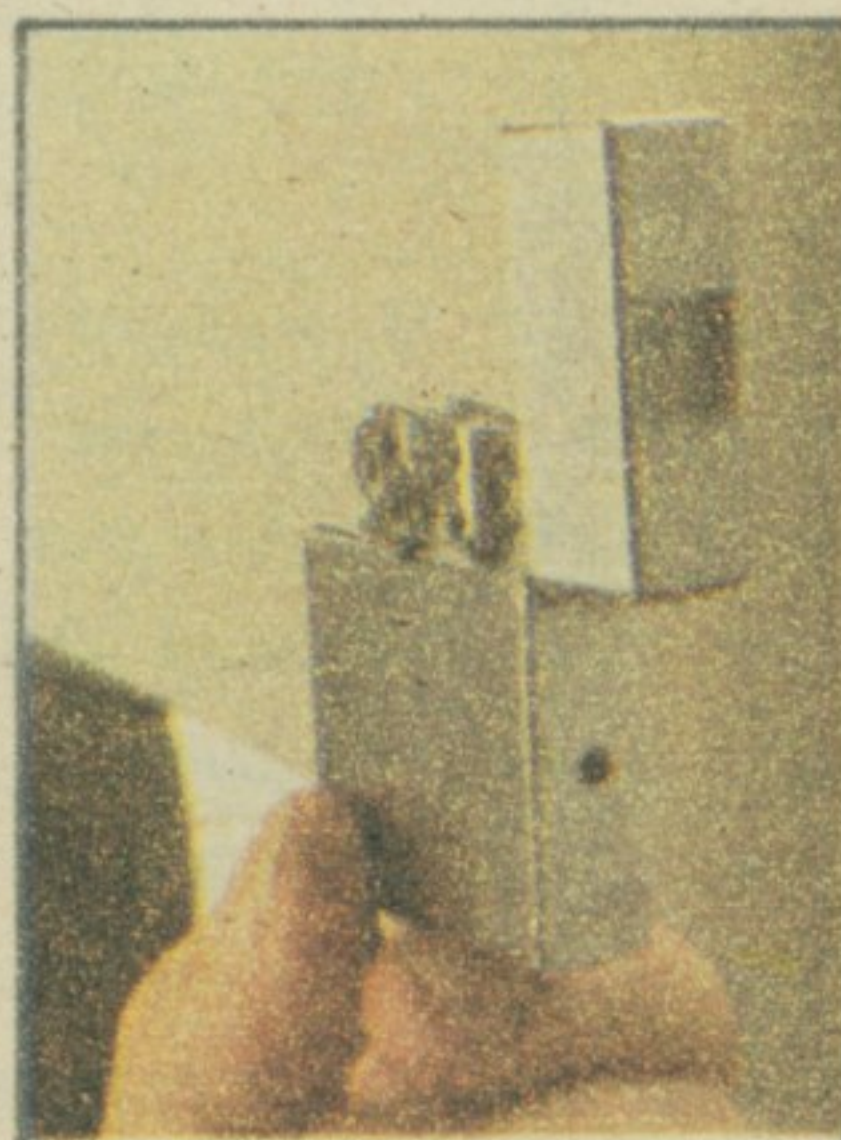

Фото-апарат назван скривени детективски прслук из 1886. Објектив се провлачи кроз рупицу за дугме на сакоу

Немачки „штајнбек ABC“ ручни сат – фото-апарат из 1949. за аматере. Лепо изгледа, али су му слике лошег квалитета

Јапански шпијунски модел из 1950. који веома личи на популарни упаљач „зипо“

„Прајват ај“ оловка – фото-апарат направљен у Паризу 1950. Има осамнаест снимака и стаје у џеп од кошуље

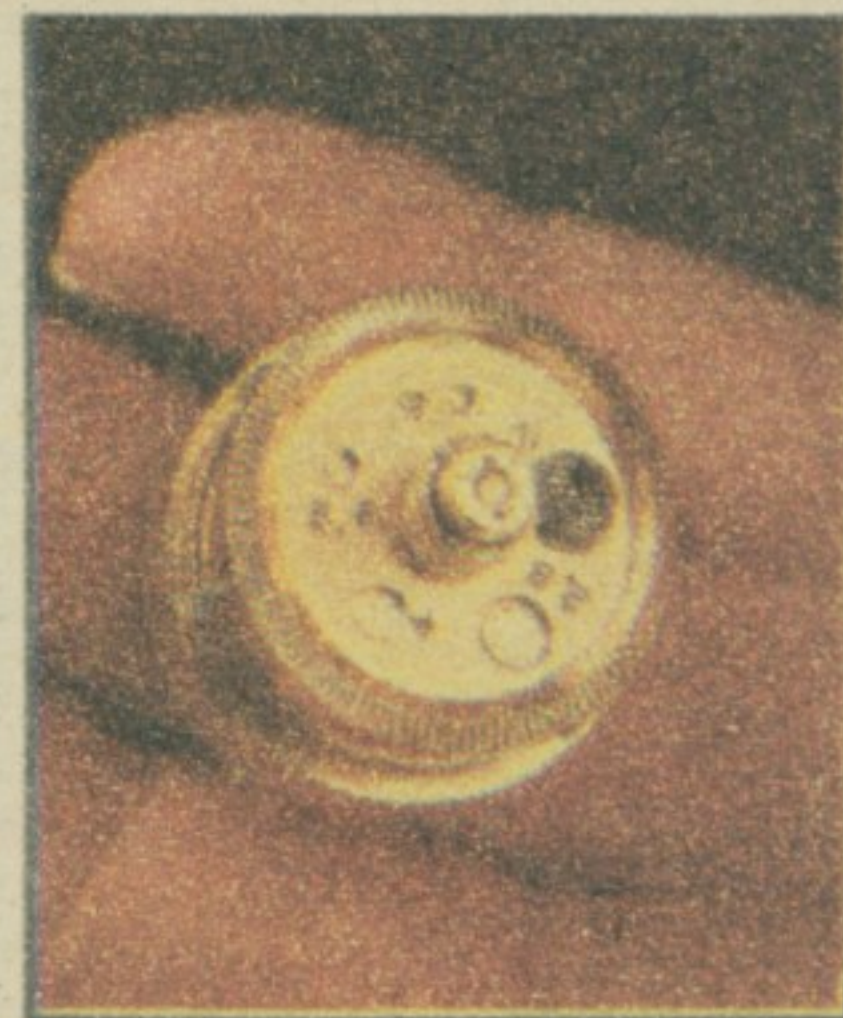

Јапански фото-апарат у облику аутоматске оловке из 1953. године.

„Дори II“, јапански фото-апарат сличан пиштољу који је на тржишту пропао и одмах постао мамац за колекционаре. Магацин „пиштоља“ напуњен је блиц коцкама

Италијански фото-апарат из 1981. у облику прстена

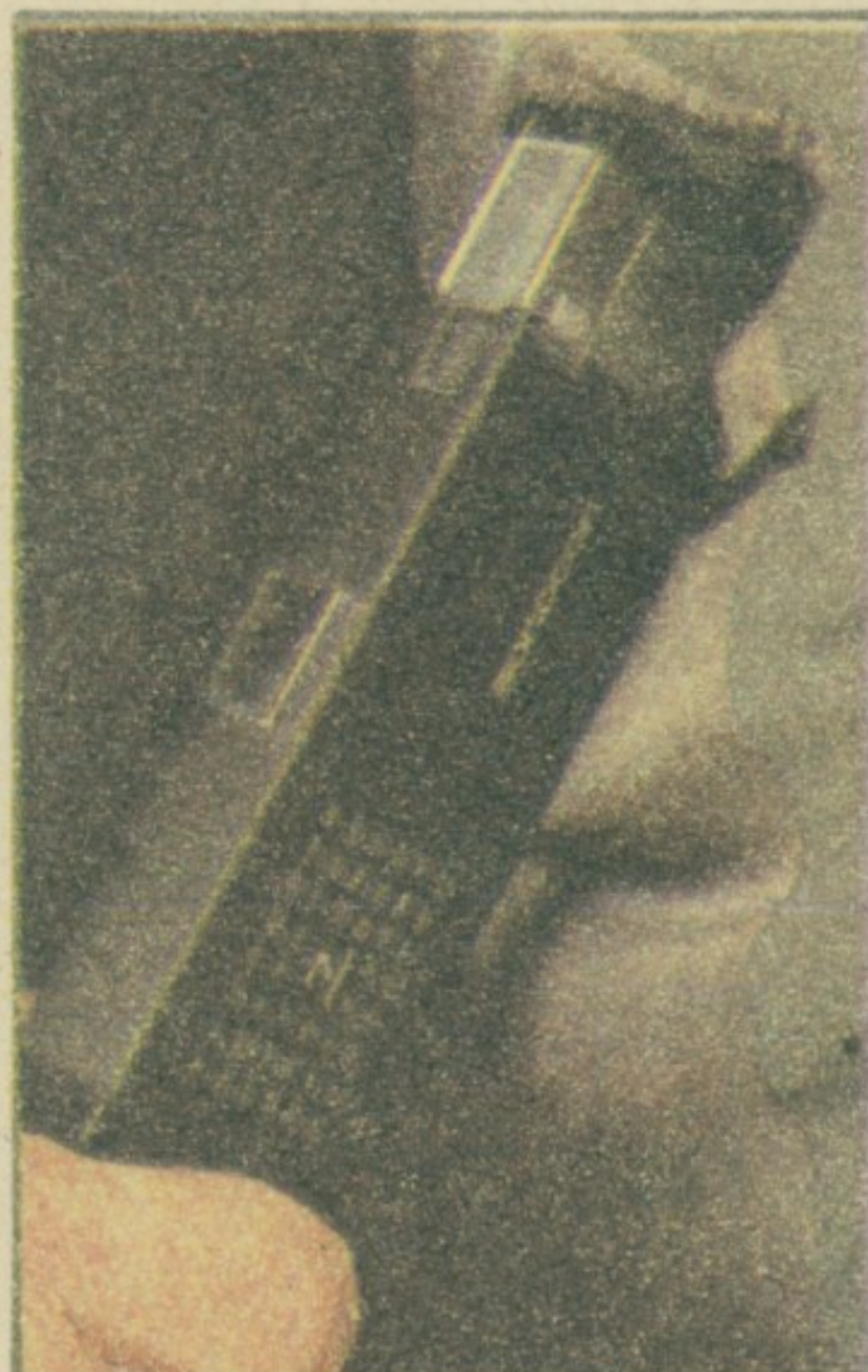

„Француска фото-кравата“ из 1890. у којој се крије фото-апарат. Окида се даљински притиском на мајушну лоптицу у цепу панталона

Механизам „француске фото-кравате“ има ланчић за обртање плоча за шест снимака

Минолтин „сонок“ из 1962. има фото-апарат и транзисторски радио

„Фоторет“ апарат у облику џепног сата из 1893. Дизајн је направио Виљем Диксон, асистент Томаса Алве Едисона

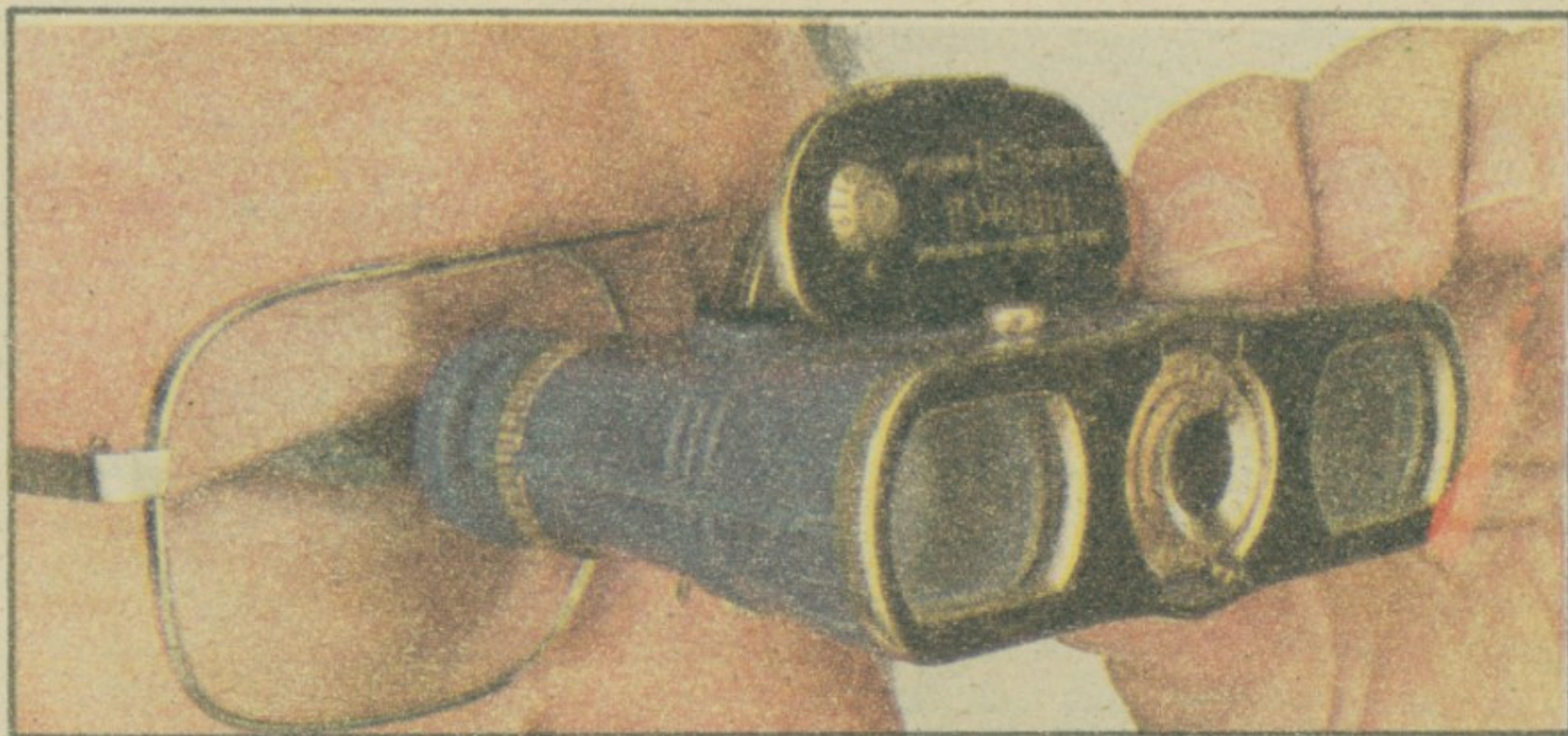
У кутији за цигарете је „швајцарска тесина рефлекс“ с дуплим објективом из 1960. Употребili су је „шпијуни“ који су открили аферу Вотергејт

„Мекенштајн фото-ливр“ направљен у Немачкој 1888. Двадесет четири стаклене плоче крију се у књизи с кожним повезом

„Бинока опера глас камера“, дурбин за оперу, направљен у Јапану 1950. Фото-апарат је смештен између два сочива, а филм се крије у табlici са именом

ЖИВОТИЊЕ ПРОТИВ НАЈСАВРЕМЕНИЈЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

ПАЦОВИ ЋЕ ХАПСИТИ ЉУДЕ?

Путници на аеродрому у Колумбу, главном граду Шри Ланке, стрпљиво су чекали да обаве царинске формалности. Изненада је настала неописива цика жена – преко пртљага је трчкарао мунгос, хитронога животиња слична мачки и куну. Иако боље обавештени знају да је мунгос крвни непријатељ змија, али не и човека, настала је паника. Цариници су умирили путнике објаснивши им да је појава мунгоса део једног експеримента и да власти желе да их убудуће, уместо паса трагача, користе за откривање дроге.

На томе се у Шри Ланки ради већ годину дана, експеримент финансирају Американци, а погодан је из два разлога: прво, дресура и храна мунгоса коштају упола мање него за псе, а друго – Муслимани одбијају да њихов пртљак њушкају пси јер их сматрају „нечистим“.

Новинар с голубом на задатку

Мало је познато да стручњаци данас у великом броју земаља покушавају за неке нарочите послове да користе управо животиње. Канадски цариници такође постижу изванредне резултате у откривању дроге дресуром гербила – пешчарских пацова посебно увезених из Африке. Иако овај глодар може у датом тренутку да препозна само једну врсту дроге, он то тако успешно обавља да су га запослили чак и у затворима јер је утврђено да се, и поред велике будности чувара, затвореници у овој земљи навелико дрогирају.

У Совјетском Савезу, на пример, голу-

Оно што на први поглед изгледа немогуће, све више постаје стварност и обећава чудо које се граничи са фантастиком

бове користе на покретној траци у једној московској фабрици шрафова. Тако су дресирани да, постројени у специјалним кавезима, сваки шраф који одудара од стандарда једноставно кљуном одгурну са траке.

Кад смо већ код голубова, Јапанци користе „писмоноше“ у новинским кућама. Полазећи на задатак новинар понесе и голуба који на најбржи начин и најкраћим путем пренесе текст до редакције.

И чувена британска радио и телевизијска мрежа Би-Би-Си користи умеће неких животиња. Њихови стручњаци су се досетили да помоћу ласица конкуришу високој технологији. Ево како: да би снимили венчање принца Чарлса и принцезе Дајане, било је неопходно да се телевизијски каблови поставе испод земље. И Енглези су се генијално досетили да за тај посао искористе ласице – мале, хитре

животиње из породице куна. Кроз већ постојећу мрежу цеви под земљом пуштене су ове животиње. Намамљене храном, ласице су јуриле кроз цеви вукући за собом канап. Техничари су онда везали каблове за канап и једноставно их провукли кроз цеви. Британски „телеком“ систем на исти начин користи ласице за постављање подземних телефонских каблова.

Свиње чувари

Примера о томе како животиње могу да помогну човеку има безброј. У америчкој морнарици дресирани делфини служе за откривање подводних мина. Извесни Марвин Гарнер, такође из САД, жели да замени псе чуваре свињама и тврди да се оне лако дресирају и да одлучно бране своју територију. А Мери Вилард, са Медицинског факултета Алберт Ајнштајн у Њујорку, дресира капуцинске мајмуне да помажу парализованим пацијентима. Идеја с мајмунима није нова. Резус мајмун се, на пример, одавно налази „на платном списку“ једне аустралијске фарме где овцама вади чичкове из руна, а у Индонезији они већ деценијама беру кокосове орахе.

У Француској су за откривање тартуфа – јестивих гљива које расту под земљом – дуго користили псе, а сада су на том послу још успешније свиње... Примера има безброј.

Чини се да није далеко дан када ће преступнике хапсити пешчарски пацови или заустављати свиње чувари!

С. И.

Илустровао: Зоран Петковић - Петко

МАШТА ИЛИ
СТВАР-
НОСТ?

ПИРАМИДЕ НИСУ ГРОБНИЦЕ!

По прорачунима прастарих астронома, у тренутку када наша планета мења осу ротације због проласка комете Тетлан, долази до снажних вибрација које, у најбољем случају, доводе до померања Земљине коре и уништења свих живих бића. Да би се то спречило, претходне цивилизације су на централном делу копнене масе, близу ушћа Нила, изградиле две пирамиде које су у критичним тренуцима служиле за уравнотежење!

Запис о човечанству

На основу тих истих прорачуна дошло се до закључка да прве две пирамиде неће бити довољне да приликом следећег проласка Тетлана (и за ову као за друге комете важи правило да при сваком уласку у Сунчев систем мења путању и све више је заобљује настојећи да се смести у орбиту око Сунца), одлучено је да се изгради и трећа. Ова трећа и највећа, позната још и као Кеопсова или Велика пирамида, треба да послужи као спасоносни тег кроз 540 година када, по рачуну Драгослава Недељковића, Тетлан поново може да се очекује. Све три пирамиде ће у том тренутку одиграти улогу оног малог комадића олова који се додаје точковима аутомобила да би се спречиле неуједначене вибрације приликом окретања.

Дакле, превасходна улога пирамида је да служе као тегови, али оне имају и друге намене. Једна од њих је и да буду склоништа за документа исписана на листићима злата на којима су записана сва знања и научна достигнућа претходних цивилизација. Нешто слично је урађено и пре десетак година када је у космос послата летелица са златном плочом на којој је уцртан положај наше планете у Сунчевом систему и основни подаци о живим бићима на њој. Последња намена пирамида да буду и својеврстан споменик цивилизацијама које нестају, доказ да су на Земљи живела бића високе интелигенције. Оне то и јесу. Споменик. Чак и са данашњим нивоом знања човек остаје зачуђен пред тим невероватним познавањем математике, астрономије, физике, хемије, грађевинарства па и медицине.

Још пре тридесетак година званична наука је утврдила да је Велика пирамида изграђена пре 4.500 година и да је на њој радило око 100.000 робо-

**Мада постоје
већ неколико
хиљада година
и о њима се до-
ста зна, пирами-
де у долини Ни-
ла и даље чува-
ју многе тајне:
Да ли су оне са-
мо гробнице
фараона?**

ва. Е, сад, да ли је земља фараона која једва да је имала милион становника (по неким подацима није их било више од 750.000) била у стању да издржава и храни сто хиљада робова? Драгослав Недељковић сумња у то. И опет у помоћ позива математику. Колико каменних блокова од

израчунао да би тај посао, чак и са данашњим алатима, радило сто хиљада робова 26.000 година! Кома је икада могло да падне на памет да почне са градњом која ће трајати толико дуго? Ником, сигурно.

Не камен већ бетон

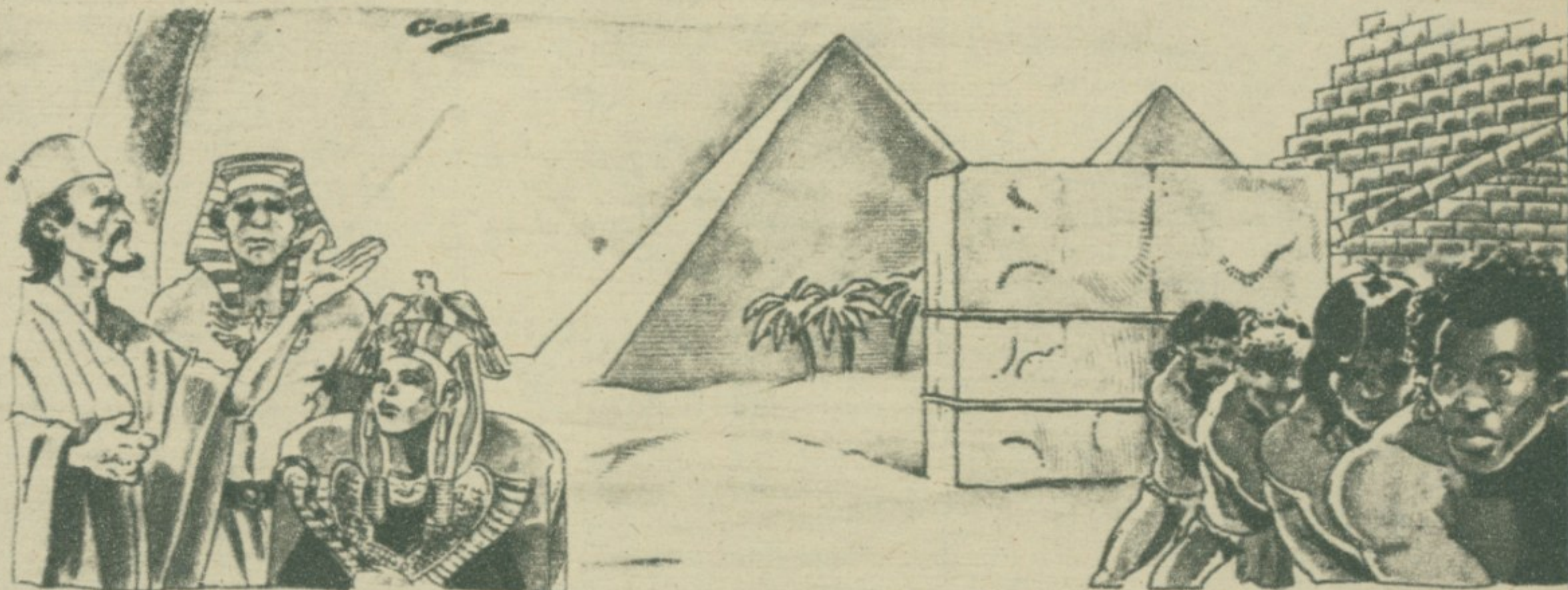
Разуман рок би могао да буде 26 година и толико је изградња Велике пирамиде вероватно и трајала. Међутим, и то је прилично дуго време ако се узме у обзир „ситница“ да је сав тај силан свет неко требало и да храни и да му обезбеди основне хигијенске услове како се не би шириле разне епидемије. Отуда и идеја Драгослава Недељковића да је изградња ове пирамиде текла нешто друкчије него што се мисли. Дуж целог Нила нема каменолома у коме би се нашао потпуно истоветан камен ономе од кога је пирамида саграђена. Постоје

хвата ову претпоставку јер она иде у прилог његовом прорачуну да је сасвим могуће уградити 2.300.000 блокова у једну пирамиду за 26 година под условом да се лију на лицу места.

Тајна Острва храстова

Грађење је текло тако што је на-прецизно обележеном простору земља сабијана до одређене дубине. Начињен отвор био је истоветан калупу пирамиде са висином од 48,67 m и основицом Велике. Пошто је саграђена пирамида с теменом окренутим надолу, приступило се грађењу оне „нормалне“. Радили су радници, не робови, из свих крајева света и то по 15.000 у смени. Проучавајући јеловник пада у очи да две врсте прехрамбених производа никако нису силазиле са списка: у питању је 15.000 мерица воћа и 30.000 мерица пива.

Још једна занимљивост везана за пирамиде је и истраживање познатог физичара. Драгослав Недељковић не наводи његово име само каже да је у питању добитник Нобелове награде који је дошао на замисао да нарочитим апаратима испита узајамно дејство космичких зрака и пирамиде. Очекивао је да ће рецептор космичких зрака смештен у пирамиди дати одговоре којима ће се коначно утврдити структура грађевине, евентуалне тајне просторије а можда чак и неке апаратуре непознатих намена. Међутим, када су после сни-

по 6 тона има у пирамиди чија основица износи 53.190,97 m² а висина 146 метара? Приближан број је 2.300.000. Сваки од тих блокова требало је исећи по тачно утврђеним димензијама и обрадити га тако да између њега и суседног, кад се саставе, не може да прође ни ножић за бријање. Затим га је требало превести на градилиште удаљено стотинама километара. Неко је

претпоставке да је у питању пешчар али и нека врста бетона. Ма колико идеја о бетону, боље рећи смеши квалитетног шљунка испраног из речног наноса и самлевеног у прашину и силицијумове киселине, била чудна, она међу египтолозима има своје присталице јер су у каменним блоковима пронађени људска коса и остаци речне фауне. Драгослав Недељковић при-

мања прегледане магнетне траке, утврђена је неразмрсива збрка сигнала не само космичких већ и неких потпуно непознатих и необјашњивих. Када је апаратура изнета изван пирамиде, сигнали су били потпуно уобичајени. Враћена унутра, наставила је да бележи и оне необичне сигнале. Наука, за сада, није успела да их одгонетне.

Олга Вукадиновић

ПЕНКАЛО И ОЛОВКА — АУТОМОБИЛ И ПО

Кад је нешто најскупље на свету, да ли је то предност или мана? Зависи колико пара имате, а „златни ман 100“ се то уопште ни не пита, већ са много ноншаланције носи своју цену од 10 милиона и 150 хиљада лира, што је, признаћете, чак и за једно пенкало од масивног злата прилично значајна цифра.

Кошта као аутомобил. Намењено је оним малобројним срећницима што наглашава и фирма „Ватерман“ која га је пустила у продају.

Уз ово луксузно пенкало продаје се, наравно, и хемијска оловка истог стила, која је ипак нешто јевтинија: ста-

је „свега“ 5 милиона и 850 хиљада лира. Најскупљи комплет на свету је ручне израде.

БУДУЋИ ЧОВЕК: ЋЕЛАВ, НИЗАК И ПРЕЗАПОСЛЕН

Подугачкој листи футуролога који су нам потанко описали како ћемо изгледати кроз десет, двадесет и више хиљада година, недавно се придружио и Томас Гојн, стручњак за судску медицину из америчке државе Вирџиније. Ако је оно што тврди тачно, за 50 хиљада година човек неће изгледати претерано лепо.

Пошавши од промена које је људска врста претрпела почев од Аустралопитека наомамо, Гојн нам предсказује следеће: бићемо нижи и набијенији; бићемо и ћелавији, а оно власи што нам остане биће мекше и тање; удове ћемо, хвала богу, задржати, само што ће нам руке и ноге бити тање и крхкије. С главицама ће ствари стајати овако: мање лобање, мозгови исте величине као данас, а као последица тога изразито испупчена чела.

Гојн још прориче и да ћемо упркос недостатку воде на Земљи бити изузетно чисти. Живећемо у градовима покривеним куполама са контролисаним атмосфером,

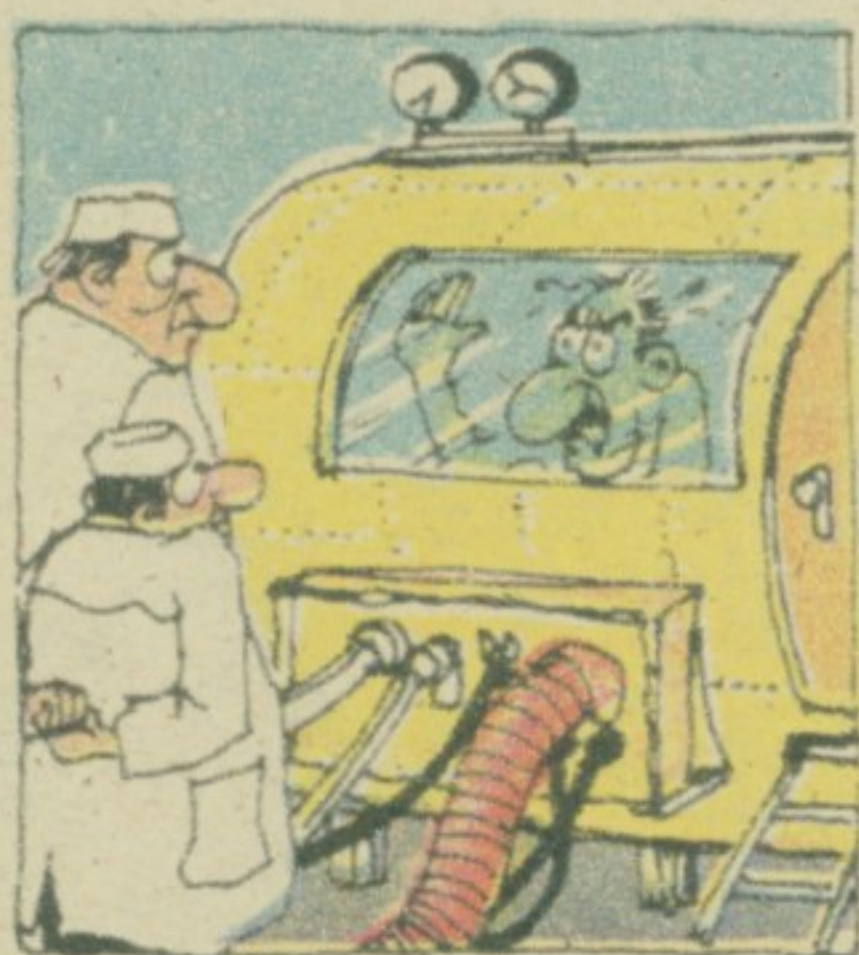
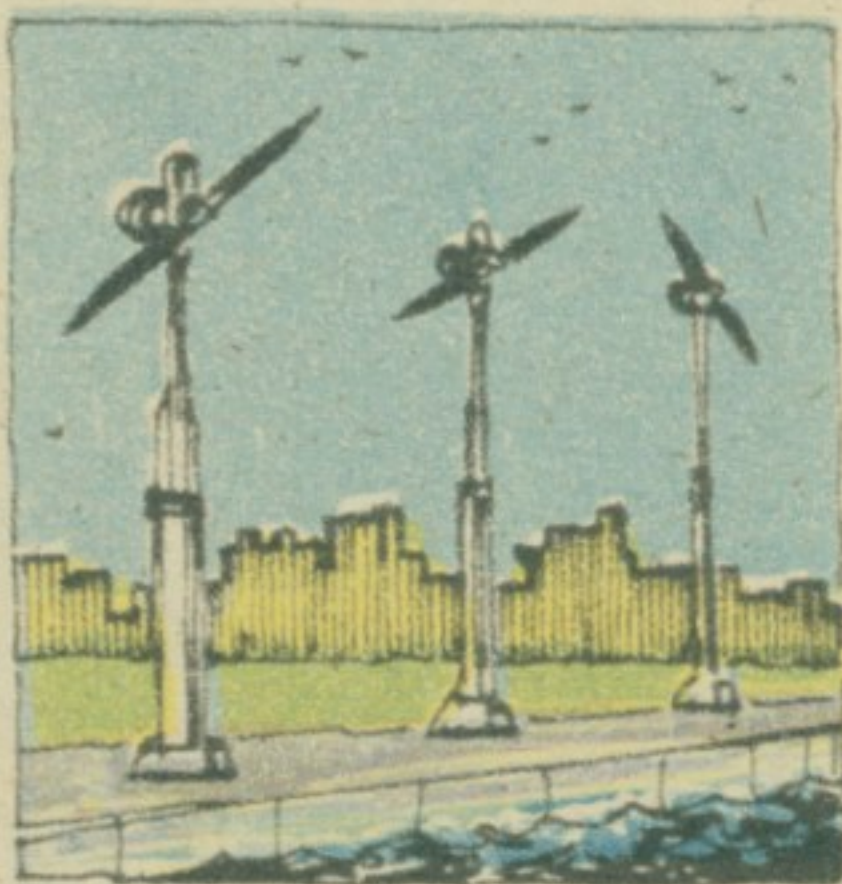

носити неподериву синтетичку одећу и хранити се претежно дехидрираним поврћем, воћем и живином, као и посланицама из океана какве су алге.

Држава ће највероватније преузети бригу о свим обрадивим површинама, тако да ће село у данашњем смислу те речи ишчезнути. Укинуће се све окуке, бар када је о путевима реч: ови ће бити искључиво прави и њима ће саобраћати возила која ће се кретати по нарочитим шинама. Читава друштвена организација биће усмерена на што већу продуктивност и ефикасност, „једноставно зато што у супротном не би опстала“. А, да, у складу с овим последњим, радна недеља грађаће седам дана!

ОД ВЕТРА — СТРУЈА

После прве велике нафтне кризе пре 15-ак година ветар је почео да се користи као извор електричне енергије. Савезна Република Немачка уложила је око 100 милиона долара у постројења која снагу ветра користе за добијање струје. На обали Северног мора пуштена је у рад и прва централа. Тридесет генератора, укупне снаге хиљаду киловата, производеће око два милиона киловат-часова електричне енергије годишње. На тај начин снабдевање се насеља са по 400 домаћинстава. Рачуна се да ће ускоро 40 оваквих генератора бити постављено и у земљама трећег света.

КОМОРА С ВИСОКИМ ПРИТИСКОМ

Пацијенти који пате од рана или инфекција које би под нормалним условима тешко и споро зацељивале, нашли су спас у изуму названом хипербаричка комора. Реч је о комори са високим притиском која помаже и у безнадежним случајевима. Џон Руан, 73-годишњи Американец патио је од шећерне болести 40 година. Ампутиран му је и део десне ноге, а гнојење леве претило је још једном ампутацијом. Уз помоћ коморе са притиском од две атмосфере стопало је залечено. Звучало би невероватно да није у питању наука.

ЧИСТИ ВЕНЕЦИЈАНЦИ — У ГРЧКОЈ

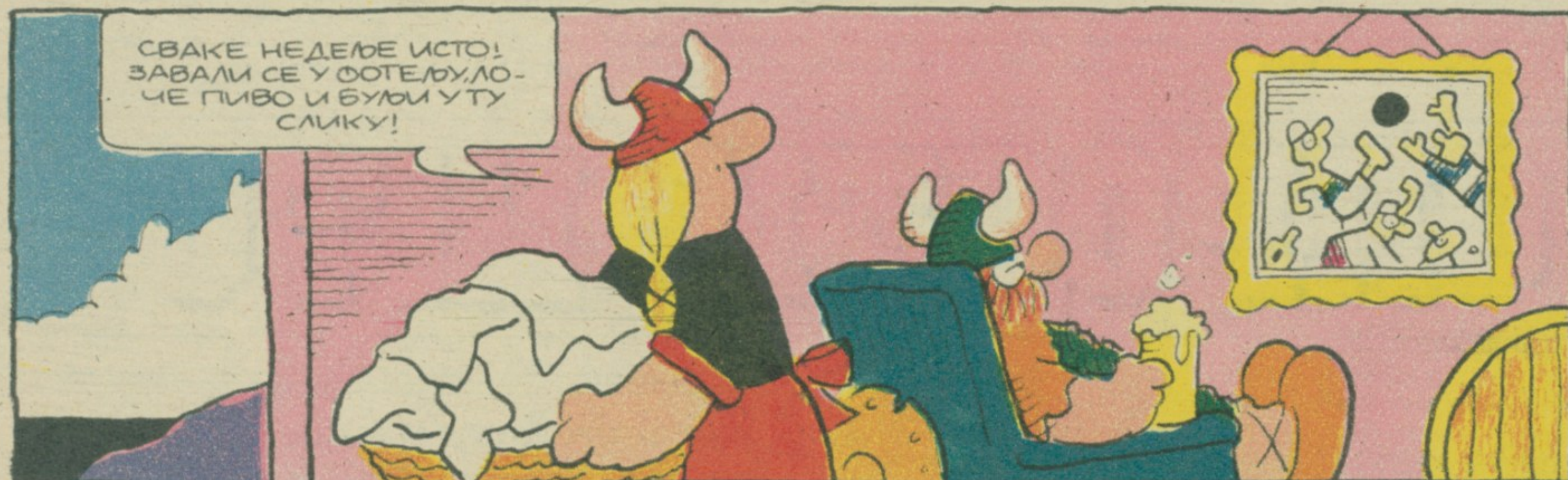
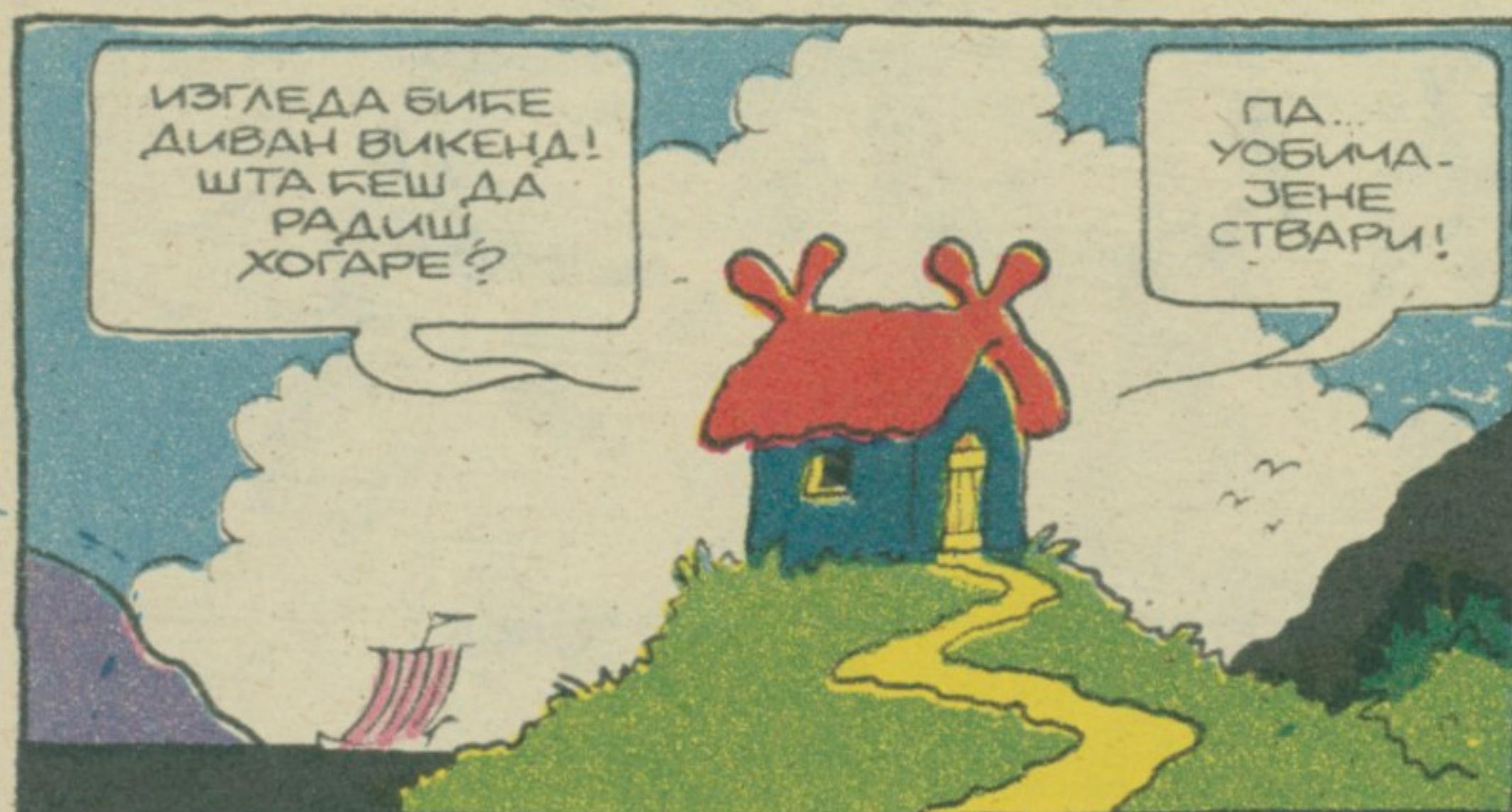
На грчком острву Наксосу изнад луке диже се средњовековно утврђење у коме још и данас живе последњи потомци венецијанских освајача који су ту стигли пре 700 година. У Кастру живи 80 особа које су сачувале презимена и веру својих предака који су са Марком Санудием освојили Наксос 1207. године и владали њиме као колонијом Венеције наредних 360 година. У некада моћним бројним кућама Бароција, Криспија, Соумарија, живе све сами старци и старице који се сећају времена када је венецијанска заједница на Наксосу бројала неколико стотина душа. Пошто су остали верни католичанству, нису се женили са локалним православним становништвом, па је тако заједница потомака Венеције полако и изумирала. Не тако давно, још почетком овог века у Кастру је постојала и школа коју су држали језуити и где се неговао италијански књижевни језик. Познати

кипарски књижевник грчког порекла Никос Казанцакис описао је у својој аутобиографији чудан живот у наксоском Кастру где је похађао језуитски колеџ. Нове генерације житеља Кастра говоре само грчки и полако пада у заборав прича о њиховим прецима који су на венецијанским галијама стигли до Наксосу.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЦЕЉЕ, 22. ЈУЛ 1942.
- ПИСМА ОСУЂЕНИХ НА СМРТ

План је још раније био разрађен до детаља. На територији Словеније коју су заповели (други део приграбили су Италијани), Немци су образовали две окупационе јединице. Шефови цивилне управе добили су налог од Хитлера да их што пре оспособе, односно понемче за што брже укључивање у немачки Рајх. Од првих дана почиње апсолутно понемчивање становништва и исељавање словеначке интелигенције.

У тој својој замисли нацисти су превидели само један детаљ: народ. И његов вековни отпор туђину. Словенци одмах почињу с бојкотом

По сведочењу затворског кључара Антона Доседла стрељање је обављано брзо, да би остали што пре стали уза зид. Педантни нацисти су стрељане полагали у ковчеге, па у намионе и правац Грац – у крематоријум. Ковчеге су враћали за друге стрељане.

ОПРОСТИ ШТО У

свега што је немачко, врше саботаже, диверзије, па оружане акције. Немци одговарају бруталним репресалијама, пре свега стрељањем талаца. Правила ту није било, мада су најчешће за једног убијеног стрељали десеторицу талаца. Дешавало се, међутим, да на губилиште изведу и двадесет невиних, чак и сто за једног свог убијеног војника.

У Штајерској, која је била

прва на списку прикључења Рајху, највише стрељања било је у Марибору и Цељу. Године 1942. Немци су просто побеснели одговарајући на акције словеначких партизана. У Марибору су извршили шеснаест стрељања са 502 жртве, у Цељу пет – 364 убијена.

Најмасовније стрељање збило се 22. јула 1942. у двооришту цељског затвора Стари

У једном дану Немци су стрељали сто талаца. Пре извођења на губилиште поделили су им хартију да се последњи пут јаве својима, рачунајући да ће уплашити остале. Преварили су се...

Друга група талаца осуђених на смрт није пристала да им се вежу очи.

пискер: у једном дану умрло је сто људи.

Успомене имате у сандуку и коферу

У. нади да ће преплашити остале Словенце, нацисти су извршење смртних казни јавно оглашавали. Осуђеницима су, чак, после читања смртне пресуде давали хартију за последње ретке најближима. Касније су одустали видећи да је то изазивало супротан учинак. Захваљујући људима у мариборском Музеју народног ослобођења и Музеју револуције у Цељу, за историју је сачувано мноштво писама на смрт осуђених. Овде цитирамо само нека од њих, сва списана у ћелији цељског Старог пискера 22. јула 1942. сат-два пре смрти.

„Драга моја вољена сестро.

Вољена моја Мицика, молим те да ми опростиш ако сам те некад растужио на овом свету. Пошто се више никада нећемо видети на овом свету, молим те да се молиш за мене јер сам несрећан што морам да завршим свој млади и невини живот... Поздравите све познанике. Сада збогом и на весело и срећно срастање на овом свету. Молим се за вас **несрећни брат Винко**"

(Винко Арзеншек, рођен 1920. у Подграду при Шенгјурју, у завичају се прикључио напредном покрету. Немци су 10. марта 1943. стрељали његовог брата Франца. Мајка Нежа умрла је у Аушвицу. Брат Јоже погинуо у партизанима. Отац је рат преживео у Дахау.)

"Вољена жено и децо.
У последњим тренуцима мислим на тебе и на децу и молим вас да ме се увек сећате.. Више не могу да пи-

те у оном сандуку и коферу. Срдачне поздраве и пољупце примите од

вашег Милија"

(Милан Фреце, 1918. од првих дана припадао ослободилачком покрету. Немци су у логор послали његову мајку и две сестре.)

Кад одрастеш, боље ћеш ме разумети

Чудесно мирно изгледају данас слова исписана руком оних који одлазе у смрт. Пожутела од трајања и прашине музејских архива. Све ређе читана.

"Моја вољена мама и децо.

Данас се од вас опраштам у мислима јер лично не могу. У 4h по подне идем у смрт. Опростите ми за све што сам вам у животу лоше учинила. Молим вас васпитавајте децу у хришћанској вери, да никад не забораве оца и мајку. То је била и по-

љујем вам се, драги оче, за све што сте жртвовали за мене... У овај час не могу више да пишем, мисли ми беже...

Михаел, капелан"

(Михаел Грешак, 1914. свештеник, 1941. се прикључио ослободилачком покрету. Отац Јуриј рат провео у Дахау.)

"Вољена Цита и Маринкица!

Неумољива судбина тражи мој живот. Кад примите ово писмо, више нећу бити међу живима. Живите срећно.

А ти, недужни анђелчићу мој, моја златна Маринка! Срце ми се цепа што морам да те напустим тако малецу, недужну, у тренуцима кад сам ти највише потребан. Смрт ме граби из твог загрљаја. Срећно сам живео са твојом мамом, чувај је, буди добра и поштена. А ти, једна Цита, остави све у Слатини и пођи с Маринком у Грац. Последња мисао сте ми вас две и моја мати.

Невини анђелчићу мој. Никада више нећу гледати твоје недужне очи, никада више нећу љубити твоја уста. Сачувај ме у сећању и опрости ми. Збогом моја драга Цита. Сећам се пресрећних дана наше љубави. Најсрећнији сам био кад нам се родила Маринкица. Остварили смо свој сан и тада смо мислили – све за нашу Маринкицу. Судбина је хтела друкчије...

Срдачно вас поздрављам и шаљем вруће пољупце

Ваш Славко

Твој несрећни отац, Маринкице моја. Маринка, кад одрастеш боље ћеш ме разумети.

За моју плату пишите фабрици."

Родбину
стрељаних
– жене и децу
– одмах су
скупљали
и одводили
у логоре.

(Славко Карат, 1906. стаклобрусач у Рогашкој Слатини где се прикључио ослободилачком покрету. Његову жену Циту Немци су отерали у логор.)

Фотограф Пеликан

Писма, многа цензурисана, сви нису стигли да приме или су их добили тек после рата. Јер, Немци су најближе стрељаних талаца послали у логоре. Чак и децу. Организација "Либензборн" желела је од

њих да направи јаничаре 20. века. (О случају породице Ивана Ацмана из околине Цеља "Забавник" је писао у броју 1803 под насловом "Деца којој су крали домовину").

Да стрељање у Цељу од 22. јула 1942. остане забележено и на слици побринуо се овдашњи фотограф Јоже Пеликан. После рата је изјавио следеће:

"Гестаповци су у мом атељу само једном развијали филмове, и то 1942. кад је стрељана Марија Горичек (било је то 22. јула – пр. П. М.). Неколико дана после тог масовног стрељања пре подне су код мене дошла три гестаповца и узели ми мрачну комору за седам дана, како су рекли. Међутим, посао су завршили раније. Развили су и израдили фотографије са два филма. Првог дана су само развијали. У подне су отишли на ручак и рекли ми да ће се вратити око два. Филмове су оставили у течности, с тим да их суше кад се врате.

Наредили су ми да пазим да се нешто не догоди и запретили смртном казном ако би нека од фотографија са тих филмова стигла у јавност. Чим су отишли, закључао сам врата и отрчао у мрачну комору. Из раствора сам узео филм, намочио га у шпирит и на електричном вентилатору брзо осушио. Онда сам на апарату за увећавање од сваке фотографије направио копију. Радио сам наслепо и на брзину. Увио сам их у воштану хартију да их не би дохватила влага. Све сам то сместио у посебну кутију, а њу сакрио између дрва у подруму где сам иначе скривао неколико партизанских писама. Разуме се да сам оне филмове поново вратио у раствор, пре повратка гестаповаца.

Материјал је остао у подруму до ослобођења. Међутим, кад сам почео да радим на њему, видео сам да многе фотографије неће бити добре. Знао сам то од раније јер сам у великој журби филм осветлио. Ипак, испало је неколико сасвим добрих фотоса па сам их ставио у излог своје радње. Најближи рођаци стрељаних талаца могли су те фотографије код мене добити бесплатно...

Фотографије се данас, као потресно сведочанство једног времена и његових људи, налазе изложене у Музеју револуције у Цељу. И оне су једине познате са тих масовних стрељања. Уз одобрење, преносимо неколико њих. Да се не заборави ни то време ни људи у њему.

П. Милатовић

МИРЕМ!

шем. Опростите ми сви, посебно ти и деца. Пиши мојим рођацима. Још једном вас поздравља и љуби, посебно тебе и децу, твој муж Мартин. Збогом заувек."

(Мартин Чаторич, 1907. кмет и млинар, напредном покрету прикључио се 1941.)

"Вољена моја златна мамице, оче и сви остали!!!

Данас ми је прочитана смртна пресуда. Не буди тужна и храбро поднеси бол... Успомене на мене има-

следња жеља покојног тате. Славице и Јошко, будите добри и поштени... Збогом и до виђења на небу

Мимика, ваша кћерка"

(Марија Гашпаршич, 1905. учесник ослободилачког покрета. Немци су 23. јуна 1942. стрељали њеног мужа Лојзета. Деца Слава и Јожек рат су провела у немачким логорима.)

"Драги оче!

Данас ћу по кратком поступку бити стрељан. Захва-

„ЛУДАЦИ“ ЈУРЕ ОКО СВЕТА

ВРАТОЛОМИЈЕ

ПО ГРИНИЧУ

Идеја необична чак и за Енглеze: превалити пут од једног пола до другог и натраг држећи се тачно Гриничког меридијана. Сер Ренаф, Чарлс Бартон и Оливер Шепард успели су да савладају све препреке преваливши најтежу деоницу три пута брже од својих претходника

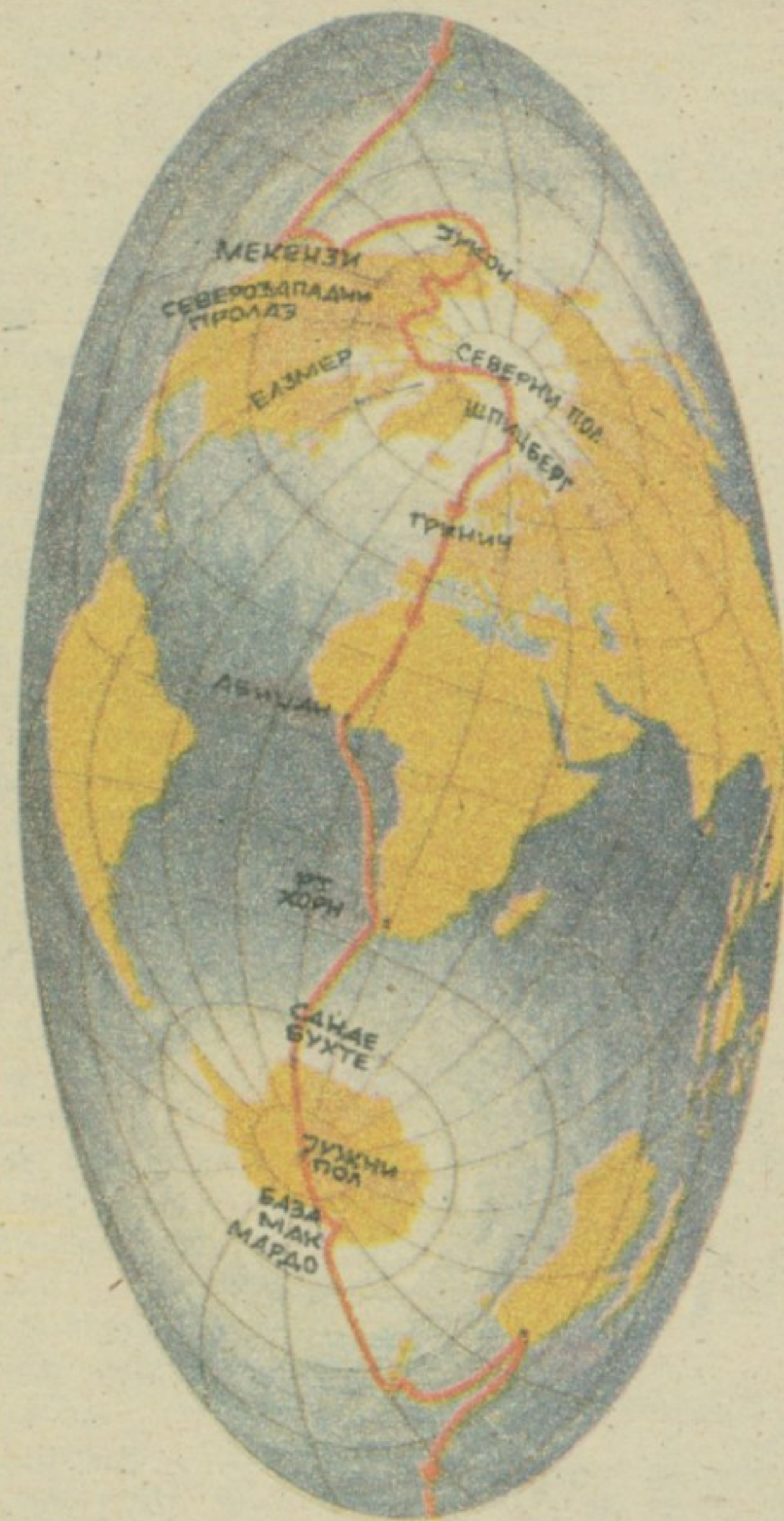

Обићи целу планету, копном, морем, преко леда, идући од Северног пола до Јужног и обратно – на први поглед звучи неразумно. А управо то су одлучили и заклели се да ће остварити три човека и једна жена који су 2. септембра 1979. године кренули бродом низ Темзу. Испраћај је био свечан: присуствовао је и покровитељ Трансглоб експедиције принц Чарлс који је чак одлучио да будуће хероје отпрати све до ушћа Темзе у Северно море.

Идеја се родила у глави сер Ренафа (за пријатеље Рен), тридесетпетогодишњег ветерана Специјалне ваздухопловне службе. Њему је, ето, пало на ум да, користећи разна превозна средства, око целе Земљине кугле прати Гринички меридијан који се од 1884. рачуна за почетни и према коме се одређује географска дужина и време у целом свету. Супруга Вирџинија прва му је пружио подршку, а затим су се за авантуру добровољно пријавила два његова вршњака Чарли и Оли, Чарлс Бартон и Оливер Шепард. Путовање је требало да потраје три године.

Пуца испод нас!

Тешкоће су почеле чим су се искрцали с брода у Сане Бухти на Антарктику. До првог логора, удаљеног три километра,

УЗ МЕРИДИЈАН И НИЗ МЕРИДИЈАН. Путовања којом је ишла Трансглоб експедиција пратила је, што је више могла, Гринички меридијан по коме цео свет одређује географску дужину и време. (Средњоевропско време које је службено у Југославији, гриничко је време увећано за један сат.) Рен, Чарли и Оли кренули су према југу, све до Антарктика, па одатле до Арктика, а кући у Гринич вратили су се преко Шпицберга.

намеравао је моторним саоницама, али је невоља била у томе што су при том морали да пребаце 1.100 тона горива и 200 тона намирница. Свако буре било је тешко 225 килограма а снежни скутер није могао да повуче више од два одједном. Паклену возњу нису прекидали ни дању ни ноћу. Најзад су Рен, Оли и Чарли напустили Сане Бухте и кренули према Бргу, следећем логору подигнутом на 2000 метара надморске висине, вукући сваки за својим скутером, на ужету дугом 15 метара, тешке саонице. За три дана успели су да савладају 400 километара, колико их је делило од Брга. Тамо их је дочекала Џини. Заједно са својим фокстерије-

ром стигла је авионом који је уместо точкова имао скије.

Пред њима је било осам ужасних месеци, претежно поларне ноћи, и температуре од -40°C . Лед је пуцао испод њих, пукотине су се више пута проваљивале тик уз њихове монтажне кућице с картонском изолацијом. Једина веза с цивилизацијом била је преко радио-уређаја с Вирџинијом и фото-репортером Брином Кембелом који ће им се, с времена на време, придруживати.

Почетком антарктичког лета, 29. октобра 1981. године, „ледена ескадрила“ напустила је Логор II. Сваки члан вукао је приколицу с теретом од 750 килограма. До Јужног пола чекало их је још 1800 километара али не уобичајеним путем – њихова траса уз Гринич није била уцртана ни у једној карти. Температура је нагло пала на -65°C .

Три „чука“ – како их је назвала светска штампа – возила су десет сати дневно са паузом од пет минута на сваки сат. Кад су превалили 750 километара, испред њих се испречило ледено поље изровано браздама дубоким и по метар и по. Саљинци на саоницама су пуцали, опруге се кривиле, ужад запињала. Сваки час су мењали поломљене делове, али, срећом, челична возила су издржала. Пустиня прекривена високим залеђеним таласима простира се читавих 450 километара!

Рен, Чарли и Оли стигли су на Јужни географски пол. Али, за њих је то била тек једна етапа. Требало је прећи још толико да би пресекли континент с једног краја на други. Најтеже им је било да савладају Скотов успон с глечерским пукотинама које постепено прелази у ледене санте Росовог мора. Почеле су нове тешкоће с возилима. Саонице су се заривале у снежне брегове, па су се храбри Енглези везивали јер би сваки пад могао да буде смртоносан. И тако пуна четири дана између живота и смрти.

Последњи део пута од 900 километара до базе Скот сад им је изгледао као булевар. Најзад, 11. јануара 1981. преморени и измршавели, али и пресрећни чланови Трансглоб експедиције стигли су на крај пута. Били су три пута бржи од сер Едмунда Хиларија који је први пресекао континент 1955–1958. године. Збогом Антарктику!

Секирама кроз лед

Неколико месеци касније брод на коме је пловила експедиција стигао је до ушћа реке Јукон у Берингово море. На 18 километара од обале Аљаске три гумена чамца спуштена су у воду. Сваки је био дугачак 4.20 m и имао мотор од 40 KS. Био је 1. јул 1981. године и трка је могла да по-

НЕВЕРОВАТАН МАРАТОН. Учеснике трке око света која је пролазила кроз оба пола искрцао је на обалу Антарктика брод „Бенџамин Бауринг“, авион за снабдевање допремио је бурад с горивом (1), а скутери за снег их пребацили (2) до логора с монтажним иглоима (3). Уз то, свуда су вукли са собом три гумена и три алуминијумска кануа.

чне. Три члана необичне експедиције имала су на уму само једно: стићи до Северозападнoг пролаза пре него што буде блокиран ледом. Пловили су узводно Јуконом, спуштали се низ реку Мекензи све до њеног ушћа у Бофорово море.

То је можда био најтежи део пута — каже сер Ренаф. — Снежне олује, магле, ледени брегови који ноћу проклизе тик уз нас. — Тридесет и првог августа најзад су стигли до фјорда Танквари на острву Елзмеру. Пошто су препешачили 220 километара, Рен, Чарли и Оли стигли су у зимски логор на обали Северног леденог мора. То је место одакле су многе експедиције кретале према Северном полу. Четири следећа месеца пробијали су се кроз мрак поларне ноћи све док се напoкон једног јутра није „вратило“ Сунце. Срећни што су изашли из дуге зимске ноћи појурили су моторним скутерима напред, све држећи се Гринича. Онда су налетели на ледене зидове високе 4–10 метара! Није било другог излаза: морали су да крче себи пут секирама и крамповима. Опет су били у цајтноту. Требало је брзо стићи на Пол и ухватити једину шансу да се Арктички океан пређе у право време.

Једанаестог априла 1982. године истакли су британску заставу на крајњој тачки северне хемисфере, што је био крајњи циљ експедиције, и мало одахнули. Али, остало им је још 1500 километара да стигну до удаљене обале где је у мају требало да их чека брод. Хоће ли га наћи?

99 дана на леденој санти

Рен је у почетку намеравао да на скијама стигну до фјорда на Шпицбершким острвима где је одређено место за састанак. Али, те године лед је претио да почне да пуца пре времена, па су одлучили да се отисну на леденој санти која им је изгледала солидна. На пловећој платформи почеће за њих бесконачно бдење и стражарење—99 дана испод малих шатора подигнутих један уз други. Између осталог, посетило их је 18 медведа који су стигли у лов на фоке док траје арктичко лето. Најгоре је ипак било кад их је лед оковао. Изгледало им је да је и време стало. Па ипак, пловећи лагано 500 километара, санта је завршила тако што је „добровољно“ разбијена 15 километара од Гриничког меридијана за који су се заклели да ће га следити на путу око света. Брод који је пошао да их дочека једва је крчио себи пут кроз ледене блокове. Уз пут се двапут насукao. Рен, Чарли и Оли кренули су му у сусрет својим алуминијумским кануима које су све време вукли са собом. Опрезно су веслали од једног просека у води до другог. Најзад, угледали су брод. Бацили су им лествице од ужади. Био је то најсрећнији тренутак овог „енглеског“ путовања.

За 11 дана пароброд је био на Шпицбергу. Час је пловио сасвим нормално, час му је био потребан цео сат за сто метара. На крају треће године путовања, 29. августа 1982, поново су били у Гриничу, југоисточном делу Лондона у коме је и чувена звездарница и одакле полази још чувенији Гринички меридијан. Овде је „луде поларце“, којима су сви прорицали неуспех, дочекао принц Чарлс и честитао им на храбрости и „британској упорности“.

В. Милићевић

Необични обичаји –

ШМИНКАЊЕ

БЕЛО
КАО

ЦРНО

**Симболично
значење
боје на лицу
и телу
различно је
у разним
деловима света**

Историчари уметности прошлог и прет-прошлог века оставили су нам, и нехотице, погрешну слику о свету антике. Снежnobели грчки храмови испред којих се шетају људи светле коже у белим тогама, између белих мермерних статуа... Данас знамо да су храмови били ишарани, кипови обојени, да су људи тога доба волели да фарбају косу, а често и кожу.

Египћани су још пре пет хиљада година били савршени „шминкери“. У остацима краљевских двораца и гробница нађени су многобројни лончићи с бојом за свакодневну тоалету, па и посебне „палете за шминкање“ којима су се служили као данас сликари. Нису се улепшавале само жене, него и мушкарци, почев од фараона. Од малахита и бакарне руде правили су једну врсту зелене „маскаре“ којом су сенчили очне капке. Црна шминка од галенита или оловног сулфида служила је за истицање обрва и продужавање угла ока, познато са слика на зидовима гробница. Нокте су бојили у ружичасто, зелено или светлоплаво.

Становници Месопотамије, који су своју богињу Иштар називали „богињом песме, уживања и шминке“, уоквиривали су очи мешавином смоле и оловног сулфида названом „гуклу“. Сумерци су се мазали окерском иловачом и уљем да би им образи били руменији.

Стари Грци су имали богат избор пудера, помада, миришљавих уља, ружева и „водица за улепшавање“. Римљани су ишли још даље, пуштајући машти на вољу. Најомиљенији козметички производ у старом Риму била је течност састављена од цинобера, олова, антима, минерума,

лакмуса, крокодилског измета, земље са острва Хиос, угљенисаних ружиних латица и коштица урме, за коју се тврдило да кожи даје изванредан сјај. Какав је мирис имала – можемо само да нагађамо.

У многим јужним земљама, на пример у античкој Арабији, владао је обичај да се кожа депилира, не само зато да би постала глатка и лепа, него и да може боље да прими боју. У ту сврху најчешће су се употребљавале пасте с кречом, сумпором и арсеником, које су, ако се само мало претера с дозом, могле човека живо

рогрчкој Елеусини фарбали су лица у бело, а свештеници бога Диониса у црвено и бело, сасвим као данас понеки ватрени „звездаш“.

Стари Британци, према Цезаровим записима, а и према предању које се и до данас сачувало у Енглеској, бојили су лице у плаво, користећи се соком биљке која се код нас назива сињавица или сач. На супротном крају Европе, ако је веровати Плинију Старијем, сличан обичај имали су Дачани и Сармати. О германском племену Харијеваца римски историчар

Тацит је записао: „Штитови су им црни, тела бојадишу у црно за борбу бирају

да одеру. Археолози су на више места нашли и гвоздена сечива за бријање

нежељених длака. Длаке на лицу, испод пазуха и у стидној области, по правилу које важи још и данас, нису брижане него чупане из корена, једна по једна.

Боја је симбол

Кад се каже „ратничке боје“, обично одмах помишљамо на северноамеричке Индијанце и сличне „дивљаке“. Заборављамо да су и римске војсковође и сенатори, кад би се после великих победа тријумфално враћали у Рим, обавезно фарбали лице у црвено. Учесници чувених „мистерија“ (верских свечаности) у ста-

мрачне ноћи, и већ сам тај тамни и црни изглед њихових бораца довољан је да непријатељу утера страх у кости...

Уосталом, још у време првог светског рата официри бугарске војске мазали су се црном бојом око очију да би им лице приликом јуриша имало страшнији изглед.

Нема на Земљиној кугли племена које је тако нецивилизовано – тврди немачки етнолог Јулијус Ернст Липс – да није пронашло неку своју „козметику“. Домороци на све четири стране света користе маст, маслац, сало, уље палме, кокоса, бадема и других биљака да би кожу одржали ме-

ком и заштитили, је од невремена или од убода инсеката. Најчешће се масти додају траве, биљни сокови, исецкано корење, минералне боје и друго, чиме се лековита помада претвара у средство за улепшавање.

Код примитивних народа, готово сваки важан догађај у људском животу – рођење детета, смрт, венчање, болест, рат, верски обреди и тако даље – повод је за фарбање лица и тела. При том поједине боје имају одређено симболично значење. Најчешће је црвена, боја крви, која означава живот, радост и снагу, али и опасност – било да је реч о већ поменутих римским сенаторима или о Индијанцима, које су први бели досељеници назвали „црвенокошцима“ управо по боји којом су најрадије мазали лице приликом ратних похода.

Дајем бубуљицу за младеж

Већ у ископинама из старијег каменог доба, на више места у Европи, археолози су нашли пасту начињену од иситњеног хематита (црвеног гвозденог оксида) помешаног с машћу. Сматра се да су њом бојени одећа и разни кућни предмети, али и кожа (не само живих људи него и покојника: овим последњим су из сујеверја руменили образе хематитом или окером, да изгледају као живи).

Аустралијски домороци премазују читаво тело одређеним врстама црвене, жуте, или црне иловаче, а преко тога се излепе паперјем. Такво украшавање код њих има посебан значај у обредима за плодност земље или приликом достизања полне зрелости код мушкарца. Слично поступају и њихове „комшије“ у централној Полинезији, који воле да буду жути као лимун. Папуанци на Новој Гвинеји фарбају се најразличитијим бојама добијеним из корена биљака.

Научници који су пре неколико година дошли на Нову Гвинеју да проуче њихову технику – разочарали су се. Папуанци су, истина, и даље били шарени као папагаји, али захваљујући бојама купљеним у радњи, код белог човека.

Симболично значење боја различито је у разним деловима света. Људи светле коже обично бирају црну боју као знак жалости, а они тамнопути – белу. Нама је обично црна боја везана за појам мрака, гроба, смрти, али Индијцима је смрт „бела“, јер је то боја празнине, ништавила, нирване. Код нас је бела голубица симбол мира, а црној мачки приписујемо везе с ђаволом. У Африци је често обрнуто: у племену Пангве страхују од беле чапље (врсте *Ibis bubulcus*) због њене „злокобне“ боје, а у источноафричком племену Акстуабо у свечаним приликама облаче се у црно – „боју радости“.

У средњем веку, у Европи, чисто бела кожа сматрана је племенитом, као знак да њен власник не мора никад да ради под ведрим небом. Да би се та белина још нагласила, навелико је употребљаван пудер од самлевеног пиринча. У 18. веку појавила се мода вештачких младежа, или „мува“ како су их називали Французи – малих црних „флатера који су из чиста мира лепљени на лице, да би контрастом још више истакли белину коже. Узгред су имали и ту добру особину да су могли да прикрију бубуљице, брадавице и друга несавршена места на кожи.

С. С.

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЗА РАДОЗНАЛЕ

Југословенско НАЈ

НАЈНИЖА ТАЧКА У НАШОЈ ЗЕМЉИ

Најнижа тачка или најниже место у нашој земљи је једна рударска јама у руднику Раша у Истри која се налази 600 метара испод нивоа мора.

НАЈСУШНИЈИ КРАЈ

Најсушнији крај наше земље је Овче поље у Македонији које због малобројних и оскудних киша има полупустињски изглед. Овај крај има своје микроклиматске специфичности, па су тако овде лета жаркија, а зиме оштрије него у другим крајевима Македоније. Песковито тло Овчег поља, лети се страшно угреје, па јара долази са неба, избија из тла и изазива јаке сунчанице од којих се и умире. Лети, ако и наиђе неки кишни облак, киша не доспева до тла него испарава у ваздуху, а да ствар буде још тежа, ретка пијаћа вода која се ту и тамо пронађе у овом пољу је непријатног сланкастог укуса.

НАЈКИШОВИТИЈЕ МЕСТО

Када над целом земљом блиста сунце и не трепери ниједан облак, над селом Црквице гомилају се облаци који доносе ситну досадну кишу, град и снег усред лета и тутњаву громава. Иронијом природе, читав крај Кривошије, у коме се налази село Црквице, нема ниједног извора, па се људи сналази тако што хватају кишницу у цистернама.

Први мерачи висине кишног талога, овде су постављени после првог светског рата и први резултати су запрепали метеорологе. Мерења су показала да овде годишње кише падне колико у другим крајевима падне за две или три године. Забележено је да је 21. новембра 1927. године овде пало 488 милиметара кишовитог талога, онолико колико падне за годину дана у Тимочкој крајини. По броју кишних дана чувена је 1938. година када је овде киша падала 213 дана. У сваком

Илустровао: Димитрије Костић

другом крају овакве кише би направиле катастрофалне поплаве, па да није крашког – порозног тла, овде би вода прелила село у висини до 8 метара, али на срећу, киша нестаје у безбројним пукотинама и одлази у дубине.

Зашто је то тако, научници објашњавају положајем Црквица на врху планине изнад Боке которске. Читав залив са свих страна опкољавају планине, лети се море загрева и испарава, па се пара уздиже уз Оријен и остале планине и што се више пење, више се и хлади и кад дође до 1.000 метара, висине на којој лежи село, пара се кондензује и постаје киша која лије на Црквице.

Миодраг Зупанц

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Патрик Хини радио је на крову ресторана у Брајтону. У једном тренутку пролила му се канта битумена и он је полетео три спрата наниже

Био је то сасвим уобичајен посао за Патрика Хинија. Подигнута је скела око читаве зграде ресторана у британском граду Брајтону. Док су молери реновирали фасад, четрдесетчетворогодишњи Патрик постављао је нову изолацију на врх зграде – разливао је врео битумен по косим површинама крова.

Без обзира што је био топао јулски дан, прошле године, Патрик Хини, пре него што је отпочео с послом, пресвукао је шорц и кошуљу с кратким рукавима и обукао фармерке, зимску мајицу и навукао дебеле гумене рукавице.

Колико човек може да поднесе?

Био је при крају посла. У једној руци је држао канту битумена, другом је разливао врућу масу по крову. Био је на око метар и по од саме ивице зграде.

У једном тренутку изгубио је равнотежу, канта битумена се заљубала, део густе течности се излио и почео да му цури испод ногу. Патрик Хини је полетео према ивици крова. Једва је успео да се одржи и не одлети три спрата наниже. Из канте коју је испустио пролило се сав битумен и сад му је цурио испод руке, пекао га по читавом телу.

Патрик је размишљао шта да уради. Врела течност га је пржила, чак ни фармерке ни мајица с другачијим рукавима нису успеваале да

га заштите. Постојале су само две могућности. Да скочи у празно или да покуша да се одржи на крову и, без обзира на ужасне болове, сачува присебност и некако се докопа скеле.

Поглед надоле уверио га је да никако не сме да скочи. Налазио се на висини од 18 метара, скок би могао да буде фаталан. У том тренутку Патрик је донео коначну одлуку. По сваку цену мора да остане на крову и некако покуша да се докопа скеле.

– Заиста ни сам не знам како сам поново успео да се успнем на кров – касније је испричао Патрик Хини. – Можда су то тренуци кад не размишљате много о томе шта је могуће а шта не, колико човек може да издржи. Једноставно спасавате голи живот и добијате снагу за коју, у обичним околностима, не бисте рекли да је поседујете.

Гледали су га запрепашћено

Патрик је само једном узвикнуо и позвао помоћ. На жалост, нико га није чуо. Морао је сам да се бори. Скупио је снагу да се не би онесвестио од болова. Пузао је по ужареном

крову и чудио се како све то уопште може да поднесе. У тренутку кад се приближио скели, скинуо је гумену рукавицу с руке и, сав ужаснут, схватио да му се кожа скинула с длана.

Не смем сада на то да мислим, говорио је Патрик сам себи, само да се некако докопам приземља, да дођем до ресторана.

Спуштање скелом било је мучно. Патрик је имао утисак да је сав обавијен црном масом, да ће му кожа остати на битумену.

Кад се спустио до ресторана, неколицина људи која је ту била, погледала га је са запрепашћењем. Сместа су позвали хитну помоћ. У року од пет минута лекари су га возили у локалну болницу. У болници су му, колико је то било могуће, санирали ране, дали инјекције против болова и после 15 минута одвезли у специјализовану болницу за опекотине.

Морали су да му пресађују кожу на леву шаку, део лица, раме, дуж читаве ноге. Операција је успела. Патрик Хини је пуштен из болнице после три недеље.

В. С.

Илустровао: Драгољуб Савић

ПЕТРА И МЕНЕГО ОТИСНУЛИ СУ СЕ ИЗ ПОРЕЧА... УЖРЦАЛИ СУ И ТЕЛО МЛАДОГ ГРОФА ДЕ ЛИНДЕБЕРГА КОГА ЈЕ У ПОРЕЧУ УБИО УТАРСКИ ВОЈНИК...

ПЕТРА У БОКИ

МЕНЕГО, БОДИМ СЕ... ТАЛАСИ СУ ОГРОМНИ...

ТО ЈЕ БУРА! ЗАШТО БАШ САД ДА СЕ ДИГНЕЗ ПРОКЛЕТА ДА ЈЕ!

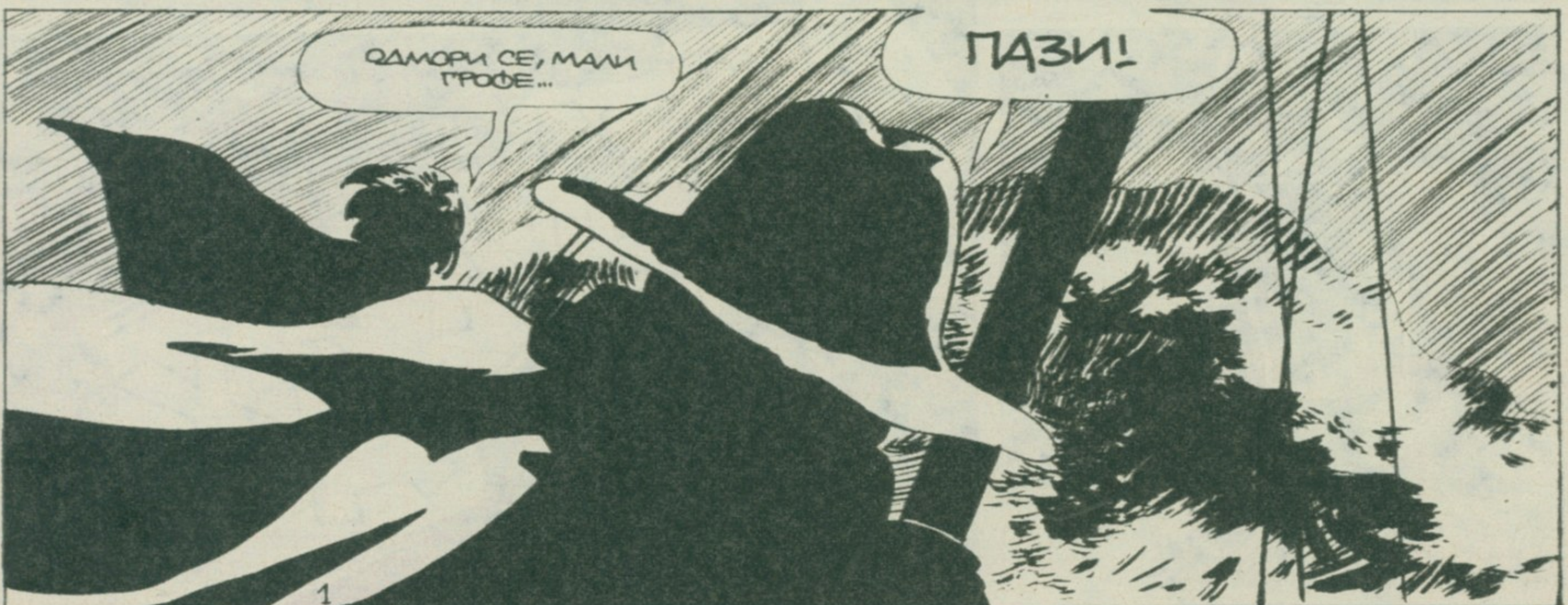

ОСТАВИ САД ГРОФА, МРТАВ ЈЕ! ДРЖИ СЕ ЧВРСТО!

НЕ МОГУ, МЕНЕГО! ПРОГУТАЋЕ ГА ТАЛАСИ!

ЈЕСИ ЛИ ПОЛУДЕЛА? ХОРЕШ ЛИ ДА ТЕБЕ ПРОГУТАЈУ?

ОДМОРИ СЕ, МАМИ ГРОФЕ...

ПАЗИ!

ТАЛАС ЈЕ ПОКУПИО
МЛАДОГ ДЕ ЛИНДЕ-
БЕРГА И МОРЕ ГА
ЈЕ ОДНЕЛО!!!

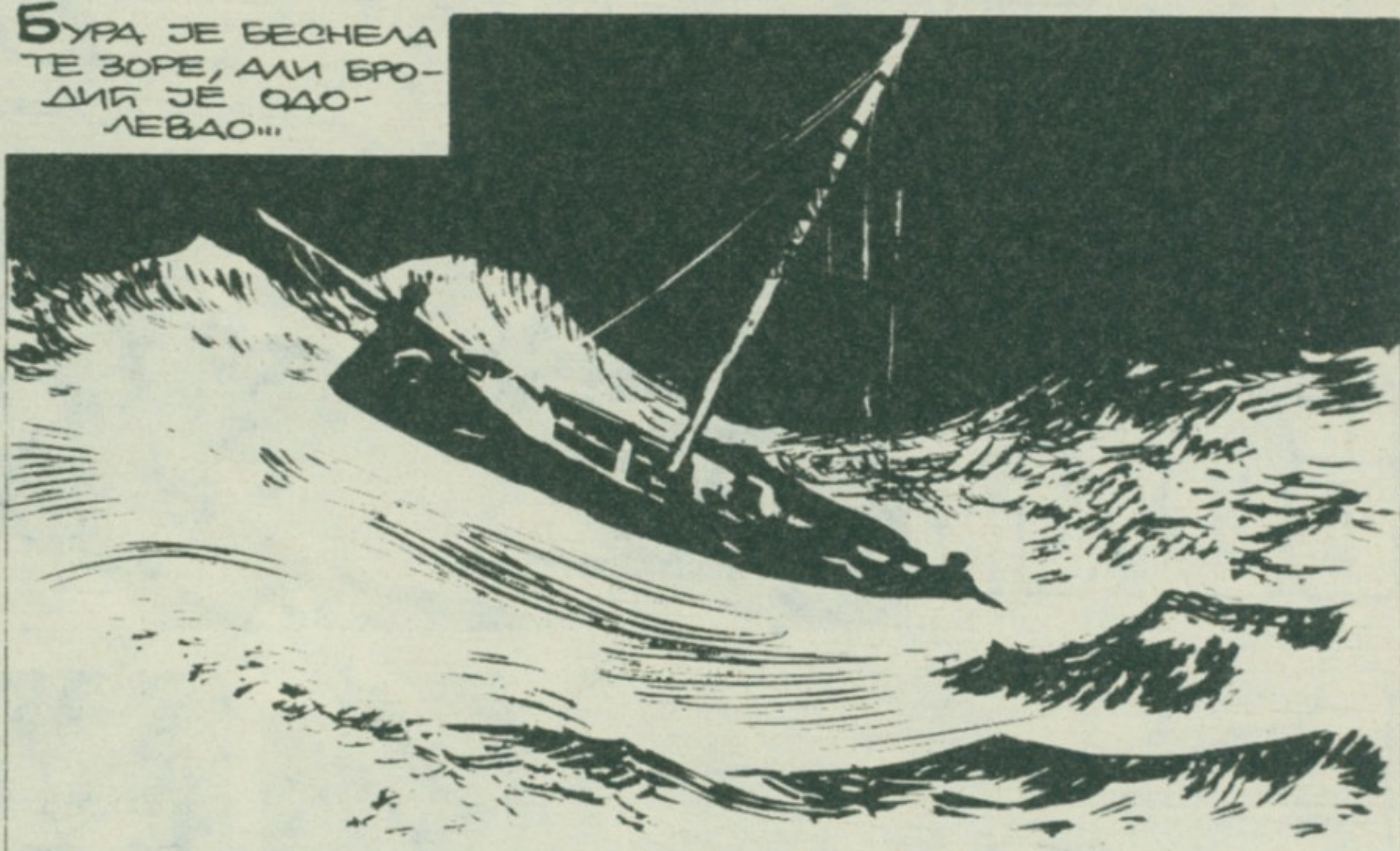
ОПРОСТИ МИ, ДЕЧАЧЕ
МОЈ! ОПРОСТИ!!!

ВЕЖИ СЕ
ЗА ЈАРЕОЛ!
БРЗО!

БУРА ЈЕ БЕСНЕЛА
ТЕ ЗОРЕ, АЛИ БРО-
ДИГ ЈЕ ОДО-
ЛЕВАО!!!

ТОТОВО ЈЕ! ОВО
ЈЕ КРАЈ!!!

И ЗАИСТА, САТ КАСНИЈЕ ДОГДИ-
ЛО СЕ ОНО ОД ЧЕГА ЈЕ ПЕТРА
СТРЕПЕЛА!!!

ИГРА МАЧКЕ И МИША
ЈЕ ОКОНЧАНА!!!

СУТРАДАН УЈУТРО, У 8
ЧАСОВА И 25 МИНУТА...

КАКВО УЖАСНО НЕ-
ВРЕМЕ! ЗАР НЕ
СПИЦ?

ТАКВО НЕ БИХ ПО-
ЖЕЛЕО НИ НЕПРИЈАТЕЉУ,*
ХЕР КАПИТЕН...

СРЕДОМ, МАЛО СЕ
СМИРУЈЕ... АЛИ СВЕ-
ЈЕДНО, ДРЖИ ОТВО-
РЕНЕ ОЧИ...

НЕПРИЈАТЕЉ СЕ
СИГУРНО ЗАВУКАО У
ВЕНЕЦИЈАНСКИ ЗАЛИВ...
НИЈЕ ЛУД ДА ИСПЛО-
ВИ ПО ОВАКВОМ МО-
РУ... БИЛО БИ ТО СУ-
ЛУДО...

ОЛУТИНА НА
ВИДИКУ,
КОМАНДАНТЕ!

ЕНО И НЕКОГ ЧО-
ВЕКА! НЕ! ТО ЈЕ
НЕМОГУЋЕ!

АХА, И ТИ СИ ЈЕ ВИ-
ДЕО, СПИЦ? ЗНАЧИ ДА
НЕМАМ ХАЉЦИНА-
ЦИЈЕ!

ТЕШКО ЈЕ БИЛО ПРИБЛИЖИ-
ТИ СЕ ОЛУТИНИ ПО ТАКО
СНАЖНИМ ТАЛАСИМА...

ОВО ЈЕ НЕКА
ЖЕНА, ХЕР
КАПИТЕН*!

ЗНАМ! ЈЕ ЛИ
ЖИВА?

ЖИВА И...
ВЕОМА ЛЕПА...
ИАКО ЈЕ
ПОТМНО ПРО-
МРЗА, ХЕР
КАПИТЕН*!

* ГОСПОДИНЕ КАПИТАНЕ

3

САТ КАСНИЈЕ, У
УТРОБИ ПОДМОРНИЦЕ...

ГДЕ... САМ?

У КАБИНИ КА-
ПЕТАНА КОРВЕ-
ТЕ ХАУДСБЕК, И
КОМАНДАНТА
ПОДМОРНИЦЕ! КА-
КО ВАМ ЈЕ?

ОСЕЋАМ СЕ К'О САНТА
ЛЕДА КОЈА СЕ ПОЛАКО
ТОПИ... ВИ СТЕ МЕ... СПАСЛИ...

Д'О СКОРА
НИСАМ ВЕРО-
ВАО У ЧУДА,
АЛИ САД... МОГУ
ЛИ ВАС УГНА-
ТИ ОДАКЛЕ
СТЕ?

ИЗ
ТРЕТА!

ТРЕТА?
ДО ЗАВОЛА!
ЗНАМ ДА ВАС
ЈЕ БУРА ЧАК
ДОВДЕ ДО-
НЕЛА! А
КАКО СЕ
ЗОВЕТЕ?

ДЕ
КАРЛОВИЦ...

АУСТРИ-
ЈАНКА?

ДА,
ИЗ
БЕЧА!

МОЈЕ ЗАДО-
ВОЉСТВО ШТО
СТЕ С НАМА
ЈЕ ТИМ ВЕЋЕ!
ДОБРО ДОШЛИ
У ОВАЈ МАЛИ
КУТАК НЕМАЧ-
КЕ!

ПЕТРИНО БЕЛО ЛИЦЕ, КАО КИНЕСКИ ПОРЦУЛАН,
ЈОШ ЈЕ ВИШЕ ПРЕБЛЕДЕЛО... БОЈАЛА СЕ ДА
НИЈЕ ПРЕТЕРАЛА...

ЗАШТО? ПА
ЈА САМ СТВАРНО
БИЛА У БЕЧУ! ДО-
ДАШЕ, ПРЕ РАТА!
А ШТА САМ МУ
ДРУГО МОГЛА
РЕЋИ! ДА САМ
ИЗ ВЕНЕЦИЈЕ?
ДА СЕ БОРИМ НА
ДРУГОЈ СТРАНИ?

ЈЕСИ ЛИ ЈЕ
ВИДЕОЗ МИСЛИМ
НА ОНУ ЛЕПУ
АУСТРИЈАНКУ?

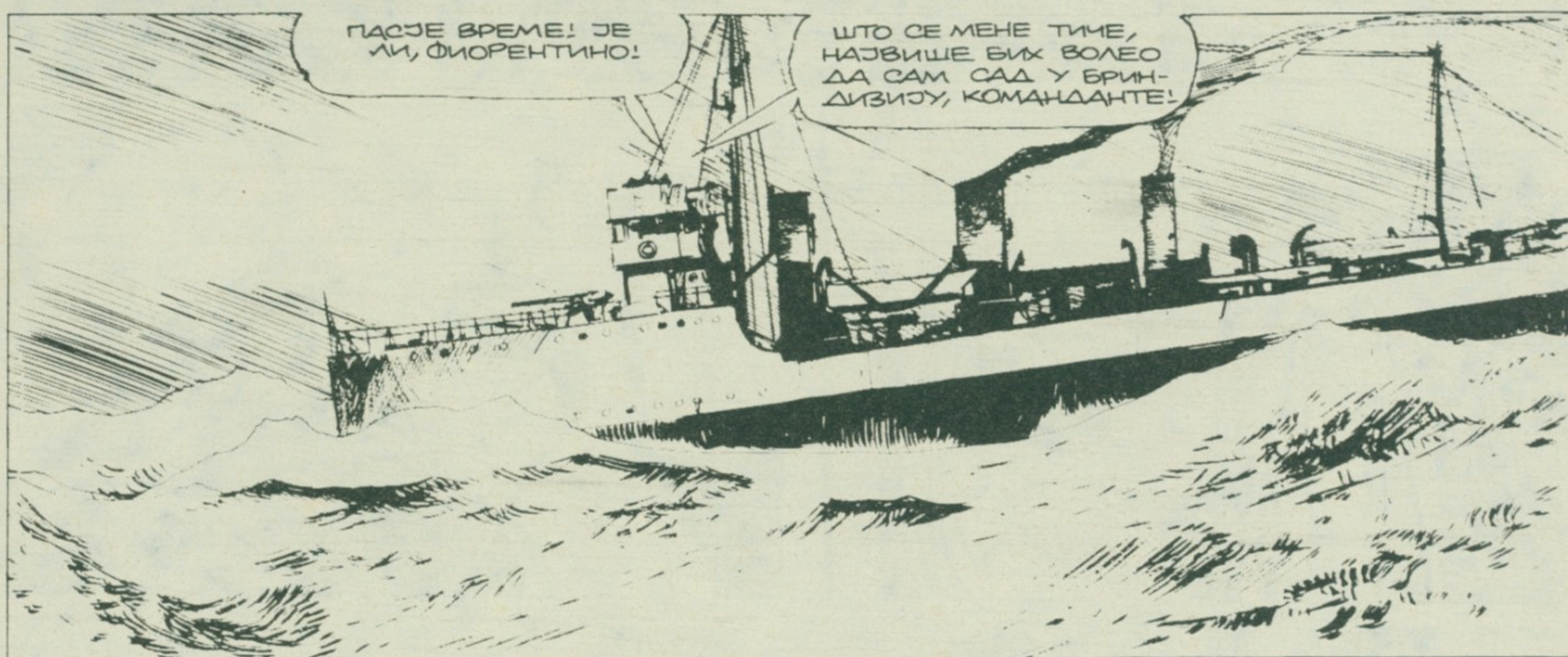
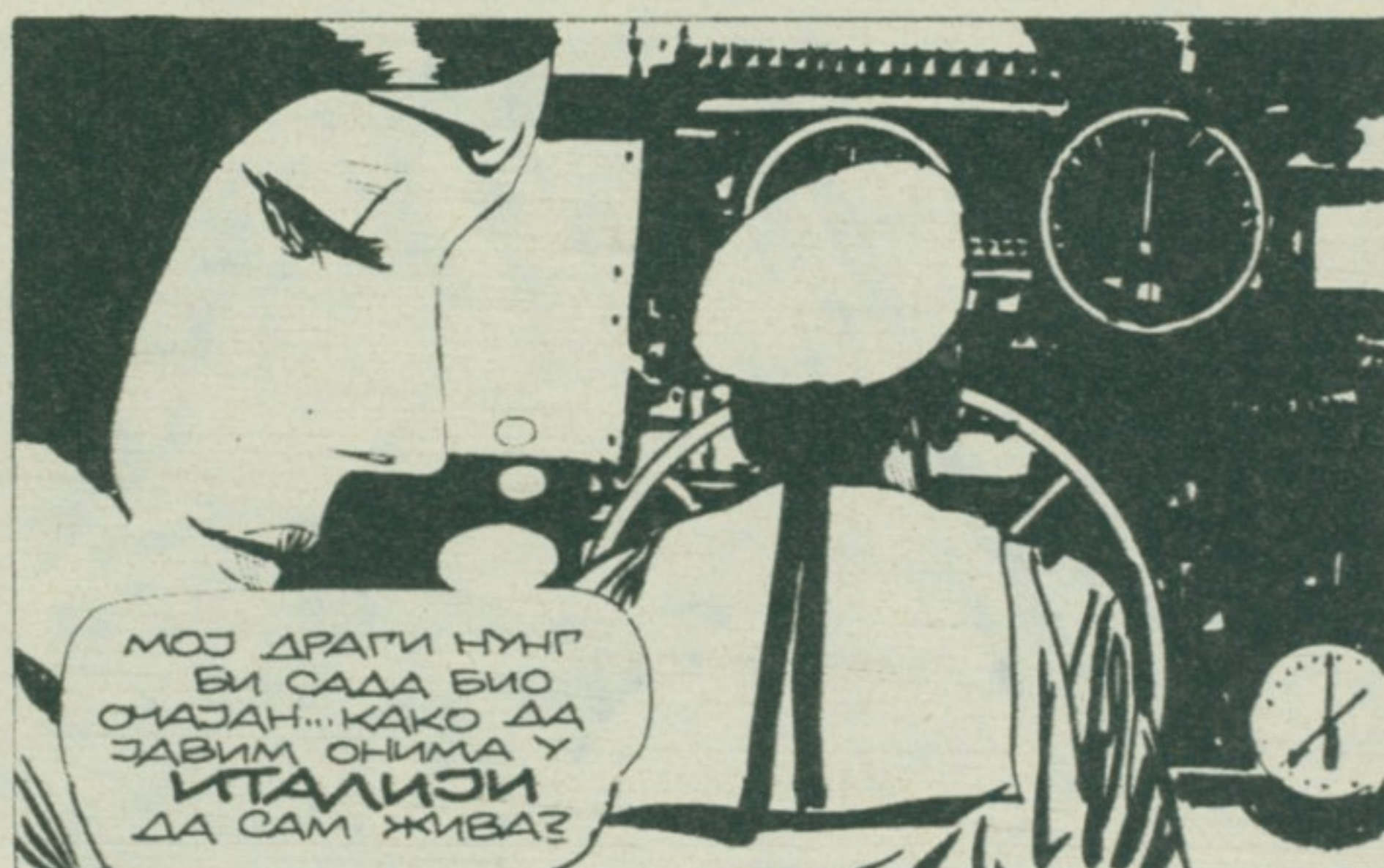
У ЧЕЛИЧНОМ ЦИЛИНДРУ,
ДУЖИНОМ 60 МЕТАРА
И ШИРОКОМ 4, ВЕСТИ
СЕ ЗАЧАС ПРОПУЈУ...

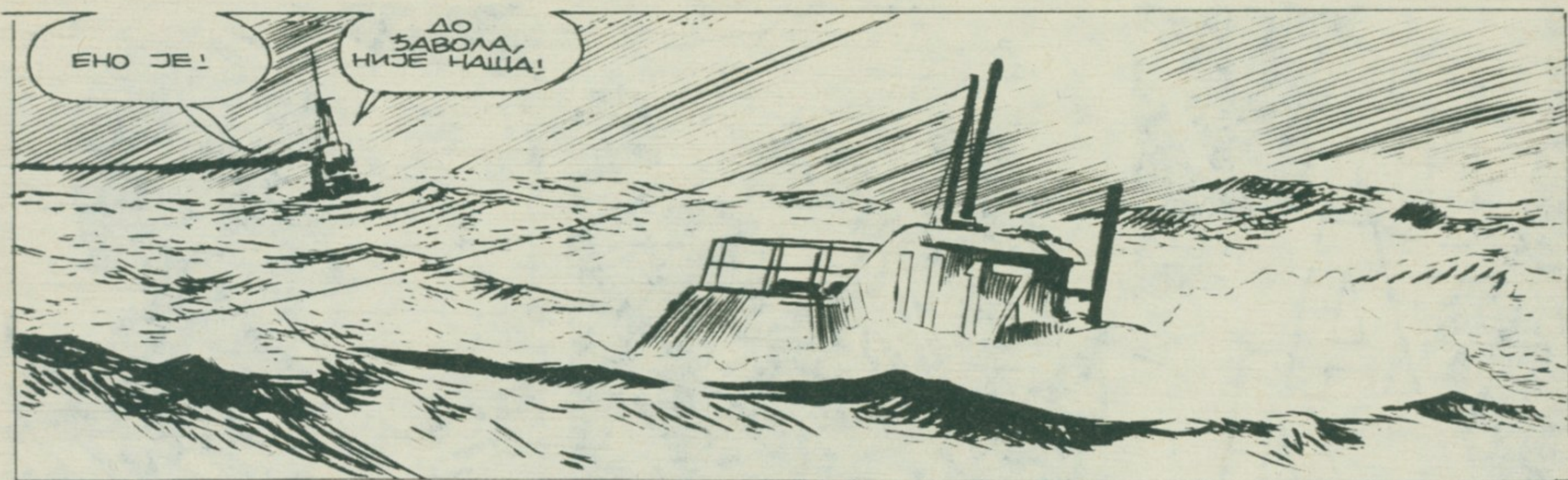
ДА, ЛЕПА И
ЛУДА! КО ЈОШ
СА МОЛЕ ПАМЕ-
ТИ, ПО ОВАК-
ВОМ ВРЕМЕНУ,
ИДЕ У РИБАРЕ-
ЊЕ?

* ГОСПОЏИЦЕ

5

ЕНО ЈЕ!

ДО ЗАВОЛА,
НИЈЕ НАША!

СВИ НА МЕСТА!
ПРИПРЕМИТЕ ДУ-
БИНСКЕ БОМБЕ!

ЗАТО ВРЕМЕ, НА
ПОДМОРНИЦИ...

БРОД
ИСПРЕД НАС!
БРОД!

УЛАЗИ!
ОДМАХ
СЕ СТУШ-
ТАМО!

И ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛА
ВЕЛИКА ИГРА:
КАВАЉЕР - ТОРПЕДНИ
БРОД ЂУЗЕПЕ СИРТОРИ, БАЗА
БРИНДИЗИ
ДАМА: ПОДМОРНИЦА U17
БАЗА: ШАНАК, БОСФОР, ТУРСКА...

БОМБЕ
ЈЕДАН, ДВА, ТРИ, ЧЕ-
ТИРИ!
ПАЛИ!

ДВАДЕСЕТ МЕТАРА
ПОД МОРЕМ...

САД СУ
НАМ ЗА
ПЕТАМА!

ТЕШКО ДА
БЕ НАС СТИГЛИ,
ПОГСТВО ПО
ОВАКВОМ
МОРЕ...

А ГОРЕ, НА ПОВРШИНИ...

ПОД МОРЕМ...

ПОГОНАК!

МОРНАРУ!
МАДИГУ!

МОМАК ЈЕ ЛЕЖАО
МРТАВ... МЕСИНГАНИ ВЕНТИЛ
УДАРНО ГА ЈЕ У ГЛАВУ...

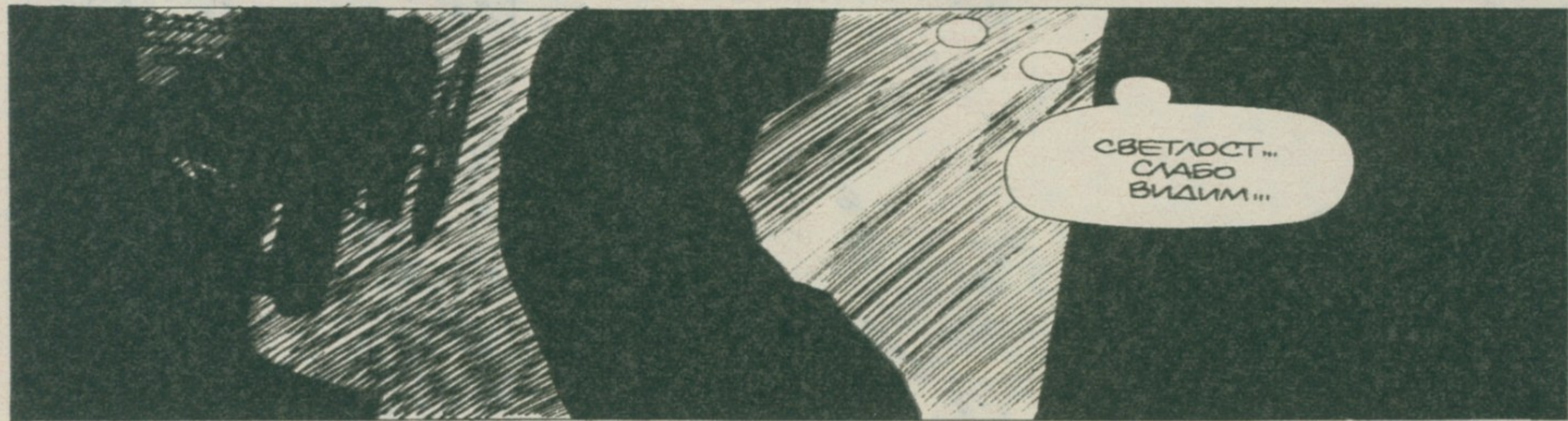
ВОДА!
ГРОЗНО!
НАДИРЕ
ВОДА!

ПЕТРА НИЈЕ ГУБИЛА
ГЛАВУ...

МОРАМ ЈЕ
ЗАУСТАВИТИ!
МОРАМ!

Али, ПЕТРА
НИЈЕ ИМАЛА
ЧИМЕ ДА
ЗАУСТАВИ
ВОДУ...

СВЕТЛОСТ...
СЛАБО
ВИДИМ...

ДОШАО ЈЕ ДО КРАТКОГ
СПОЈА... ЈЕДИНО ЈОШ ЈЕ
ЈОШ ПРЕОСТАЛА СИ-
ГУРНОСНА ЛАМПА...

ПЕТРА... НЕ ДАЈ СЕ!
ПРИБЕРИ СЕ...

НИЈЕ ИМАЛА ВРЕМЕНА ДА
ПОЗОВЕ ПОМОЋ. МОРАЛА ЈЕ
НЕКАКО САМА ДА ЗАУСТАВИ
ВОДУ...

ПРИТИСАК ЈЕ БИО
ЈАК... КРПА НИЈЕ
БИЛА ДОВОЉНА...

ЈЕДИНО ШТО ЈОЈ
ЈЕ ПРЕОСТАЛО
ТО ЈЕ ДА ВЕНТИЛ
ЗАТВОРИ СВОЈИМ
ТЕЛОМ...

НЕ МОГУ... НЕ МОГУ...
ВОДА ИПАК
УЛАЗИ...

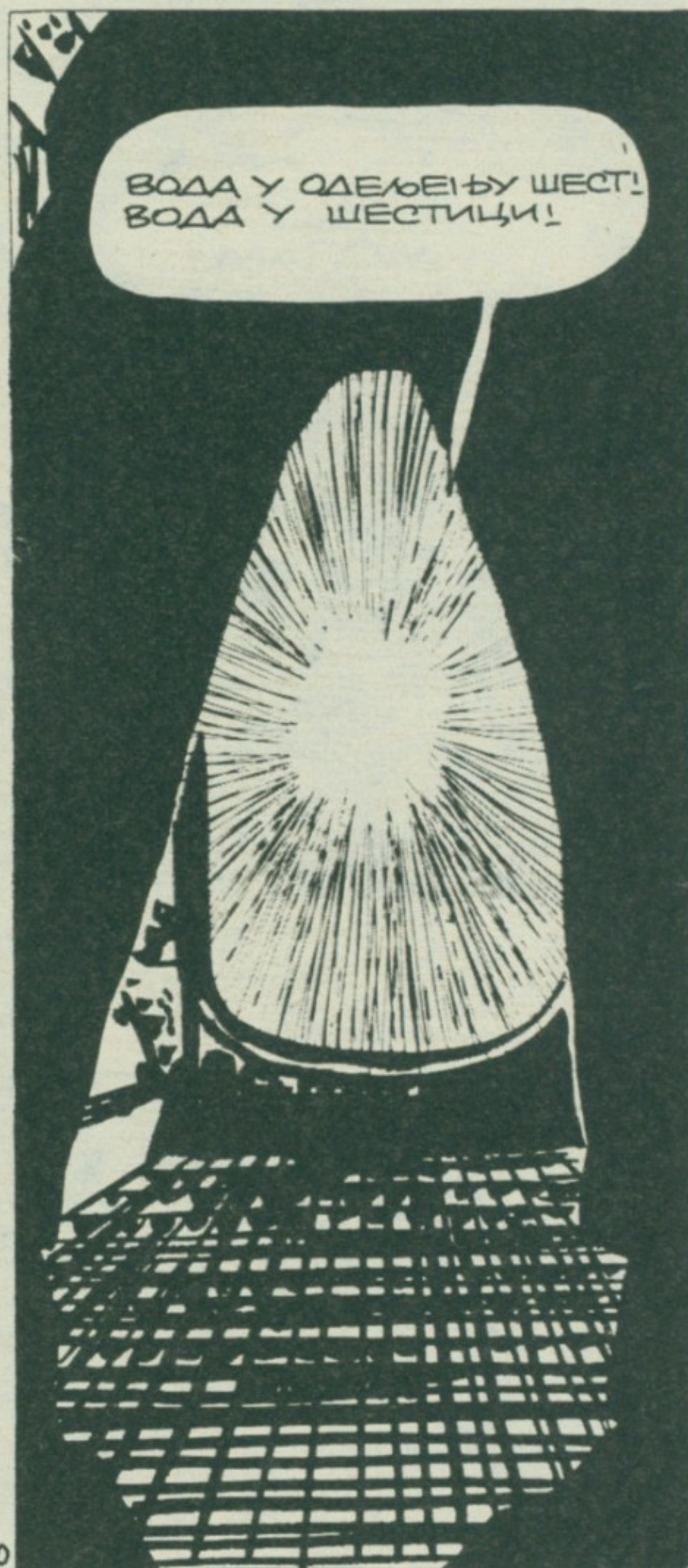

МОРАЛА ЈЕ
НЕКОГА ДА
ПОЗОВЕ...

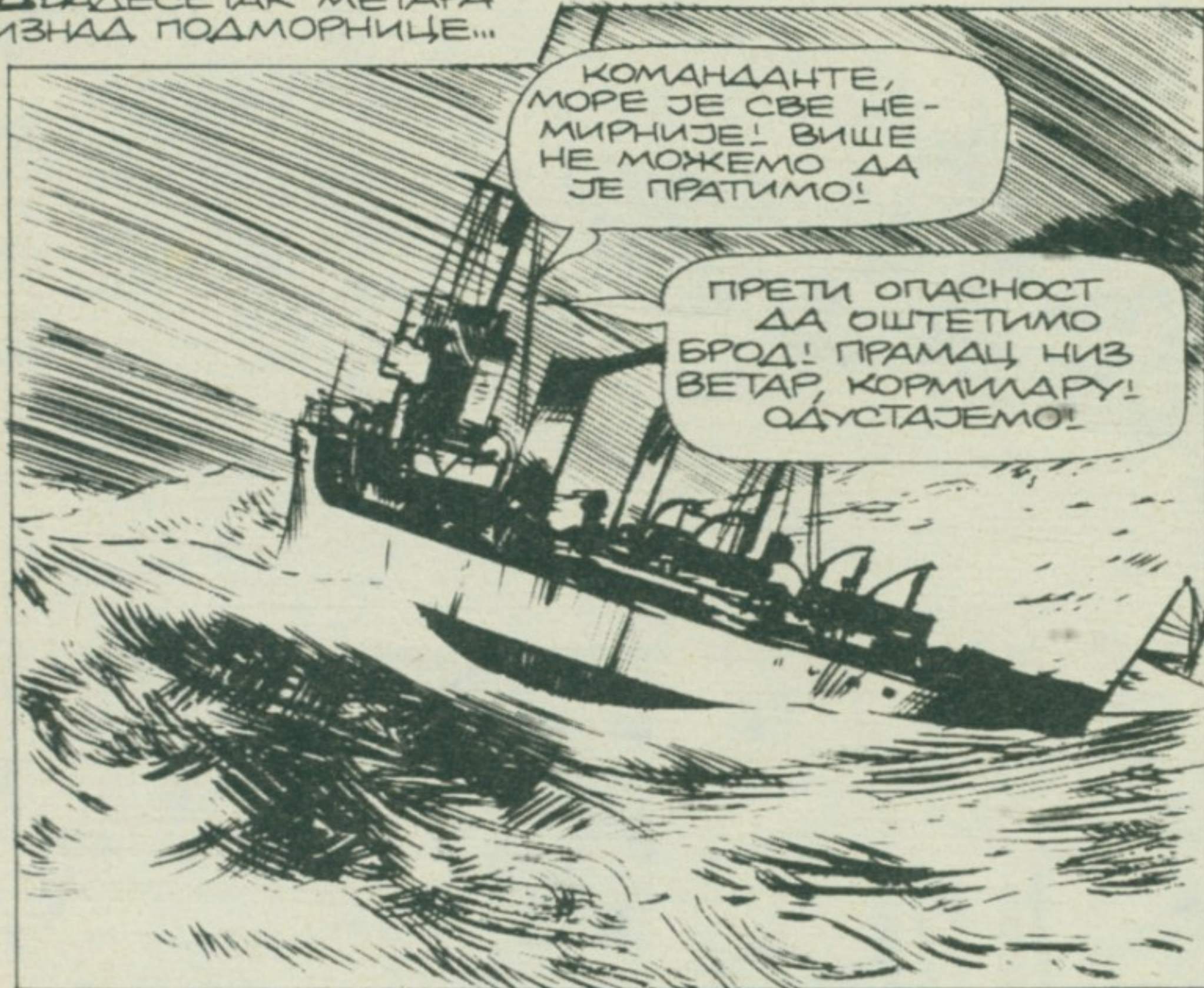

УПОМОЋ!
УПОМООООЋ!

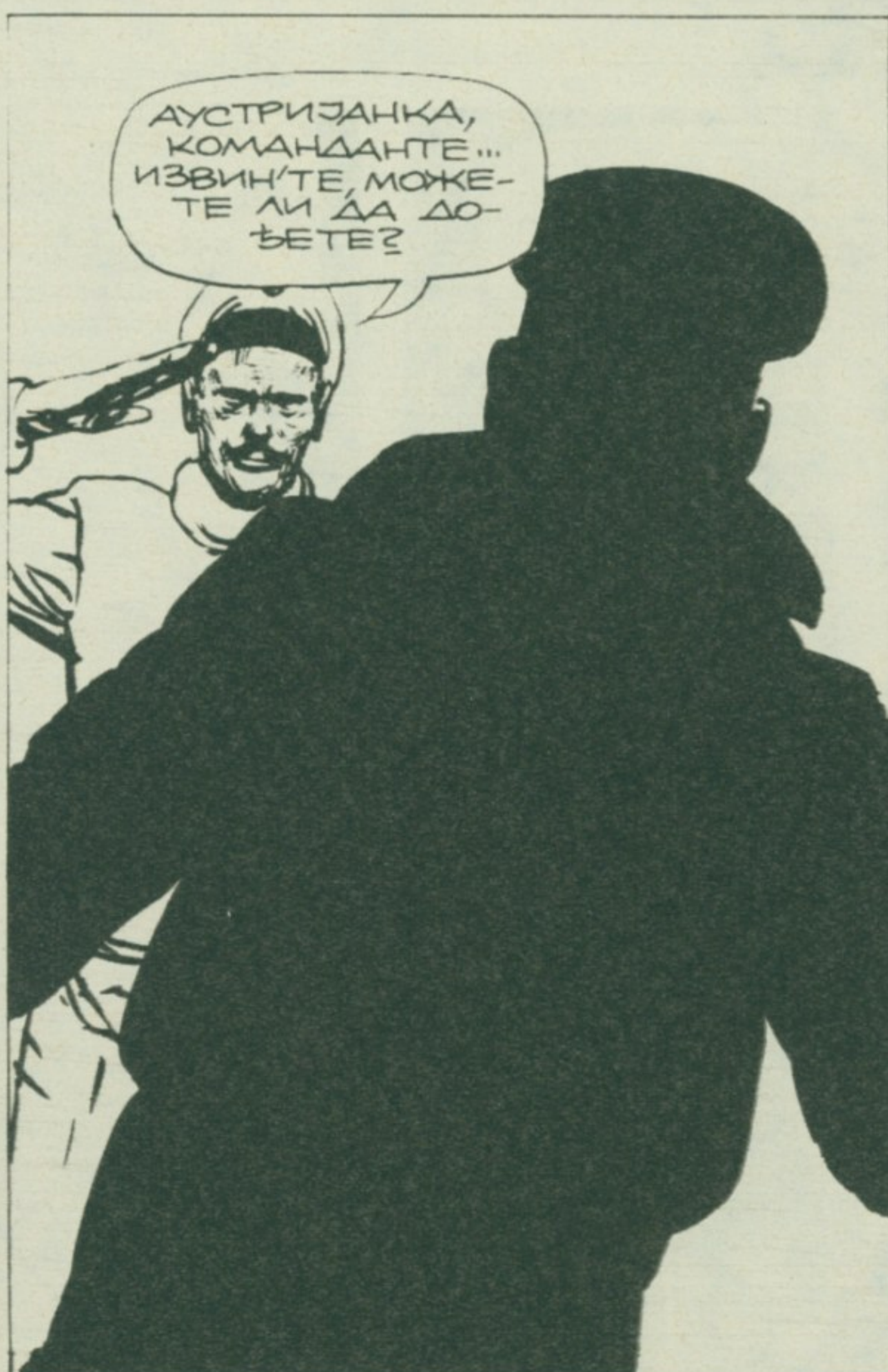
ВОДА У ОДЕЉЕЊУ ШЕСТ!
ВОДА У ШЕСТИЦИ!

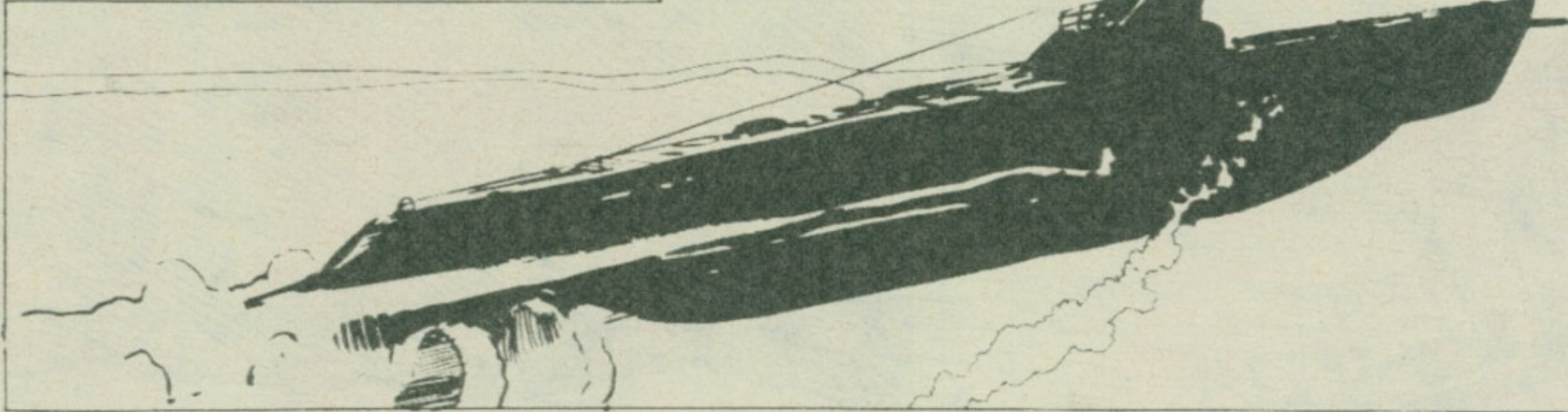
ДВАДЕСЕТАК МЕТАРА
ИЗНАД ПОДМОРНИЦЕ...

У ПОДМОРНИЦИ...

ПОЛА САТА КАСНИЈЕ ПОДМОРНИЦА U17 ПОЛАКО СЕ ПРИБЛИЖАВАЛА ЦРНОГОРСКОЈ ОБАЛИ...

НАСТАВИТЕ СЕ

НЕВИДЉИВИ ПЛИВАЧ

Амерички пливач Фред Болдсер виђен је јула 1962. године како улази у воде канала Ламанша код Рта гри не у Француској. Затим је ишчекао, а онда су га, осамнаест сати и један минут касније, угледали како излази из воде на плажу Сендвич у енглеској грофовији Кент.

Болдсер је читаво растојање од око седамдесет осам километара препливао под водом уз употребу боце с кисеоником и први је човек који је тако прешао Ламанш. ■

ПРВИ НА ЈАРБОЛУ

Ирвинг Бакстер (1876–1957), амерички и олимпијски првак у скоку с мотком, дошао је 1901. године на шампионат аматерског атлетског удружења без своје мотке, што је не мали хендикеп. Остали скакачи видели су у томе могућност да победе свог талентованог супарника и нико није хтео да му позајми мотку. Бакстер се страшно разбеснео, из земље ишчупао јарбол за заставе, употребио га као мотку и прескочио висину од три метра поделивши прво место. ■

ЦЕНА ЛЕПОТЕ

Велики француски сликар импресиониста Пјер Огист Реноар патнио је у старости од артритиса од чега су му руке биле згрчене. Његов пријатељ, такође славни сликар Анри Матис, тужно је посматрао док је Реноар, држећи четкицу само врховима прстију, упорно сликао мада му је сваки покрет задавао ужасне болове.

Једнога дана Матис је запитио Реноара због чега и даље слика по тако скупу цену. Реноар је одговорио: „Бол пролази, али лепота је вечна.“ ■

ЈОШ САМО КЛАВИР

Супруга је инсистирала да понесе силне ствари и стигли су на железничку станицу са огромним пртљагом.

– Волео бих да смо понели и клавир – изјавио је муж зачешљено.

– Молим те, не заједај, ниси нимало духовит – добио је хладан одговор.

– Уопште не покушавам да будем духовит само сам на клавиру оставио карте! ■

СУПЕРУСЛУГА

Обавештење у излогу радње за хемијско чишћење у енглеском граду Белфорду: „Без обзира каква је флека, ми ћемо је извући и заштеповати рупу.“ ■

ДА ЛИ ОДЕВЕНИ?

Знак у главној улици Голспаја у Садерленду: „Пливачки базен – само пеншаци.“ ■

ДВОСМЕРНИ АУТОМОБИЛ

Шездесет шестогодишњи Овен Јангблад из Чикага провео је две и по године у остваривању свог јединог сна: конструисању „двосмерног аутомобила“. Овен је, једноставно, једног дана отишао до отпада, одсекао предње делове два Фордова аутомобила и спојио их. Када промаши улицу, довољно је да искључи мотор, премести се на супротну страну кола и крене другим путем без окретања које би иначе било неопходно. Кола су дугачка 10 метара, и имају, наравно, два волана – са сваке стране по један. ■

ИЛИ ЈА ИЛИ ФУДБАЛ!

Глен Бонел из Пенвортама у енглеској грофовији Ланкашир био је више него страствени навијач клуба „Селтик“ из Глазгова удаљеног 576 километара од Пенвортама. Због тога је Глен непрестано путовао преваљујући на хиљаде километара и тронећи на хиљаде фунти сваке фудбалске сезоне. Његова жена Керол с правом је сматрала да време и новац могу боље да се употребе и поставила му је ултиматум: „Или ја, или фудбал!“

Бонел је, без размишљања, изабрао фудбал, а жена

се вратила мајци. Он је само рекао: „Не могу ништа да јој замерим. Она никада није имала разумевања за моју љубав према „Селтику“ и много смо се свађали јер ме никада није било код куће. Због фудбала сам изгубио готово сав новац и пријатељи ми кажу да сам луд, али ја не марим. То је, једноставно, јаче од мене!“ ■

Регата,
јединствена
на свету

ДО ПАЛАГРУЖЕ,

За крмама њихових бродова остала је Комижа, древни градић на југозападној обали острва Виса, али градић који је, захваљујући управо својим рибарима, познатији широм света од много већих вароши. Далеко не само од копна, већ и од других наших острва, на шкртом тлу и на обали богатог мора, Комижани су се давно, веома давно, одважили да се у скромним гајетама отисну на пучину, у потрагу за рибом. Била је то првенствено срдела, она обезглављена рибица коју знамо као сардину из конзерве. Она је нараштајима хранила не само комишке породице: без ње је живот на многим нашим острвима вековима био готово незамислив. Главна је храна и већине других риба у Јадрану. „То је дар Божји!“, са захвалношћу су некад говорили стари Ко-

Срдела је вишеструко ушла у повест не само Комиже. Лов срделе нагнао је житеље овог живописног насеља да прате, односно плове чак до Палагруже, рибом и данас најбогатијег подручја у Јадранском мору. И у временима кад Палагружа није припа-

За слану срделу, без које није било опстанка, ти чудесни људи морали су двадесет дана и ноћи да се боре против мора и умора, болести и јата од чак стотину прождрљивих делфина!

дала нама, Комижани су имали право да лове надомак ње.

Између два светска рата, у златно доба комишког рибарства, у градској луци било је везано око 150 рибарских бродова. Пре пола века рибарило је око 1000 Комижана. Ово је сећање неколико старих комишких рибара (неки су и 40 лета одлазили на Палагружу!) на једно чудесно време и исте такве људе који живе још само у памћењу. А да величанствену епопеју комишких рибара заувек не од-

несу невере година, да бар нешто остане чврсто усидрено на пучини пролазности, и те како је заслужан професор Јошко Божанић: захваљујући његовом упорном истраживању и пажљивом бележењу (рибарски је потомак, а крв није вода...), може, ево, и Забавник, истина неколико деценија касније, запловити ка хридима Палагруже, заједно с људима који су мишићима, знањем и срцем обележили целу једну поморску епоху...

Ненадмашна фалкуша

Ти људи нарочитог кова имали су и јединствен брод који им је сасвим одговарао и који је такође означио време партенци на Палагружу. Била је то чувена комишка гајета, око девет метара дугачак и три метра широк дрвени брод, грађен рукама самих рибара, временом и поморским искуством доведен готово до савршенства. Звао се и фалкуша, јер је са свих страна имао фалке, даске које су могле да се скидају, зависно од таласа и рибарских потреба. Посаду је сачињавало пет људи који су га покретали тешким веслима дугачким шест метара. Међутим, ако би се на пучини јавио повољан ветар, гајета је дизала три једра. Тада је, по брзини и

стабилности, била готово ненадмашна: са око шест тона рибе у себи, посадом и другим теретом, гајета је била бржа од сваког брода с мотором у то време. По добром ветру јездила је за тадашњи брод задивљујућом брзином од чак петнаест километара на час, преваливши 42 миље, односно око 80 километара од Комиже до Палагруже за само пет сати!

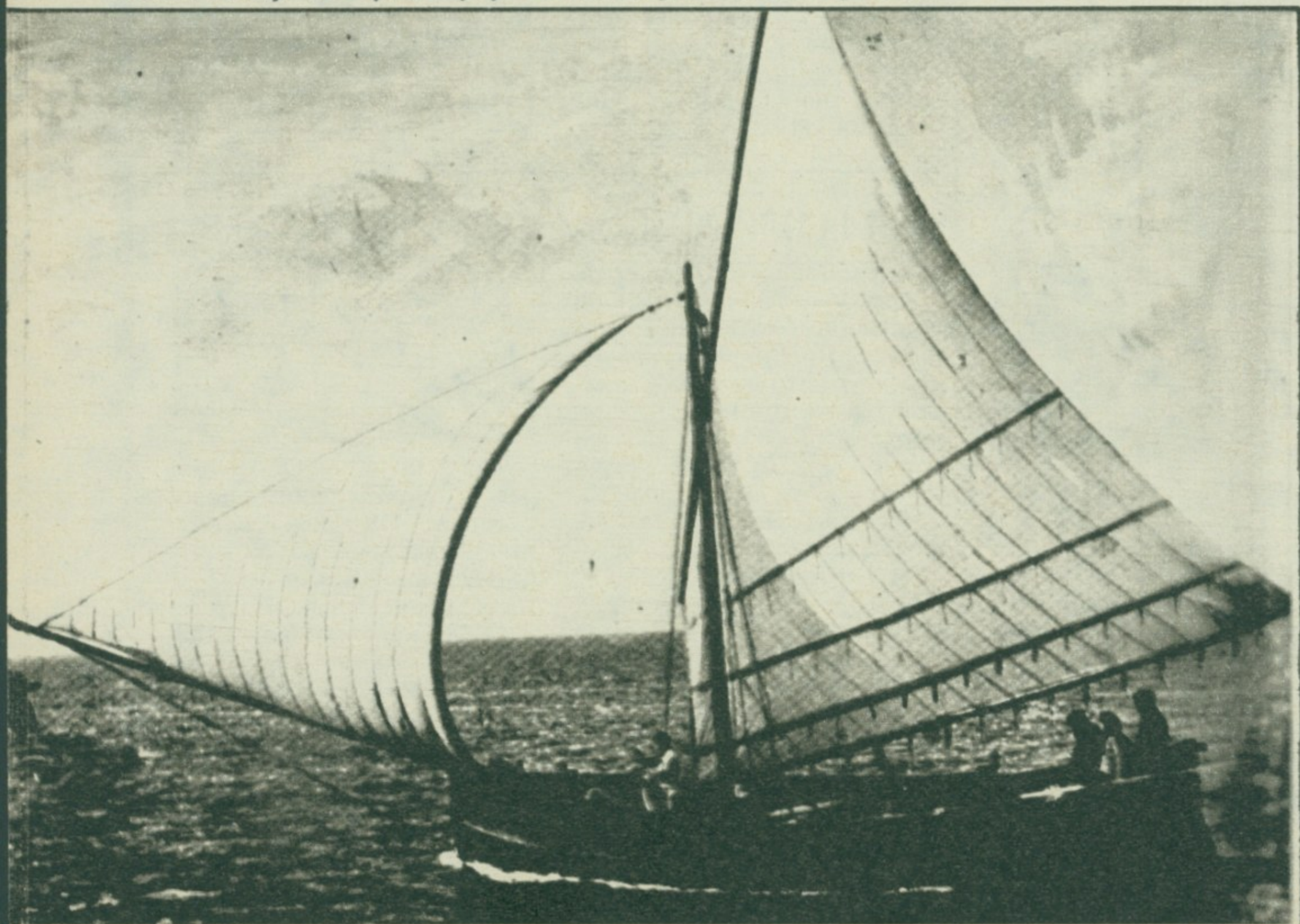
Али, та за море велика даљина најчешће се савладала веслима: партенца за Палагружу вековима је била сигурно најдужа и најтежа регата на свету. Шпуртењаца, риболов гајетом и такозваним мрежама стајаћницама, била је стотинама година не само знамење комишких рибара, него и оличење мукотрпне борбе с морем, са свим оним што оно истовремено и даје и узима.

Само за мушкарце

У риболов на Палагружу одлазило се од априла до септембра, и то у време двадесетодневног риболовног мрака, кад није био пун месец и кад се огромна јата срдела приближавају површини. Али, и сви други месеци у години били су у знаку шпуртењаца и срделе. Припреме су дуге, а дружина се брижљиво бира. Јер, сваки од чланова посаде гајете морао је да зна све оно без чега рибар не би могао да опстане: без компаса или било које друге наутичке справе изврсно се оријентисао на пучини по сваком времену, оком и увом откривао је у морској дубини јата риба, огрубелим рукама крпио је мреже и с најситнијим чворовима и окцима, био је снажан, поштен и потпуно одан дружини, спреман да у сваком часу и другим рибарима прискочи у помоћ. Свему овом, без чега и нема пловидбе на Палагружу, учили су се некадашњи Комижани још од малих ногу, да би се то велико животно искуство и рибарско знање преносило затим с колена на колена.

С приближавањем риболовног мрака у целој Комижи владала је живост. На свој начин, у спремању за партенцу учествовали су сви, од деака до стараца. Малишани су поносно помагали очевима,

Комишка гајета – брод који је обележио једно давно време...

И НАЗАД

жене спремале храну, а некадашњи рибари разговарали о времену, кладили се која ће дружина прва да стигне на Палагружу, давали савете, присећајући се давних дана кад су и сами веслали пучином.

Сваки члан дружине добијао је од свићора, заповедника посаде и најчешће власника брода, задатке које је извршавао без поговора: свићор, о коме ће још бити речи, никад своју заповед није понављао два пута. Једни би поправљали брод, други разбијали громаде морске соли за сољење срдела, трећи крпили мрежу, четврти спремали такозвану рујоту.

Рујота је једно од оних рибарских средстава до којих је овдашњи човек дошао праисконским искуством. То је тамнозелена масна течност добијена од руја, односно грана смрче, која служи као изврсна заштита за мреже. И

би се најпре укрцало 20 до 25 барила соли и до 100 празних барила с поклопцима. (Напуњен сланом срделом, један барил тежак је око 60 килограма.). У броду је свему требало наћи безбедно место: барилима с колутима двопека, разном алату, мрежама, вину, уљу, сирћету, чак и дрвету за ватру, пошто га на Палагружи нема довољно. Најзад су три дела гајете била пуна. На олово од мреже жене би окачиле гранцицу маслине да брод прати срећа...

Понекад се пред партенцу за Палагружу у комишкој луци окупљало и по 70 фалкуша. У напетој тишини сви су с не-

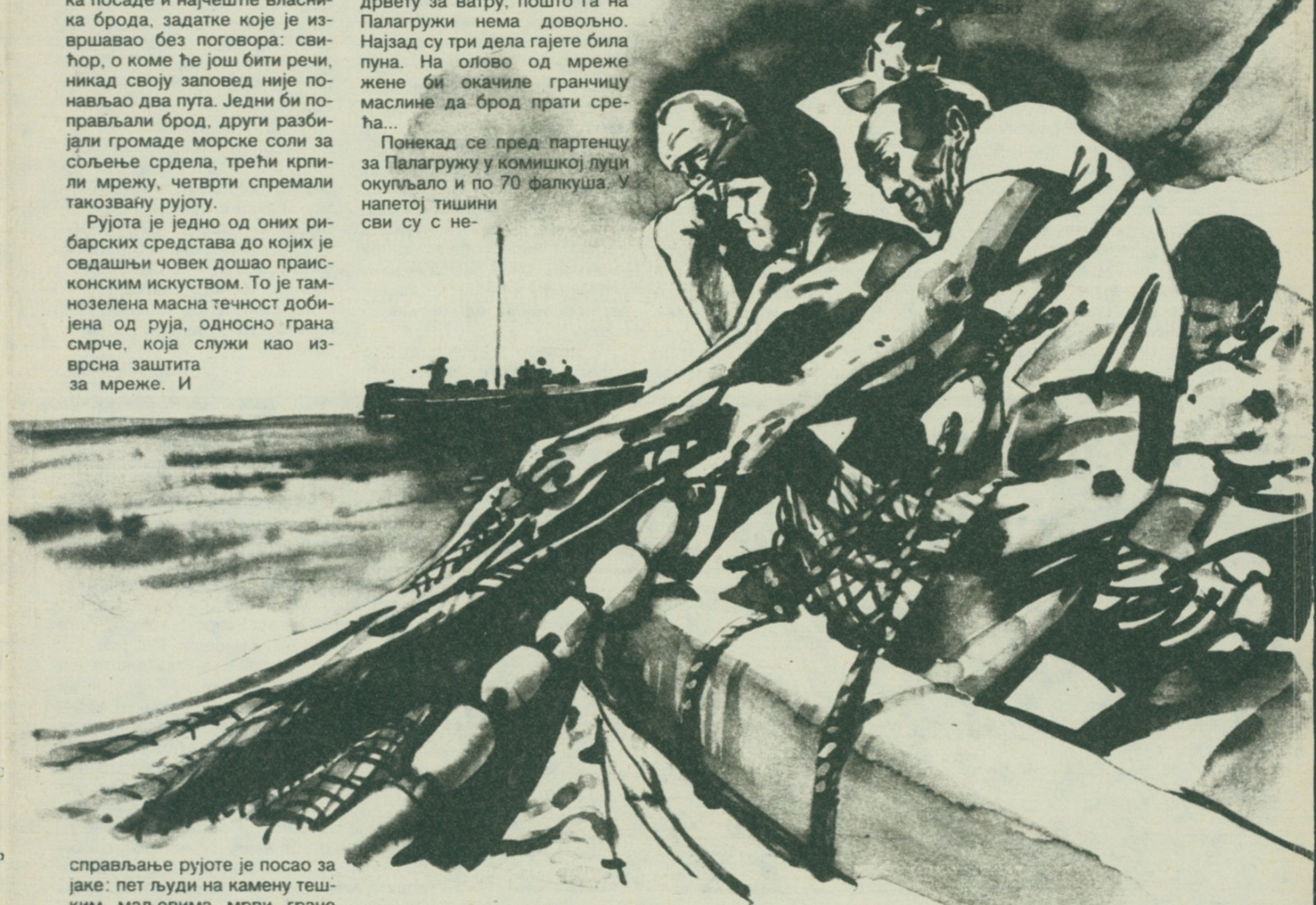
ни влати морске траве око брода, ни галеб испод небеског бескраја... Била је то исцрпљујућа битка с таласима, глађу и жеђи, миљама и осталим дружинама. Понекад би се и весла сломила у окршају за боље место у регати. Негде на пола заповедник чамца би људима дао по парче хлеба и чашу беванде: једном руком би јели, а другом веслали...

Пловило се без компаса, па и без сата: те справе су биле ретке и скупоцене и нису се носиле на море. Оријентисало се према звездама, морским струјама, чак и галебо-

ши руку према западу, ка Сунцу на заласку, знали су готово непогрешиво колико је часова – два прста су пола сата, четири прста цео час...

Кад би се на видику указали обриси Палагруже, легли би јаче на весла, цедивши из себе последње атоме снаге. Требало је стићи, ако не први онда бар међу првима, ставити на обалу кормило које је служило и као сто и тако заузети место за брод, сушење мрежа, сољење рибе. За тај тренутак се и веслало до исцрпљујућег умора, дружине које су биле међу последњима које су узимале лоша и

остаје

справљање рујоте је посао за јаке: пет људи на камену тешким маљевима мрви гране смрче, да би се затим та каша у нарочитој посуди помешала с морском водом. У ту смесу потапали су памучне мреже да би биле дуготрајније и отпорније на морску воду, сунце и рибље уље које се цедило из срдела. Овако спреmlена мрежа могла је да траје и десет година. А мрежа се, како сами рибари напомињу, пазила „као светиња, као очи...”. И никада нову мрежу нису плеле или стару крпиле жене, већ увек мушкарци!

Пред сам полазак у гајету

стрпљењем очекивали да с куле пукне топ – знак да регата почиње. А кад би одјекнуо његов пуцањ, дружине би одједном легле на весла. Нису видели сузе у очима мајки, жена и сестара, грчеве на избораним лицима старих рибара.

Прати галеба лет...

Упорно и без предаха, не стижући чак да обришу зној и со који су им болно нагризали очи, веслали су сатима ка далекој, невидљивој Палагружи.

Ако би се на пучину спустила густа магла, рибари ипак нису могли да се изгубе. Пажљиво би ослушкивали и чим би чули крике галебова, бацили би у море неколико срдела. Птице би зграбиле рибу и летеле ка копну где су имале младе. Рибари би их пратили и тако стизали до Палагруже. Сваки од њих морао је да разликује 16 разних ветрова: без овог знања није се излазило на пучину, јер ветар је био и компас и мотор, али и смртна опасност. Испружив-

следећих двадесет дана круже око овог острва.

Међутим, иако су после 15 сати веслања и пређених готово 80 километара, падали од умора, одлазили би одмах на море, у риболов: требало је обезбедити храну, а сваки час је био драгоцен. Само да не дођу делфини, мислио је у себи сваки рибар... А они су стизали и то изненада.

Као што су се на отвореном мору оријентисали само помоћу ока и ува, ови људи саздани од самог поморског

искуства и рибу су проналазили захваљујући својим изоштреним чулима.

Искра што живот значи

Лежећи потрбушке на прамцу, у потпуној тишини, свићор је напето ослушкивао да ли ће негде да искочи срдела или да у морској тми ни блесну фосфорне искре — поуздан знак да је између хиљада и хиљада разних светлуцања из дубине погоди која искра потиче од срделе. И због тога је његов углед био изузетно велик: своју заповед свићор никад није понављао два пута.

Чим би се у дубини открили мутни кружићи са светлим крстићем у средини, знак да је јато срдела ту, бацила би се брзо мрежа. Све то време у броду се, „да зло не чује“, није говорило ни о ђаволу ни о богу, о попу или цркви. Уздало се само у сопствене руке, знање заповедника, слогу и снагу дружине.

Мрежа се вукла брзо и мукотрпно, тако да се људима чинило да им руке пуцају од напора. И кад је већ била само десетак метара испод површине, надомак брода, кад су се сви потајно радовали богатом улову, осетили би но-

ву, додатну тежину и претрнули — делфини!

Ови сисари нападали су ухваћене срделе одједном и врло организовано. Део јата, а у њему је понекад било и посто делфина, једноставно би легао на мрежу, док би остале животиње муњевито ждерале рибе у њој. Кад би се заситиле, замениле би места. После ове стравичне гозбе, рибари би од огромне и тако пажљиво чуване мреже „која живот значи“ извлачили бедне остатке. Опет без сна и одмора, стежући грло, даноноћно би крпили мреже да би поново кренули у риболов.

Рад храном заповеда

Никад једна дружина није говорила другој где је успела да ухвати рибу. То је била строго чувана тајна. А кад би успели да срећно извуку пуне мреже, морали су рибу што пре да ставе у барила и усоле. И то је био мукотрпан и спор рад. Милиони и милиони срдела пролазило је кроз огрубеле прсте чије би јагодице ускоро со изгризала готово до кости. Али, тада им је у помоћ опет прискакало прастаро искуство: израђављене прсте би стављали у рујоту, а затим на рђу сидра. Убрзо би се на живим ранама стварала

чврста, заштитна покорица и рад би се настављао.

„Рад храном заповеда“, говорили би рибари, не стављајући готово ништа у уста све док и последња срдела није усолена или на мрежи закрпљена и најмања рупа. А свих тих двадесет дана хранили би се најчешће баш срделом и двопеком: понекад, кад би имали мало времена, уловили би бољу рибу, спремили богатији обед, па би се, и поред тешког умора, чула и песма. Није их исцрпљивао само даноноћан напоран рад, већ и једнолична храна и кратак сан, често под отвореним небом. А да би увек био будан и спреман, заповедник дружине би под главу стављао камен!

Дању би и рибу и људе нападали огромни, црни облаци мува, а ноћу страшни ројеви комараца. Морало је да се издржи и победи све, па и да ни кад рибе није било ни за ручак и кад би се јели прилепци, пужеви с морског камења. Каткад би се отиснули чак до италијанске обале, да би уловили зубаца, угора, крињу или муруну и тако, бар донекле, поправили једноличан јеловник.

С доласком Месеца јато срдела се полако повлачи у

дубину, ван домаћаја мрежа. То је био поуздан знак да се приближава повратак у Комижу.

С гајетама пуним сланих срдела, потамнели од сунца, умора и глади, зарасли у браде, опет би веслали до Комиже, која их је жељно очекивала. И тад су веслали брзо, мушки, сад због угледа и жеље да што пре виде породице. Памтило се ко је кад први стигао на Палагружу, али је такође у сећању остала и дружина која би прва пристала у комишкој луци.

Сами су искрцавали тешка барила, одупирући се умору. Слана саламура се при томе цедила низ леђа и претварала их у велику, крваву рану. Затим су долазили италијански, грчки, аустријски, па и шпански трговци и бурад слане срделе одлазила су у свет.

А кад су се појавили моторни бродови, искусни рибари нису могли да верују да то гласно чудо може да тера чамац, плашећи се да ће риба заувек да побегне. Временом су допловили велики бродови с постељама, кухињама, телевизијом, фрижидерима... Комишке гајете су заувек отпловиле на пучину рибарског сећања.

Иван Лончар

ЗАБАВНИКОВ СВЕТ КОМПЈУТЕРА

PARK PATROL

Оцене за графику, звук, занимљивост

Постало је уобичајено да у Забавниковом свету компјутера на крају серије текстова о некој теми везаној за рачунаре пронађете неке нове текстове о играма. Руку на срце, ситуација код нас је таква да се велики проценат људи који имају кућне компјутере углавном игра, а овај лист је намењен свим узрастима.

Новина у овом случају је та што ћемо одсад оцењивати игре које приказујемо. Прикази ће у ствари, бити незнатно скраћени, с посебним освртом на неки од трикова којима се може послужити играч за

увежбавање игре. Оцене ће се односити првенствено на верзије за Спектрум и Амстрад (велико извињење комодоровцима), међутим, пошто је једна од важнијих оцена занимљивости игре, ове оцене могу послужити свима. Оцењују се графика, звук, занимљивост и на крају општи утисак који је средња вредност претходних оцена. Под „занимљивост“ се убраја како узбудљивост игре, тако и њена оригиналност.

Пошто овај део текста носи наслов „Park Patrol“, било би пожељно да

кажемо неколико речи о овој игри коју је пласирала фирма Firebird. Комодоровци ће се можда сетити да су они ову игрицу видели још давно, само под знаком Activisiona. За британске рачунаре, Фиребирд је откупио лиценцу и... ево га! Занимљивост игре је да можете мењати пол главног јунака (јунакиње) мада циљ игре остаје исти: као чувар парка, морате очистити травњак и реку од ђубрета које су оставили безобзирни кампери. По реци се крећете чамцем, док из њега можете изаћи и кренути мало пешке...

Изражавање и улажање у чамац може вам представљати проблем, но и то се да решити. Ако желите да изађете из чамца, крените нагоре, до саме обале, а затим, не пуштајући тастер за горе, притисните скок и ето вас. За улазак у чамац потребна вам је спретност. Поставите се тако да гледате на отвор вашег малог кануа, а онда скочите у њега. Запамтите, док ово изводите није пожељно да се превише приближавате или удаљавате од обале, јер иначе можете завршити у води, без једног од три живота.

Сакупљање ђубрета (конзерви, флаша...) изузетно је лако јер само морате прећи преко дотичног предмета и он ће бити ваш. Осим тога, можете спасавати и давленике као и животиње које су упале у реку. Када једком купите сво ђубре, прелазите у следећи ниво где вас очекују нови послови и бројнији непријатељи.

Park Patrol (Firebird):

Графика:	6
Звук:	6
Занимљивост:	8
ОЦЕНА:	7

ЛУ НА КОНЦЕРТУ,
У ПОЗОРИШТУ...

ЛУ
ЗАЛЕПИ
НА
КАРТОН

ПО РАМЕНИ ПОРЕА)
КОСЕ.

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦА

Цицун кутак

ХАДЫЧЕ НЕ ЛЕГКО НА КАРТОЧ.

МЕДАЉА БЕЗ

ОДБРАНЕ

*Млади Јуре
рано се
заљубио у
смучке. У сваку
трку – свим
срцем*

Сећамо се ми, сећа се и он. Минуле су четири године, али такав тренутак не бледи у успоменама. Почасно постоље пред Скендеријом у Сарајеву. Око његовог врата сребрна олимпијска медаља.

Један новинар га пита:

– Како се осећате у овом моменту?

Одговара без оклевања.

– То не може да се опише. То мора да се доживи.

Данас, четири године касније, све је то остало дубоко урезано у његову свест. И у свести свих нас који смо тада били уз њега. Такво славље се никада не заборавља.

Јуре Франко, југословенски јунак на Зимским олимпијским играма у Сарајеву 1984, ипак има разлога да буде сетан. Његова медаља, освојена у велеслалому, остаће без одбране.

Повреда кичменог стуба дозвољава му да стане на смучке, али му не пружа могућност да тренира и

да се такмичи. За њега, сада је то сувише опасно. Скуп је платио цену изванредног подвига. Јуриши низ залеђене смучарске стазе далеко су од њега.

Шест деценија касније

Зимске олимпијске игре ушле су у живот 1924. Домаћин је био смучарски центар Шамони у Француској. Датум одржавања 25. јануар – 5. фебруар.

Међу учесницима појавили су се и Југословени. Предводио их је др Стеван Маџи из Загреба. Екипа је имала једва четири члана. У трчању на 18 и 50 километара одустали су Зинама, Пандаковић, Швиגעл и Крајзељ.

То је био почетак.

Шест деценија касније на Бјелашници Јуре Франко је у велеслалому донео Југославији прву медаљу. Заузео је друго место и надмашио сва очекивања. Датум – 14. фебруар 1984.

уписан је златним словима у анале југословенског олимпизма.

Дан је био сунчан, али веома хладан. Стаза – залеђена. Изузетно тешка. Чак и најславнији смучари добро су упамтили то место које се зове Бабин Дол.

Већ у првој вожњи настрадали су они најпознатији. Швајцарац Пирмин Цурбриген, најуспешнији у Светском купу и специјалиста за велеслалом, излетео је са стазе. Аустријанац Ханс Ен је пао. Ни млади Југословен Грег Бендек није стигао на циљ.

Јуре Франко није био међу фаворитима. Имао је те сезоне добре резултате, очекивало се да ће се пристојно пласирати, али сан о медаљи је био далеко.

Швеђанин Ингемар Стенмарк, ас међу асовима, који тада није учествовао јер је оцењено да се огрешио о аматерска правила (данас та правила више не важе), ипак је рекао:

– Југословени имају добре смучаре. Мени се чини да је њихова највећа нада млади Јуре Франко. Он у сваку трку улази свим срцем, а то може да донесе велики резултат.

После прве вожње Јуре Франко је био четврти. Остало је да се сачека – друга.

Растанак са Европом

У другој је Јуре возио још боље. Знатно је поправио време и тако претекао два ривала. Испред њега остао је само Швајцарац Макс Јулен. Иза њега били су Андреас Венцел из Лихтенштајна и остали.

Тако је сребрна медаља украсила подвиг овог младића рођеног 20. марта 1962. у Постојни. Четири године пре тога у Лејк Плесиду био је – дванаести. Овога пута – други. Време 2:41.41. Победник Јулен био је бољи од њега само за 0.23 секунде.

Светска јавност је те вечери упознала младог Франка. На питања иностраних новинара одговарао је спретно и прибрано. Говорио је енглески врло течно и сигурно. Студент факултета за физичку културу из Љубљане стао је на смучке у трећој години. У првих девет сезона учитељ и тренер био му је отац Матија, некадашњи југословенски репрезентативац у скоковима.

Млади Јуре заљубио се у смучање врло рано. Остао му је веран све до повреде. Чинио је све да издржи велике болове и да остане у пуној конкуренцији. Ипак, ништа више није могло да се уради.

Једнога дана одјекнула је сензационална вест. Јуре Франко напушта смучање. Другог излаза није било. Отишао је у Америку, остао уз смучање, али не више као такмичар. Сада је представник једне јапанске фирме за производњу опреме и модних одела.

Игре у Калгарију 1988. свакако неће пропустити. Ипак, биће само један од гледалаца.

Његово сребро из Сарајева 1984, једино у историји југословенског смучања, остаће на жалост без одбране...

Стојан Протић

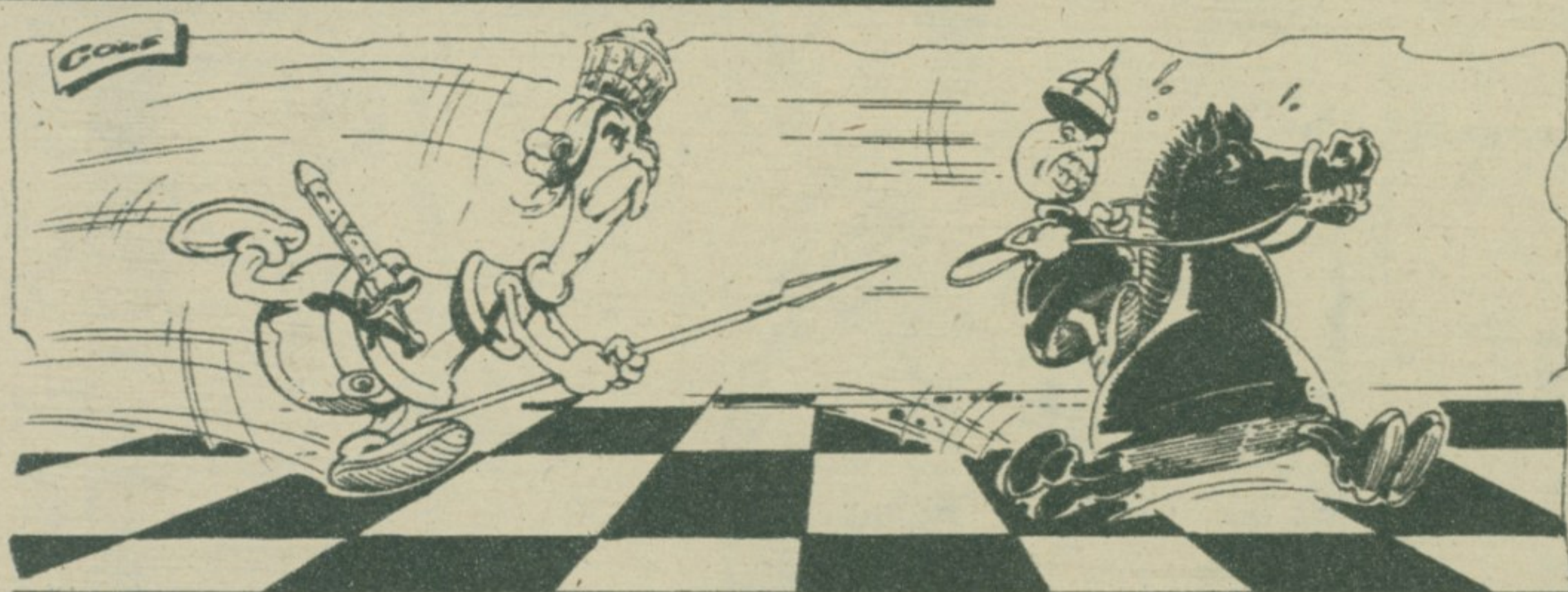
Илустровао: Ненад Милићевић

У ГЛАВНОЈ УЛОЗИ - КРАЉ

Од играча зависи какав ће бити краљ:
убражен, смео, скроман, опрезан, му-
дар...

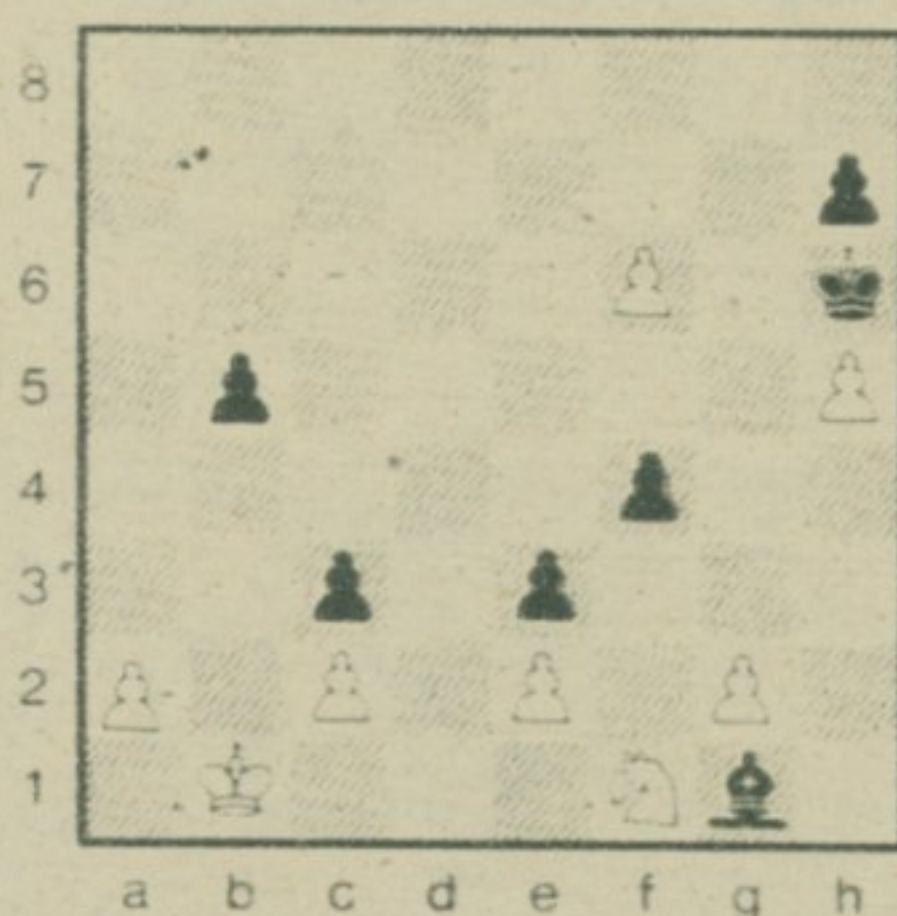

Циљ шаховске игре је као и у било ком рату – убити противничког монарха или вођу. Када страда краљ, готова је и партија, а победник узвикује „шах мат“ – „краљ је мртав“. Из историје сазнајемо да се често дешавало да гомила поданика узвикује „краљ је мртав“, а друга група прихвати „живео краљ!“ Шахисти раде исто: чим се заврши једна партија, они почињу другу...

Краљева има разних: уображених, скромних, смелих, опрезних, кукавица, мудрих итд. Какав ће бити ваш краљ зависи од вас. Шта ћете, на пример, рећи за краља који узвикне „Напред у напад“, а он направи – рокаду!? Стара шаховска мудрост саветује да се прво развије краљев скакач, а затим краљев ловац, да би се омогућила рокада. Прво збринути краља, а затим правити планове за одлучујућу битку и напад. Искуство је показало да се никакав напад не може добро организовати ако је сопствени краљ необезбеђен. Али када се на ратном попришту ситуација разбистри, када се поље раш-

чисти, онда краљ поново улази у игру. У завршници краљ постаје веома јака фигура. Често се, захваљујући њему, завршница добија.

Ево примера у коме је бели поступио веома лукаво. Разменио је и последњу фигуру, да би остао са самим краљем и – добио партију.

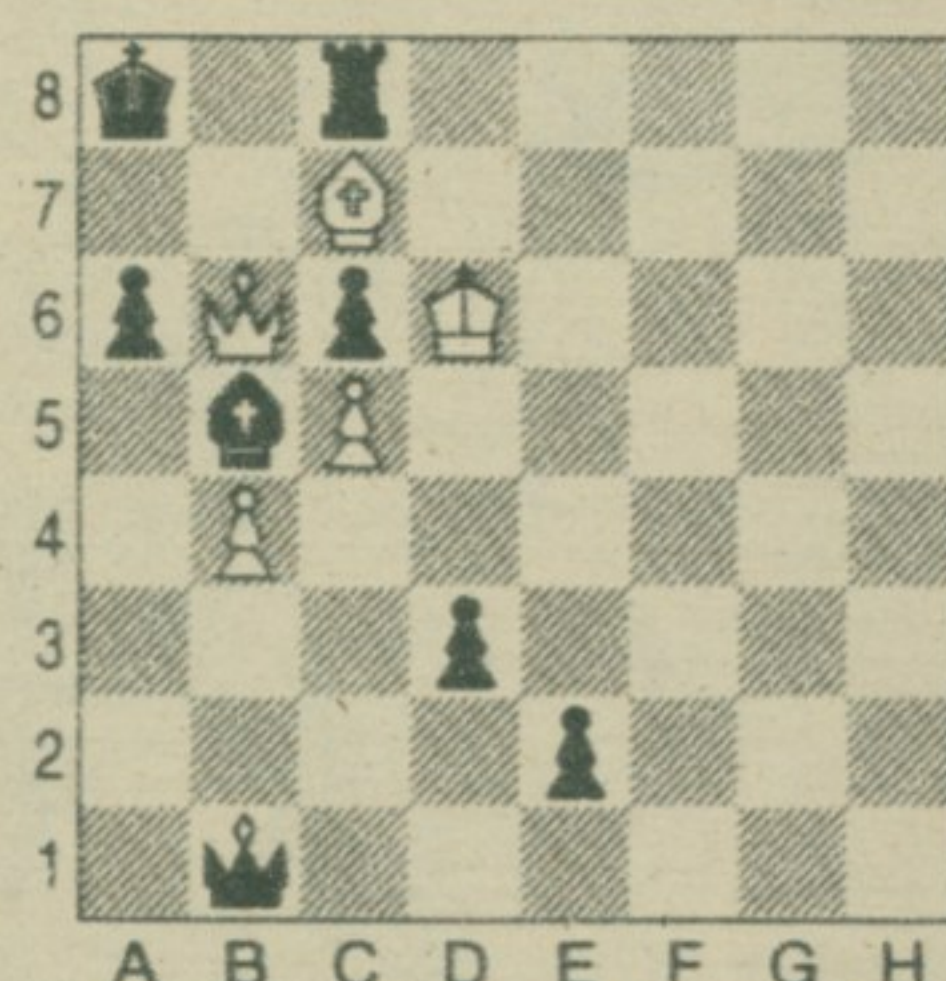

Ако погледате мало боље, видећете да је црни краљ „у кавезу“, тј. никако му није zgodно да први повуче потез. Ако узме h5 пешака, онда онај други са f6 одлази у даму. Једина фигура којом

може да игра јесте ловац. Бели налази ванредан план да и тог ловца искључи из игре. Пошто прети Lg1-f2-h4-f6, бели му жртвом коња онемогућује тај маневар.

1. Sf1-g3!? (Сваки други план је сувише спор 1.a3 Lf2 2. Sf2 Lh4 3.Sg4+ Kh5:4.f7 Le7 5.Sf6+ Kh4 6. Sh7: Kg3 7.Kcl Kg2: уз претњу Kfl и e4)
1. ... f4 : g3
2. a2 – a3 Lg1 – f2
3. Kbl – a2 Lf2 – e1
4. Ka2 – al!! (Маневром који је познат као „троугао“ бели жели да изгуби један темпо и да примора црног ловца да дође у изнудницу. Изнудница или „цугцванг“ је позиција кад неко нема могућности да повуче добар потез и мора да вуче потез који губи.)

Le1 – d2
5. Ka1 – b1 Ld2 – e1
6. Kbl – c1 Le1 – f2 (Ако 6... (Ld2+ 7.Kdl и црни губи)
7. Kc1 – d1 Lf2 – g1
8. Kd1 – e1 Lg1 – h2 (Ако 8... Lf2+ 9.Kf1)
9. Ke1 – f1. Дотерасмо цара до дуvara! Црни мора да игра краљем после чега бели f-пешак излази у даму.

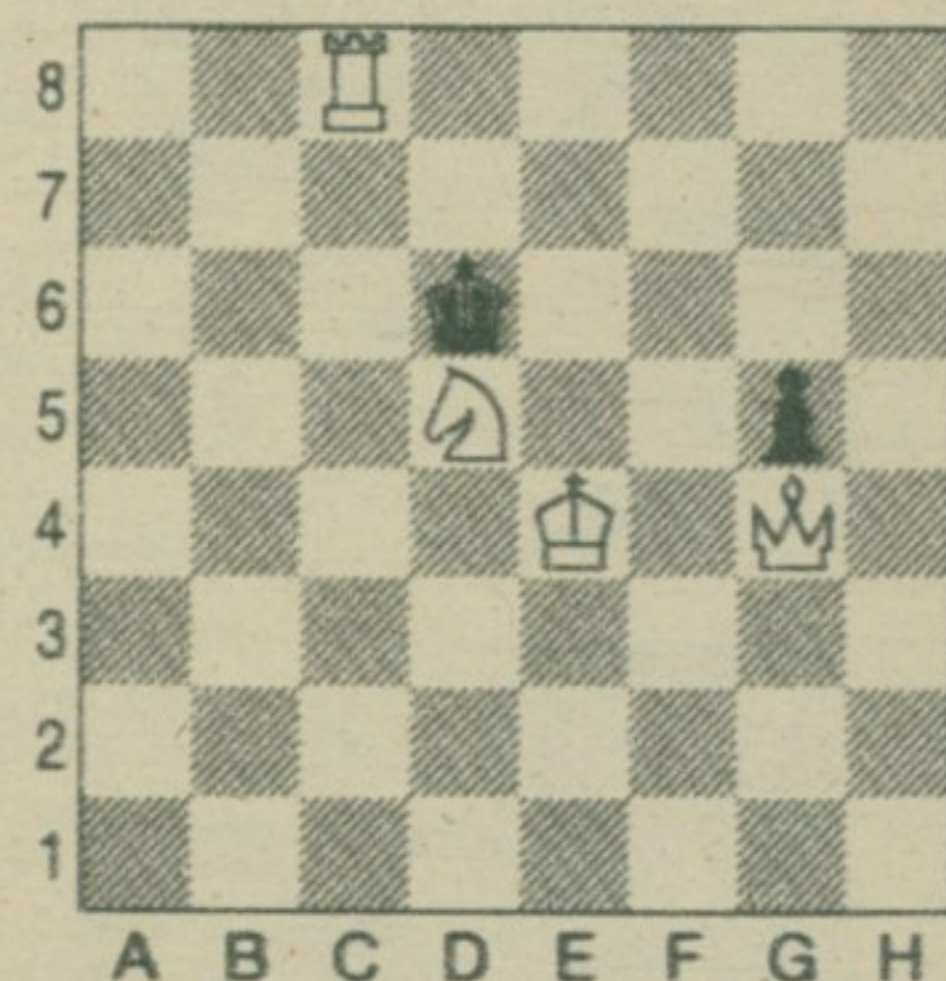

БЕЛИ ВУЧЕ И ДОБИЈА

Још један пример у коме краљ игра главну улогу.

Најзад да вас упитамо још нешто: мислите ли да се краљем може дати мат? Краљем се директно не може матирати, али потезом краља се и те како може дати мат.

Уверите се и сами:

БЕЛИ ВУЧЕ И ДАЈЕ МАТ У ДВА ПОТЕЗА

Решења
2. Ke5! лакше мат краљем!
Kd5: 2. Dd1 мат
Проблем: 1. Kf5! Kd7 (иначе 1... Kc3!! Tb6: 3. cbe добија)
Студија: 1. Lb8 Tb8: 2. Интернационални мајстор Никола Караклајић

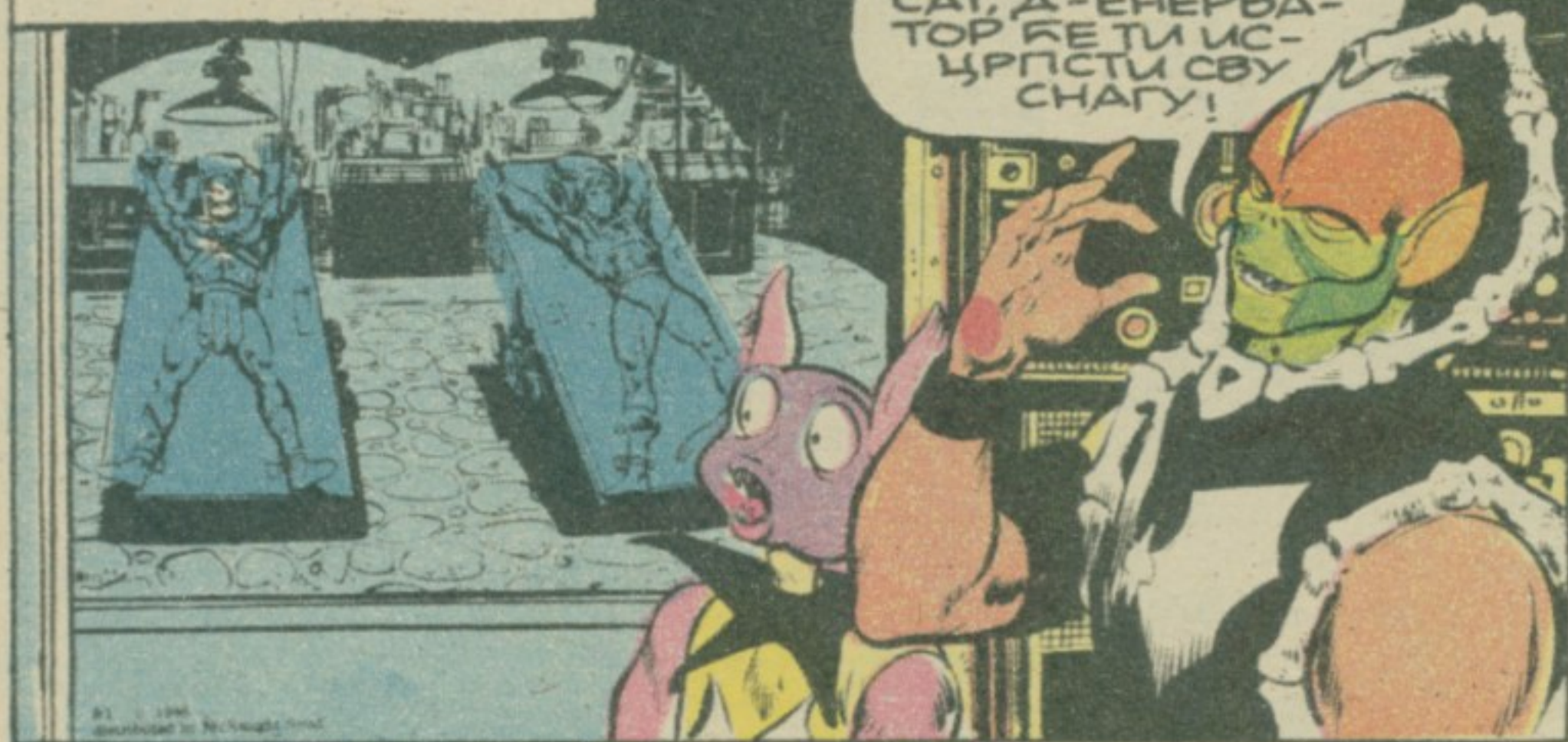
ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

Г. ФОРТОН и Ј. ШУЛ

ХОРДАК ЈЕ ИЗДАО
СКЕЛЕТОРА...

БАЈ, БАЈ, СКЕ-
ЛЕТОРЕ! ЗА САМО
САТ, А-ЕНЕРВА-
ТОР ЋЕ ТИ ИС-
ЦРПСТИ СВУ
ЧАГУ!

СТАНИ!
НЕ МОЖЕШ
МЕ ОСТАВИ-
ТИ ОВДЕ!

СКЕЛЕТОР ЈЕ ПОКУШАО
ДА СЕ ОСЛОБОДИ...

НЕМАМ БАШ
НЕКО ВИСОКО МИ-
ШЉЕЊЕ О ТВОМ
ИЗБОРУ ПРИЈАТЕ-
ЉА, СКЕЛЕТОРЕ!

УГУТИТИ МИШИ-
КАВИ БРЕЉИВКО!
МОРАМ СЕ ИЗВУ-
ТИ ИЗ ОВЕ
МАШИНЕ!

ЛАКШЕ ЈЕ РЕЧИ
НЕГО УЧИНИТИ!
ИЗ МЕНЕ ЈЕ ИЗ-
БУКЛА ВЕР ИСУ-
ВИШЕ ЧАГАЕ ДА
БИХ МОГАО ДА СЕ
ОСЛОБОДИМ!

ХОРДАК ЈЕ ПОСЛАО ПОСЛЕДЊА
УПУТСТВА КРАЂУ РАНДОРУ...

СМЕСТА
ДА СТЕ МИ
ПРЕДАЛИ
СВЕ ОРУЖЈЕ
ИЛИ ЋЕ КО-
МЕТА УДАРИ-
ТИ У ЕТЕР-
НИЈУ!

МОРАТЕ НАМ ДА-
ТИ ВИШЕ ВРЕМЕ-
НА! ОВО ЈЕ НЕ-
БУДСКИ!

ЛАСКАТЕ
МИ! АЛИ НЕ-
КА ВАМ БУДЕ:
ИМАТЕ
ТРИДЕСЕТ
МИНУТА!

ХОРДАК ЈЕ УПУТНО КРАЂУ РАН-
ДОРУ ПОСЛЕДЊЕ УПОЗОРЕЊЕ...

СВЕ ОРУЖЈЕ
ЗА САМО ТРИ-
ДЕСЕТ МИНУ-
ТА! ТО ЈЕ
ФИЗИЧКИ
НЕМОГУЋЕ!

ОНДА ЋЕ ПИГОВА
КОМЕТА УНИШ-
ТИТИ
ЕТЕРНИЈУ!

ПОШТО ЈЕ ХОРДАКОВ ЛИК
ИЗБЛЕДЕО, ПУЧКЕТАЊЕ СТА-
ТИЧКОГ ПОДА ИСТУНИ СОБУ...

ТРИДЕСЕТ
МИНУТА!
ХИ-МЕН НАМ
ЈЕ ПОСЛЕД-
ЊА
НАДА!

У НАРЕДНОМ БРОЈУ:
ХИ-МЕН И СКЕЛЕТОР
СЕ УДРУЖУЈУ ПРОТИВ
ХОРДАКА

ПОТПУНО САМ НОВ

■ Сећате ли се групе У шкрипцу? Својевремено су нас водили у Темишвар, желели нам срећне нове године и позивали нас да сиђемо до реке. А онда су наједном нестали. Крајем прошле године клавијатуриста Зоран Вуловић је, са потпуно новим момцима, покренуо групу и под старим именом издао албум на коме У шкрипцу звучи сасвим другачије

■

П о распаду групе У шкрипцу свако је кренуо на своју страну. Певач Милан Делчић посветио се својој професији – драматургији – и почео да ради за позориште. Гитариста Александар Васиљевић и басиста Александар Лукић основали су групу Кошава и издали албум „Црвено вино“. Једини који се потпуно приморио био је клавијатуриста Зоран Вуловић и он је, после дуге паузе, представио нове песме и нову групу под старим именом.

– Требало је времена да се ова група окупи – прича Зоран. Буквално сам променио две екипе људи. Најпре сам радио са професионалцима и они сада свирају у Филму, групи ИТД, бубњар ради са Борисом Новковићем. Ја сам првобитно хтео да направим, да тако кажем, групу на релацији Београд – Загреб али то није било баш једноставно. Тако сам одлучио да задржим само једног човека из Загреба, то је гитариста Здравко Јурковић, и осим певача Александра Табаша који је дошао из Титограда сви остали чланови су из Београда. Јер, мени је важно да се са људима са којима свирам истовремено и дружим. А праве људе за дружење треба дуго тражити.

Наиме, ова група је на неки начин настала још пре десетак година кад сам срео Здравка Јурковића. Трећа београдска гимназија је примала у госте Трећу

загребачку гимназију. И на железничкој станици, када смо их дочекали, једино је Здравко остао без домаћина а ја без госта. Тако смо се упознали, а сад смо се, после толико година, нашли у истој групи.

Излизана навика

Сада се осећам као да сам на почетку, као да никад раније нисам радио. Драго ми је што поново имам ту енергију коју човек обично има само на почетку. Временом се све то излиже и претвори у замор и навiku. Сада сам потпуно нов. Променили смо дискографску кућу и прешли у Југодиск. Мислим да је дошло време кад велике ствари не морају да раде само велике куће. Радећи на овој плочи први пут сам у току са свим што се догађа око ње. То се у тим великим кућама не дешава.

Промена куће везана је и за промене које су се десиле у мени. Нисам више желео да радим један систем песама, нисам хтео да користим проверени модел по коме би требало да радим још десетак година док ми се све то не смучи. Нисам хтео да ми се излижу све оне лепе ствари везане за наш заједнички рад са првом поставом групе У шкрипцу. Атмосфера те групе још ми је блиска, поготово почетак. Ми смо се сасвим случајно срели. Делча је радио неку представу у аматерском позоришту у којој смо глумили Васа и ја. И једног дана, Делча је дошао код мене да пробамо неки текст и видео да имам синтисајзер. Схватио је да свирам, рекао да он свира гитару и усну хармонику и... тако је настала група. Касније се испоставило да није знао

да свира ни гитару ни усну хармонику, није знао ни да пева али је био одличан као певач који не зна да пева. Он је ваљда једини суперпевач који нема везе са певањем.

Са наших старих плоча и дан-данас волим песме „Колико имаш година“, па „Пролеће“ и „Ти имаш доста година“. У лошој успомени остале су ми само неке ствари које смо тешко радили па смо их на тај начин често упропашћавали. Песме које сам набројао биле су некако светле, из наше прве фазе волим баш то што смо били светли, весели, играли смо се музике. Кад смо почели озбиљно да се бавимо музиком, постали смо тамни и мало досадни сами себи.

Потпуни шкрипац

Мислим да ће нама, сад у почетку, одмагати што идемо под старим, познатим именом У шкрипцу, људи ће бити изненађени новим вокалом а навикли су на препознатљив Делчин. Међутим, име У шкрипцу је идеално за ову групу јер све што смо прошли прави је шкрипац. Група је завршила каријеру са, по мени, врло лошом плочом „Будимо заједно“, а ја не желим да лепе успомене заврше најгорим доживљајем. Због тога сам хтео да кренем даље. Када се људи привикну на ову плочу, име У шкрипцу ће нам помагати. Желимо да радимо и решили смо свуда да свирамо, не бавимо се музиком да би је свирали у својој соби или само у свом граду него да поставимо југословенски бенд који ће свирати у Словенији али исто тако и у Македонији. И да људи са наших концерата одлазе задовољни, весели. ■

Тражили сте песму

РУСКА ЧОКОЛАДА

Мама, тата нису ту
немој да се бојиш
ова ноћ је створена
пољупце да бројиш

Тако си ми слатка
тако си ми млада
не гледај ме мили мој
нисам чоколада...

Тама нас је сакрила
зашто да се стидим
једна свећа довољна
колена да видим

Тако си ми слатка
тако си ми млада
не гледај ме мили мој
нисам чоколада

Немој да се измичеш
кад знам шта нам треба
зашто не би ти и ја
летели до неба

Тако си ми слатка
тако си ми млада
не гледај ме мили мој
нисам чоколада

Музика: традиционал
Текст: Ненад Радловић
Изводи: Последња игра
лептира

У СЛИЦИ И РЕЧИ

Из табора великих група никад краја новим идејама за пројекте којима засипају тржиште. Група Queen је прошлог децембра пустила у продају комплет „Queen Magic Years“ на којима је њихова цела видео-биографија са три видео-касете.

Прва трака „The Foundations“ приказује групу у првим годинама постојања, друга „Live Killers In The Making“ обухвата време њихових првих светских успеха од турнеје по Јапану 1974. године до концерта на Рок фестивалу у Рио де Жанеиру 1984. На трећој траци „Crowned In Glory“ су снимци са турнеје током 1986. године као и њихов спектакуларни наступ на чувеном Live Aid концерту. Поред докумената са концерата ту су интервјуи са члановима групе а појављују се и друге рок звезде – Фил Колинс, Ејтон Џон и Тина Тарнер који углавном причају анегдоте о групи. Све три траке трају око три сата – довољно и за највеће заљубљенике у њихову музику.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ U2 НА КОНЦЕРТУ

За обожаваоце којима у прошлој години није била довољна нова плоча групе U2, уз њихов деби албум „Rattle and Hum“ који се први пут појавио на нашем тржишту ево још једне вести која ће их обрадовати. Група планира да током пролећа премијерно прикаже филм снимљен на прошлогодњој светској турнеји. Уз њега ће се појавити дупли концертни албум али ће једна страна бити одвојена за четири студијска снимка које је група почетком јануара снимила у родном Даблину. Дакле, уз концертне верзије познатих песама стижу и четири сасвим нове.

Још није одлучено како ће се плоча и филм звати али су сви остали подаци објављени. Биће то документаран филм у ком ће се, поред концертних снимака, наћи и сцене са путовања и видети шта се догађало иза бине, као и припреме за концерт. Режија је поверена прослављеном Стивену Спилбергу, филм кошта пет милиона долара а финансирала га је сама група.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Размишљао о свему што се данас догађа у свету. Да су сада шездесете године, клинци са факултета били би на улицама, демонстрирали и рушили.“

Лу Рид

П ЧАСОВНИК КАО ХАОС ЗУ

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

БРАНИСЛАВ ТРАЈКОВИЋ

Откачени и дуго генијални научник Билински Трејтучик отвори зубима нову боцу пива. Нешто му кврцну у устима и он окрену грлић боце према чаши очекујући да пенушава течност потече. Међутим, то се није догодило. Билински сочно опсова и плуну још један подомљени зуб. Гром и накао, никако да схвати шта је то. Задржа поглед пет секунди на холовизору и собу му испуни заносна појава бајне вештице из ЕПП програма.

— Да ли сам ја лепа? Не, ја сам најлепша на свету. А зашто? Врло једноставно: зато што спавам са маском „Зоро“ на лицу. Хоћете ли да ми правите друштво, да нас две будемо најлепше на свету? Хоћете! Ох, знала сам, ништа једноставније од тога! Пецељуге, из ових стопа вођите и купите маску „Зоро“!

Билински се насмеја. Глупост, како је могуће да женски род падне на тако нешто? Нико се није сетио да у те помале дода и време са обрнутим током кретања, онда би заиста подмлађивале! То је заиста идеја! Како се он тога тек сада сетио? Цици! Умало да се за-

брине, али је у тренутку схватио да је дошао до решења чим је помислио на проблем. Наравно, сад му је остао лакши део посла: да то у пракси оствари. Није имао времена да пет секунди гледа у сензор холовизора да би се искључио. Нанескал попи пиво и празном боцом погоди предајник. Бајна вештица нестала.

Поново је био сам. Ох, какво отмено друштво! Па, сад би могао да крене у лабораторију.

Тешка метална врата зацвицале. Најежио се од тог звука. Ето, никако да их подмаже. Ушао је у своје царство. Дакле, шта би требало да уради? Да издвоји четврту димензију, акцеларатором је заротира у обрнутом правцу, обузда је помоћу еластичних непропусних мембрана и потом претвори у смешу која ће моћи да се сједини са осталим састојцима помале.

Док му је компјутер, препун свих могућих и немогућих података, избацивао непотребне, у сферу од мембрана уградио је антену за одвајање и пријем времена из целовитости четвородимензионалног. Поново се гласно насмејао и кврцнуо прекидач. Опна поче убрзано да пулсира, одвајање времена је поче-

ло. Шта се то догађа? Онај идиот од снабдевача му је подвалио! Већ се догодило! Еластичност опне није могла да издржи, експлодирала је, а време се уврну само у себе и пропаде кроз под. Трејтучик би се погледао у огледало само да га је имао. Шта сад? Какве ће то последице изазвати?

Компјутер је још избацивао вишак података. Билински заустави тај процес самочишћења и укуца чекићем по тастатури ново питање. Кад је схватио шта се догодило, компјутер се загризу, а онда избаци одговор. Историја као таква више не постоји, нити ће постојати. Оно што је било, биће и даље, али друкчије. Колико друкчије, хтео је да зна радознали Трејтучик. Компјутер избаци само једну реч — БИТНО!

Брут ишчупа једну длаку из своје дивље растркане браде. Извуче нож и подмукло се заперка кад је видео како је постао пенидлака. Још само мало и она хуља од Цезара неће бити у стању да свари хладни метал његовог ножа. Пошао је у Сенат пун радосног ишчекивања.

... Злим очицама упалим у салу диктатор Пинчо погледа команданта своје телесне страже.

– Ханс! Посебно обрати пажњу на моју личност и њену сигурност! Ако неко покуша атентат на мене, од тебе ћу ласерима направити једно велико ништа! Јасно?

– Ваша Екселенцијо, па то је напросто немогуће. Овде су и муве укинуте декретом. Само би из ведре неба могло...

У том тренутку, баш као из ведре неба, пред Пинчем се појави прилика у дугој белој туници са подигнутим ножем спремна да зада смртоносни ударац. Уместо Цезаревих леђа Брут угледа подмукле очи диктатора. Запрепашћен, оклевао је неколико тренутака што је било довољно да још запрепашћенији Ханс извади ласер и њиме ипак оправда улогу телохранитеља. Међутим, за историју је било потпуно неважно што је и њега, десетак секунди касније, ласером исекао Пинчо. Речи,

SF МОЗАИК

Артуру Кларку, изгледа, нимало не сметају одмакле године да изненађује своје издаваче и читаоце. На сто Кларковог уредника у њујоршкој издавачкој кући „Бантам“ недавно је стигао рукопис књиге чији је радни наслов *Дани „Астроинлинга“*: *Научнофантастична аутобиографија*. То је необична историја једног од најзначајнијих америчких SF часописа од 1930. до 1945. преплетена са Кларковим аутобиографским записима из тог времена.

Пилот-епизода новог наставка телевизијске серије *Звездане стазе*, која је снимљена под насловом *Звездане стазе: Ново поколење*, прилично је разочарала америчке гледаоце. Додуше, у техничком погледу све делује беспрекорно, са обиљем специјалних ефеката од којих су неки изумљени управо за ову прилику. Међутим, нови ликови прилично заостају за некадашњим јунацима серије, капетаном Криком, господином Споком и осталим члановима посаде свемирске крстарице *Ентерпрајз*.

Неочекивано, на благајнама америчких биоскопа велики успех постиже јапански анимирани SF филм *Лапута – град у облацима*. Главна личност је девојка која чува тајну о загонетном граду ни на небу ни на земљи. Анимација је урађена изврсно, а и садржај је занимљив и узбудљив.

„Зар и ти, сине Бруте?“ никад нису прешле преко Цезаревих усана.

Херострат је сачекао у WC-у да се сви посетиоци Александријске библиотеке удаље са књигама у руци или под мишком. Библиотекари су обишли све полице и онда закључали врата за собом.

Подмукло се церекајући Херострат изађе из просторије у којој је чукао и поче да креше кремен...

... претакање бензина из огромне цистерне у резервоаре станице је почело. До се, жваћући жваку, упитао шта би се догодило кад би неки лудак са шибицом... Тренутак касније видео је неког лудака у краткој белој хаљини. Није имао шибицу, већ је кременом направио варницу. У заслепљујућем блеску то је било последње што је помислио. Човек по имену Херострат није запалио библиотеку у Александрији, њено писано благо остало је сачувано.

Линколн је брижљиво изборијао образе изнад нетоване браде и обукао блиставобелу уштиркану кошуљу. Заиста му се није нишло у то проклето позориште, али његова жена није хтела да одустане... а он је био срећно ожењен човек. И тако, кренуо је да би један човек по имену Бут уперео пиштољ у њега...

... Тексас Кид је попио дупли виски, нагло се окуражио и просиктао мртвачки бледом револверашу обученом у црно:

– Потегни, Пите „Звечарко“!

Пошто је и Пит „Звечарка“ попио, и то тродупли виски, и он је, и те како, био окуражен. И тако је потегао...

... А тада је, испред Тексас Кида, угледао неког чудног, уштогљеног типа још чудније обученог. Имао је необичан пиштољ са орозом. Био је уперен на њега.

Док је Бут у неверици зурio у оно што је требало да буде Абрахам Линколн, погодило га је свих шест метака из колта „миротворца“. Више није могло, то је био колт са шест метака.

Линколн је гледао позоришни комад до краја и придружио се звиждуцима који су испратили главног глумца.

Неандерталац који није имао име, јер није имао где да га упише, полако и опрезно се пењао по репу опасног тираносауруса рекса. Када је стигао до његове мале глупе главе, замахнуо је тољагом из све снаге...

... ударац се никад није обрушио на његову, већ на главу лудо генијалног научника Билинкина Трејтучика. После овога схватате зашто не може да се каже „откаченог“, јер га је ударац закуцао на под. И тако, *circulus vitiosus* коначно је постао комплетни *circulus vitiosus*!

Историја више не постоји. Оно што није било биће, али биће друкчије. Зашто? Ова рупа шета временом и простором Земље, а не постоји човек који ће на њу спустити шахт.

Уредништво библиотеке

ПОЛАРИС

расписује претплату на поновљено издање другог дела серије

Френка Херберга

„Пешчана планета“

који обухвата следеће романе:

БОЖАНСКИ ЦАР ДИНЕ, ЈЕРЕТИЦИ ДИНЕ, КАПИТОЛ ДИНА

Иако је посредни комплет предвиђамо могућност наручивања и појединачних наслова. Претплатнику послати што пре, а потом сачекати да од издавача добијете попуњену упутницу коју треба уплатити у року од три дана. Издавак књига планирамо за почетак марта 1988.

ПРЕТПЛАТНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следећа дела Френка Херберга:

1. Божански цар Дине (I–II) – 10.000 динара
2. Јеретици Дине (I–II) – 10.000 динара
3. Капитол Дина (I–II) – 10.000 динара

(Заокружити одговарајући број и посебно напоменути уколико желите више примерака неког наслова.)

Име и презиме: _____

Улица и број: _____

Пошт. број и место: _____

(Претплатнику читко попуњити штампаним словима и послати на адресу: Библиотека ПОЛАРИС, Зоран Живковић, Сењачка 32, 11000 Београд)

Зовем се Бонд ... — Џејмс Бонд

маже да стекну изузетну снагу али и да Зорин има и друге планове. Намерава да овлада светским тржиштем микрочипова тако што ће изазвати земљотрес и поплавити Силиконску долину у којој је смештена америчка индустрија ових виталних компјутерских делова, не хајући што ће при том страдати хиљаде научника и инжењера.

За време боравка у Зориновом замку агент 007 упот-

ребљава готово све направе којима га је Q снабдео у овом филму: у електричном бријачу сакривен је детектор прислушкивача, наочари за сунце омогућују му да види кроз замрачене прозоре, а сићушна камера у прстену да сними госте. У „Панорами за убиство“ Q експериментише са снупером — малим роботом налик на пса који би требало да служи за надзор. Q га у филму користи само једном, и то

БРОЈ 14:

ПАНОРАМА ЗА УБИСТВО

Овај филм се у нашим биоскопима даје под називом „Од нишана до смрти“. Тамнопу-та рок певачица Грејс Џонс — опасан противник агенту 007

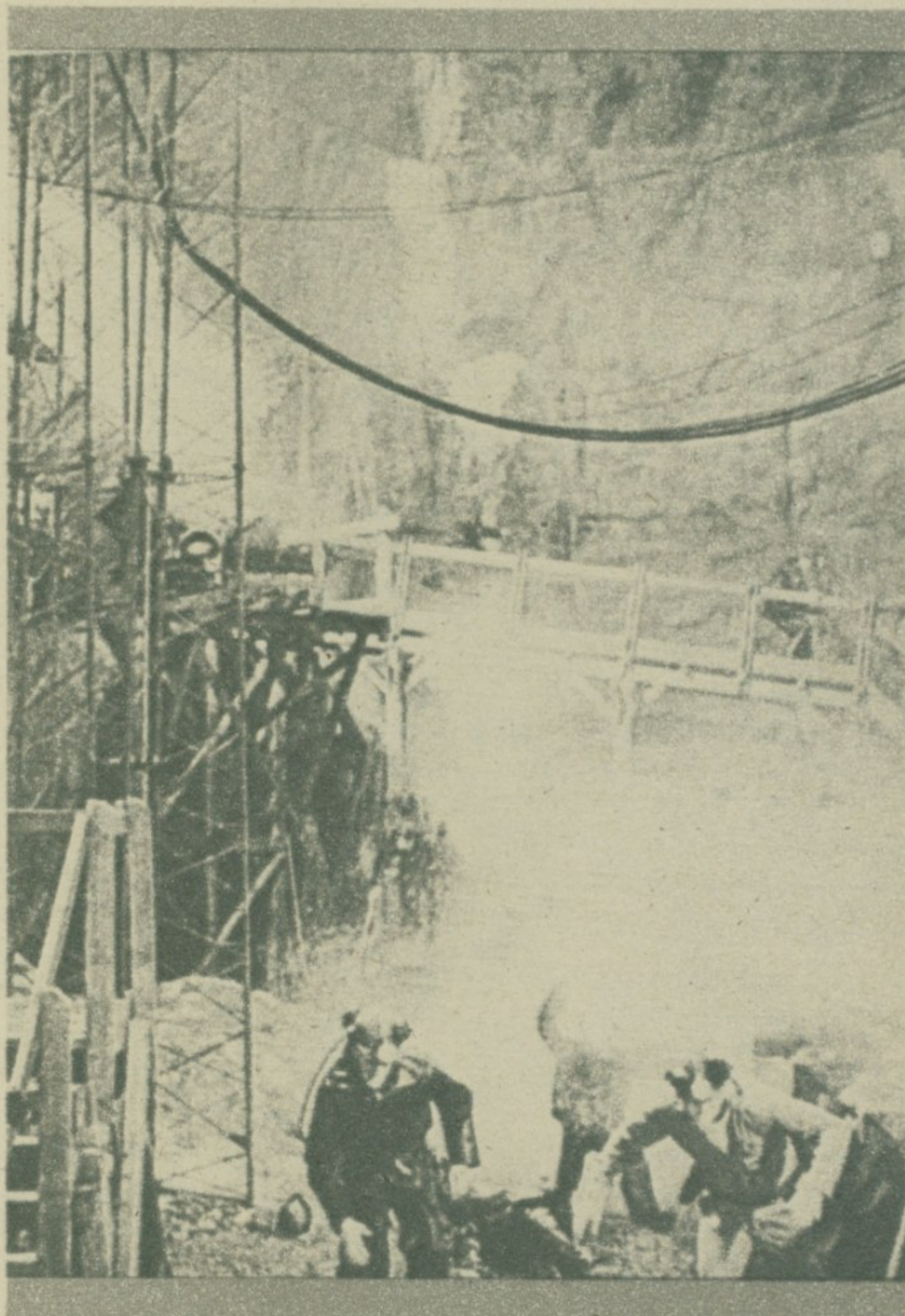
Панорама за убиство наслов је једне од кратких Флемингових прича из збирке „Само на твоје очи“. Флеминг је за наслов узео стих камберлендске ловачке песме настале 1820. године. Историјски филм само овлаш дотиче један или два догађаја из ове приче, а Роџер Мур се у њему опростио од серије филмова о агенту 007.

Скијашке потере, подводне драме и подземне борбе postale су незаобилазни елементи филмова о Џејмсу Бонду. Сви они су, ипак, занимљиви пошто се овим елементима увек прилазило на нов начин.

Ни филм Панорама за убиство није изузетак. И у њему су присутна сва већ коришћена средства која проверено доприносе динамици.

Уводна сцена чврсто је везана за главни заплет. У леденим просторствима североисточне Русије Бонд проналази леш енглеског агента, али је примећен и мора да бежи. Почиње узбудљива трка на скијама, санкама, а употребљени су и хеликоптери. Када се учини да Бонд више нема куд, појављује се отвор у једном леденом брегу, у ствари улаз у брод британске тајне службе, који нашег јунака одвози у сигурност.

Код мртвог агента 003 Бонд је пронашао специјално направљен микрочип. Он може да поднесе магнетски талас који прати нуклеарне експлозије. Прозвели су га Енглези, што је значило да Руси, од којих га је агент 003 украо, имају приступ у британске истраживачке центре. Први на листи осумњичених је Макс Зорин чији коњи непрестано побеђују на тркама иако нису фаворити. Бонда шаљу у Зоринов предиван замак у Француској да то извиди. Открио је да Зоринови коњи имају у ногама уграђене микрочипове које цокеј активира помоћу транзисторског радија у бичу и тако им по-

на крају, да пронађе самог Џемса Бонда.

Према подацима које М поседује, Макс Зорин је водећи француски индустријалац са моћним и утицајним пријатељима у влади. Обогаћено се на нафти, гасовима и електроници, али је и успешан одгајивач коња.

Али, оно што М не зна јесте да је Зорин рођен у Дрездену и да је шездесетих година пребегла из Источне Немачке. Пошто је преварио своје дојучерашње господаре из КГБ-а, одлучио је да поплави Силиконску долину.

Тако се Бонд у овом филму среће са одиста необичним злочинцем кога је одлично дочарао Кристофер Вокен. Ништа мање опасна није ни његова помоћница Меј Деј

коју игра тамнопути рок певачица Грејс Џонс.

Она је класични негативац из филмова о Бонду: више воли акцију од речи и достојан је противник агенту 007. Током целог филма Меј Деј просто изазива Бонда, да би на крају ипак прешла на другу страну, па чак и живот дала када схвати да ју је Зорин напустио.

Током филма постаје очигледно да између ње и Зорина има нека дубља веза. Обоје су производ генетског експеримента у концентрационом логору чији је циљ био стварање веома интелигентних и способних људи. Али, проблем је у томе што су они истовремено и психопате.

У филму „Панорама за убиство“ неизбежну девојку у невољи игра Тања Робертс. Пошто је Зорин преварио и упропастио оца, Стејси Сатон одлучује да му се освети. Са Бондом се први пут срео у Зориновом замку. Стејси је углавном у опасности па је најчешћа реченица коју Бонд изговара „Пружи ми руку, Стејси!“. Разуме се, на крају филма добија много више од руке.

Места снимања филма „Панорама за убиство“ изненађују чак и гледоце навикле на најнеобичније спектакле у овој серији. Дизајнер Питер Ламонт одлично је искористио стварна места, на пример Ајфелову кулу, по којој Бонд јури Меј Деј и с које она на крају скаче падобраном према броду који је доле чека. Ту је и Зоринов замак са пространим шталама, у ствари историјски Шантиљи чије је штале 1719. изградио Луј Бурбонски, наводно верујући да ће у другом животу бити коњ. Околина замка послужила је за бизарни стиплчез на који Зорин приморава Џемса Бонда. Препреке се померају, грмље се диже, пречаге мењају висину, а јахачи нападају Бонда. Ову трку агент 007 губи.

У Пајнвуд студију направљена је „позорница Р. Броколи 007“ а на њој јама рудника у коју је Зорин довлачио експлозив. Њен веродостојан изглед само појачава напетост којом гледалац прати напоре Меј Деј и Бонда да деактивирају бомбу.

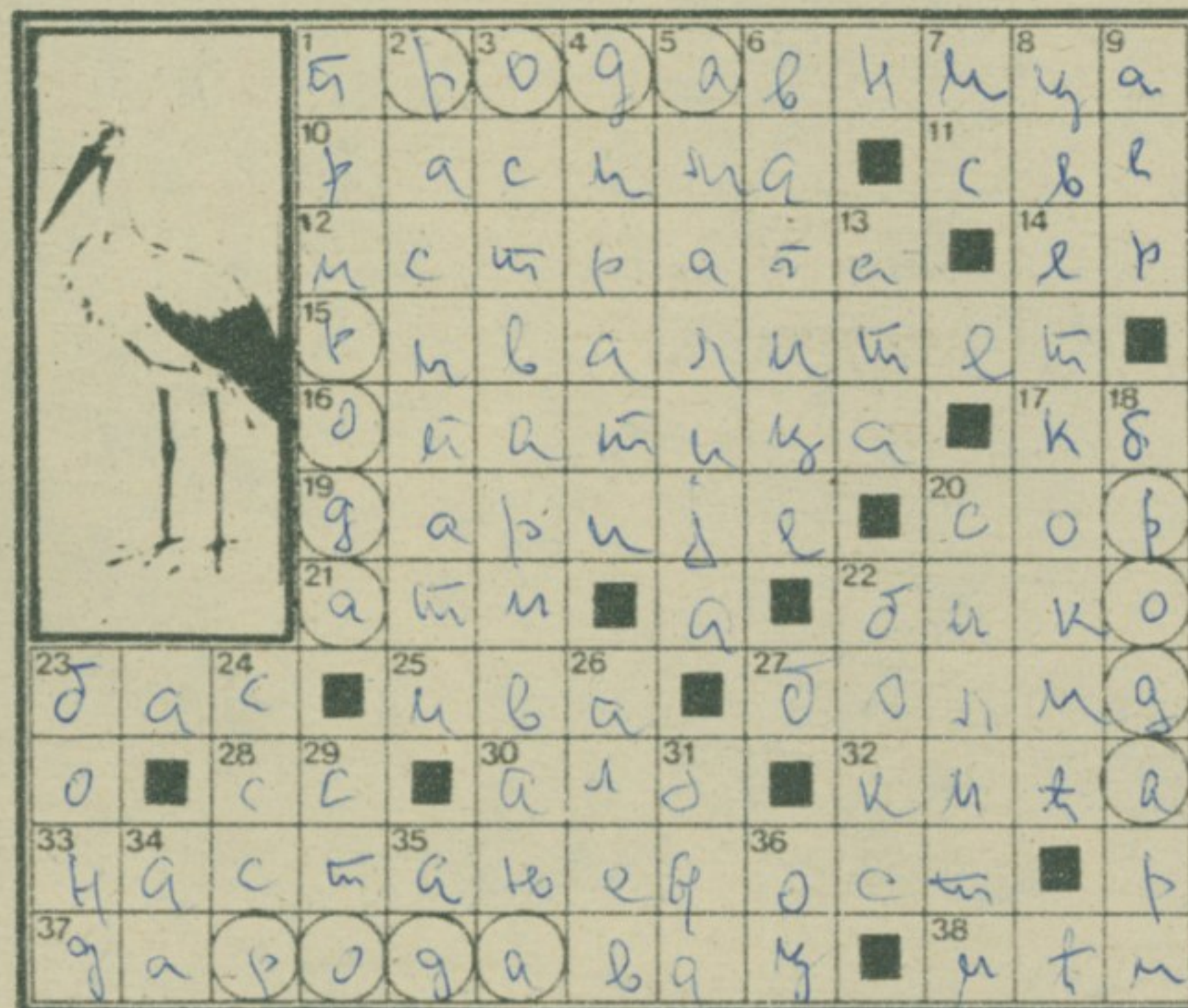
Док Стејси напрегнуто посматра отвор рудника не би ли угледала Бонда и Меј Деј, с леђа јој прилази Зорин у дирижаблу и киднапује је. Тако Бонд још једном мора да спасава своју девојку. И опет драматични окршај – између Бонда и Зорина изнад моста Голден Гејт код Сан Франциска.

М. Ж.

ЕНИМАЈКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Радња, трговина, 10. Муслиманско женско име, 11. Потпуно, 12. Истражни поступак, 14. Симбол ербијума, 15. Ривалски однос, супарништво, 16. Редовница, калуђерица, 17. Упишите: кб, 19. Познати персијски краљ, један од највећих владара у старом веку, 20. Гљивично обољење слузокоже уста, 21. Коњи у народној песми, 22. Бизон, 23. Дубоки мушки глас, 25. Врста врбе, 27. Аутомобил за трке, 28. Два иста слова, 30. Телефонски позив, 32. Надимак Драгана Кићановића, 33. Насељеност, 37. Давалац поклона, 38. Ходати.

УСПРАВНО: 1. Ћуд, нарав, 2. Разливати, 3. Остварења, 4. Пипати, 5. Име наше шахисткиње Пихајлић, 6. Мале ваге, 7. Ауто-ознака за Исланд, 8. Фудбалер „Црвене звезде“, Боро, 9. Ваздух (грч.), 13. Отац (слов.), 18. Лађари, 20. Присиљавати, 22. Борилачки спорт, 23. Тајни агент 007, Џемс, 24. Совјетски савез, 26. Црвена (тур.), 29. Троцифрен број, 31. Лична заменица, 34. Ад акта (скр.), 35. Пакао из грчког мита, 36. Упишите: оц.

ЗА ОШТРО ОКО

Код другог, трећег и четвртог цртежа цртач је направио по три грешке. Пронађите их!

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ПАНОРАМА ЗА УБИСТВО (1985)

Продуценти:

Алберт Р. Броколи, Мајкл Г. Вилсон за Еон продукцију

Режисер:

Џон Глен

Сценаристи:

Ричард Мајбаум, Мајкл Г. Вилсон

Директор фотографије:

Ален Хјум

Дизајнер продукције:

Питер Ламонт

Специјални ефекти:

Џон Ричардсон

Дизајнер шлице:

Морис Биндер

Музика:

Џон Бари

Дистрибутер:

МГМ/Унифед Артистс

Улоге:

Роџер Мур (Џемс Бонд)
Кристофер Вокен (Макс Зорин)
Тања Робертс (Стејси Сатон)
Грејс Џонс (Меј Деј)
Дезмонд Левелин (Q)
Роберт Браун (М)
Волтер Готел (генерал Гогољ)
Луис Максвел (Мис Манипени)

Места снимања:

Француска, САД,
Швајцарска, Исланд,
Енглеска, Пајнвуд студио
у Енглеској

НАШИ НАПУШТЕНИ СРОДНИЦИ

Горила је право брдо мишића, висок до 230 центиметара, обима груди до 175 см, тежак око 270 килограма, с мишицама дебелим као стабла. Никакво чудо што га у филмовима и авантуристичким романима представљају као Кинг Конга који домороце млати као муве, а плавокосе девојке испод руке носи у свој брлог

ШЕО

СРЕБРНИХ

ЛЕБА

Гориле су нам од свих животиња најсличније: облик главе, стас, ноге, шака – све је слично као код човека. Додајмо томе типичне покрете, мимику и понашање. Зоолози су у џунгли посматрали џиновске мајмуне како се смеше један другом, нежно се грле

или лију сузе кад су узбуђени. Човеку је нешто ближи шимпанза само у погледу интелигенције. Кад све то узмемо у обзир, морамо се упитати да ли нам је горила само сродник или би било тачније назвати га нашим „шумским братом“.

За ова опажања најзаслужнија је аме-

За разлику од људске породице горице живе у групама од пет до двадесет чланова. Сваку групу предводи најјачи, најстарији и најискуснији мужјак у науци познат под надимком „сребрна леђа“ – због боје длака на врату, леђима и рукама, по чему се разликује од других припадника групе. То обележје добија у пуној полној зрелости, између 11. и 13. године живота, а може живети и четрдесетак година.

Крупнији и снажнији од својих потчињених, он у групи одржава дисциплину и одређује свакодневни „програм рада“. Кад он једе, једу и остали. Кад он почне да гради лежај, и остали узму да ломе лисна-те гране (то је горилски „кревет“ који праве изнова сваке вечери). А ако младунци постану превише живахни, опомиње их кратким звуцима налик на подригивање. Чим то чују, умире се као бубице.

Наслеђивање власти код горице је готово исто као и у људским монархијама. Најстарији вођин син преузима команду над групом, кћерке се „удају“, односно придруже другим групама, док млађи синови постају усамљеници, лутају по шуми и чекају прилику да оснују сопствену групу.

Да би то постигли, први корак им је да из друге групе уграбе невесту. Ако се при том намере на неког крупног и мрзовољног „сребрнолеђаша“, млађи горице зарадиће ране које годинама не зарастају. Тако су уништени, заувек, снови о браку и власти у групи, најчешће осуђен да до века живи као усамљеник, што у џунгли није нимало лако.

Најчешће, међутим, борба између мужјака супарника своди се на чисти ритуал. Два висока, снажна борца стоје један наспрам другог, с бесним изразом лица, претећи урлају, ударају се по надувеним грудима и шкрипе зубима. Ломе гране или чупају ситнија дрвца из корена и свом снагом бацају их о земљу као да кажу „Овако ћу и с тобом“. Обично је такво застрашивање довољно да реши дво-бој: победник је онај који је јаче урлао и боље млатарао.

Сасвим је друкчије кад се сретну два зрела „сребрнолеђаша“ сваки са својом бројном породицом. Онда то личи на пријатељску посету комшија који су дошли једни другима на кафу. Мужјаци и женке чуче у паровима, главу уз главу, заједно жваћу лишће и задовољно мумлају, док се деца играју. Као што је пре више година утврдио један од најбољих познавалаца горице Американац Џорџ Шалет – најчешће игре сличне су нашим: мале горице се јуре, у стилу „шуге“, или дограбе неку грану и бране је од противника.

Мајмунски бонтон

Упркос снази и висини, горице је једна од најмирољубивијих животиња на свету, а упркос снажној вилицы и зубима застрашујућег изгледа, искључиви је вегетаријанац. Док већина животиња, као и човек, има своју територију коју огорчено брани, за горице то не важи. Једна група може да дели одређену област шуме са осталима, а при том се свакодневно селе. На то су приморани и начином исхране. Иза сваког њиховог обода (само једном одраслом мужјаку потребно је дневно 30 килограма лишћа, гранчица, корења и воћа) шума остаје тако рећи огољена. Зато већ следећег дана морају да пређу у други, зеленији део џунгле.

Још од старог века о горицама су се причале легенде као о „шумским ђаволима“. Штавише, и шездесетих година прошлог века француско-амерички истраживач Пол ди Шаји, који је иначе срушио многе митове о Африци, описао је горице као чудовишта која сваког човека нападну и растргну. У ствари, сусрет између горице и човека у џунгли готово увек пролази безопасно, под условом да се човек држи одређеног мајмунског „бонтона“. Ево како, према искуству Дајен Фоси, изгледају правила за сусрет са горицом:

Прво: немојте бежати, да не бисте у животињи пробудили нагон за ловом.

Друго: немојте горицу гледати право у очи, јер такво понашање схвата као агресивно.

Треће: научити језик горице. Одређеном врстом гроктања и подригивања циновском мајмуну даћете до знања да сте пријатељски расположени.

Четврто: чојору мајмуна увек прилазите четвороношке, чак и пузећи. Ако вас виде у усправном положају, горице ће помислити да се спремате за напад.

Човек доноси несрећу

Колико смо ми, заправо, блиски нашем длакавом сроднику? На то питање је прилично тешко одговорити, јер до данас још није нађен ниједан фосил који би нам омогућио да утврдимо када је настао први човек а кад први горице. Сигурно је, у сваком случају, да смо пре 15 до 20 милиона година имали претка од кога су се развили сви човеколики мајмуни и сам човек. Мада ту спадају и шимпанзе, гибони и орангутани, многи научници верују да нам је горице најближи.

Доказ блискости је и то што и горице и човек живе на тлу, насупрот осталим приматима који и данас скачу с гране на грану. Од некадашњег живота на дрвету горице су још остале изузетно дуге руке – 115 центиметара, готово двапут дуже него код човека.

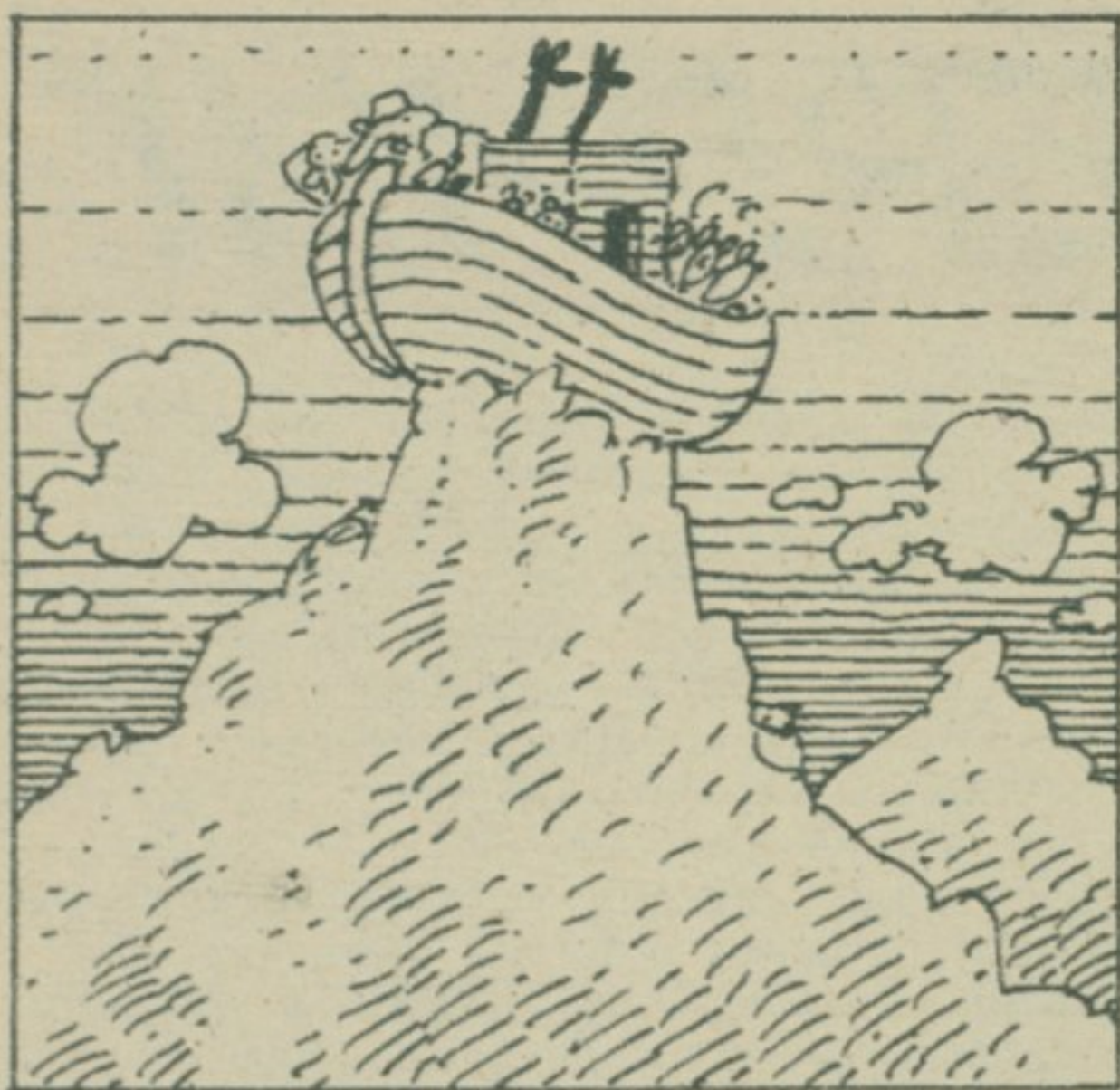
На несрећу шумског горостаса, сличан нам је и састав крви, а то значи да је горице подложен већини заразних обољења као и човек – само што, за разлику од нас, није стигао да развије имунитет. У додиру са човеком горице зато врло често оболевају од маларије, дечје парализе или малих богиња, а све су оне за њих смртоносне.

Уопште, за односе између човека и његовог „рођака“ не може се рећи да су данас нарочито добри. Планински горице живи још само у националном парку Вирунга, у области дугачкој 38 а широкој 19 километара, која се – да све буде горе – простире у три државе: Заиру, Уганди и Руанди. Кад год треба предузети неку меру за заштиту животиња, неопходан је договор влада свих ових држава.

Почетком шездесетих година живело је око 400 планинских горица, данас око двеста. (Равничарских горица у источној Африци, напротив, има још око 60.000.) Ипак, напори међународних организација, љубитеља животиња и научника као што је била Дајен Фоси, нису били узалудни. Влада Руанде, на пример, недавно је почела велику акцију, с предавањима, радио-емисијама и приказивањем филмова с циљем да убеди становништво у потребу очувања националног парка и горице у њему.

С. С.

ричка научница Дајен Фоси. Пуних осамнаест година ова необична жена проучавала је живот планинских горица у централној Африци, повремено је чак и живела међу њима. Њен закључак је да су то „поверљиве, доброћудне, радознале а ипак достојанствене животиње.

рији, и то над тремеђом Турске, Ирана и Совјетске Јерменије. Ова планина има два врха, Велики Арарат који је висок 5156 метара и покривен је вечитим снегом и ледом, док је Мали Арарат висок 3914 метра.

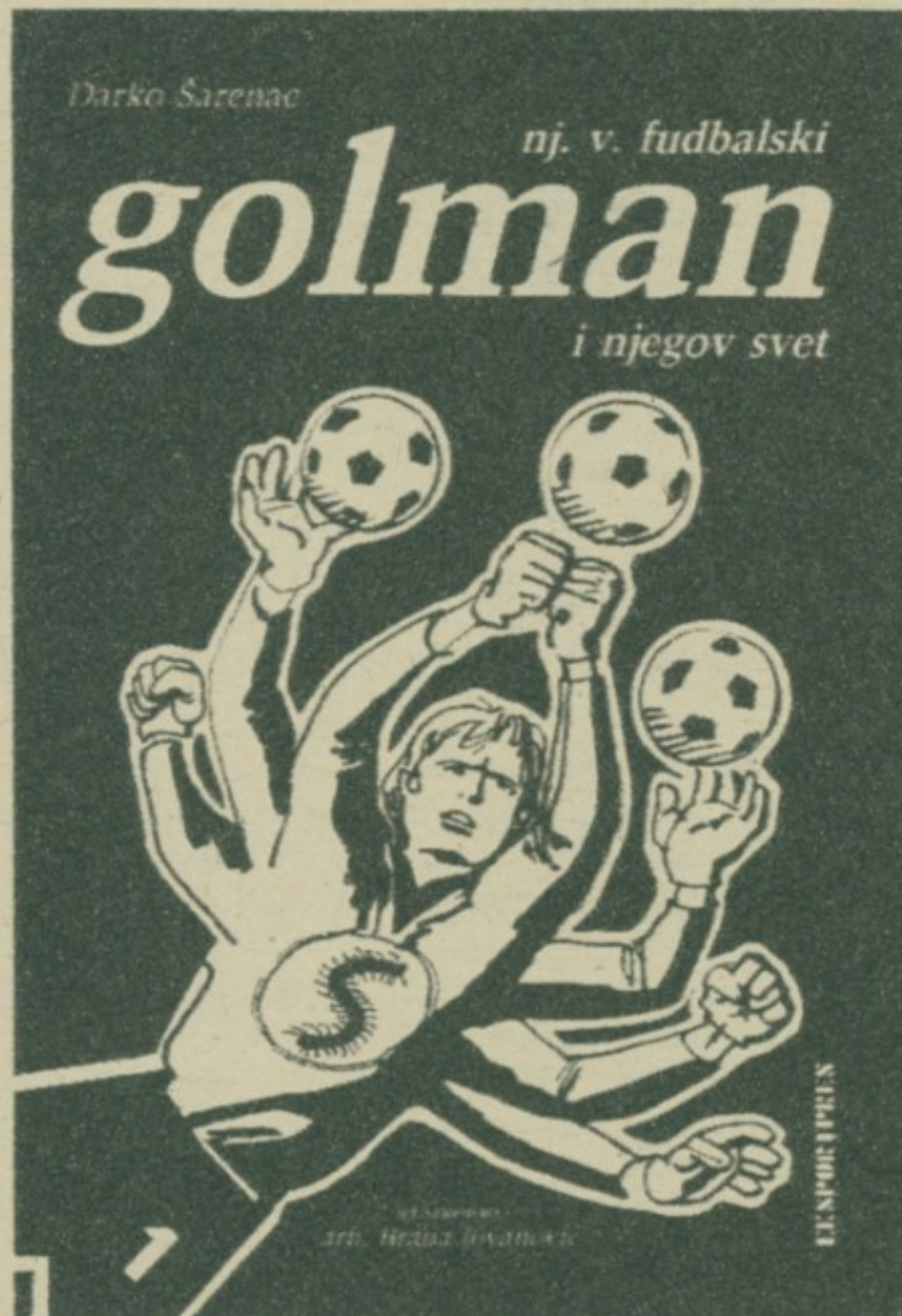
Њ. В. голман

У последње време је објављено преко радија и штампе више рекламних порука о књизи „ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО ФУДБАЛСКИ ГОЛМАН И ЊЕГОВ СВЕТ“. Књига се, међутим, не може наћи у књижарама. Помозите! И напишите нешто више о књизи.

СЕАД СКУХИЋ,
Сарајево
Матије Гупца 4

Назовите број (011) 181-636 и од Експортпреса (Београд, Француска 27), затражите да вам књигу пошаљу поуже-

ћем (цена је 6.780 дина)... Књигу Њ. В. ФУДБАЛСКИ ГОЛМАН И ЊЕГОВ СВЕТ, иначе, написао је београдски публициста, уредник Темпа, ДАРКО ШАРЕНАЦ, а саветници су, између осталих, БЕАРА и ШОШКИЋ, два прослављена југословенска голмана. У књизи се говори о таленту, селекцији, храбрости, владању лоптом, о психологији, биомеханици, педагогији, стратегији, о зонама шута, о магичном кругу истрчавања, корнерима, о повредама и лечењима, а и о томе – како одбранити пенал. Нису заборављене ни жене-голмани. Књига је илустрована са близу 400 цртежа арх. Бране Јовановића, па делује као уџбеник-стрип.

EDICIJA N°1

PRVI PUT U JUGOSLAVIJI!

Velikog francuskog crtača Mebija (Žana Žiroa) jugoslovenski čitaoci su imali priliku da upoznaju samo preko stripa sa Divljeg zapada BLUBERI. Međutim, svetsku slavu ovaj crtač je stekao svojim SF stripovima. Njegov najnoviji, i po mnogima najbolji strip iz ovog žanra, u saradnji sa čuvenim scenaristom Žodorovskim (OČI MAČKE, prva verzija DUNE), serijal DOŽIVLJAJI DŽONA DIFULA, objavljujemo premijerno u formi albuma.

Albumi su štampani na najfinijem vebedo papiru od 135 grama u punom koloru, na 48 do 56 strana 20 x 30 cm, sa plastificiranim koricama u boji.

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem primeraka albuma CRNI INKAL po ceni od 5000. din.

Ovim neopozivo naručujem primeraka albuma INKAL SVETLOSTI po ceni od 5000. din.

Ovim neopozivo naručujem primeraka albuma ONO ŠTO JE DOLE po ceni od 5000. din.

Ovim neopozivo naručujem primeraka albuma ONO ŠTO JE GORE po ceni od 5000. din.

ime i prezime

ulica i broj

mesto

Plaćate poštaru kada vam do-
neknjigul
Narudžbenice šalјite na adresu:

EDICIJA No 1, p. fax. 586,
11001 BEOGRAD

ЗАБАВНИКУ СУ ПИСАЛИ И:

Georgianne Irvine, Po-
st Office Box 551, San
Diego, CA 92112-0551
USA

Miloš Šterić, JGMW
7-1-134 Beijing – CHINA
Добрица Радугевић,
Пљевља

Dr Elke Hentschel, Beo-
grad

Растко Брајковић,
Ранка Тајсића 40. Бео-
град

Ненад, Благоја Паро-
вића 3, Нови Сад
Кнежевић Милорад,
Кошут Лајоша 26, Хор-
гош

Деца и радници дома
„Д.Ф. Јуса“

Сашо Михев, Вразова
52, Марибор

Брдар Александар и
Рељић Ненад, Пут Ав-
ноја 43, Рипач

Борис Гвоздић, Мос-
тар

Бошковић Саша, И.
Вујашевића 9, Титоград

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Ивана Ђурић, Пролетерска
137/6, 19250 Мајданпек – има
11 година, воли музику и одбој-
ку, сакупља писма и постере.

Викторија Катона, Жарка Зре-
њанина 4, 24400 Сента – има 19
година, воли рок музику и путо-
вања.

Милан и Никола Космили, Бра-
ће Тасковића 31/34, 18000 Ниш
– имају по 15 година, воле дис-
ко музику и дописивање, одго-
вориће на писма писана на
српскохрватском, пољском, ен-
глеском и француском.

Наташа Љубисављевић, Пруш-
никова 26, 61210 Љубљана –
Шентвид – има 14 година, воли
спорт, филмове и дописивање,
жели да се дописује са млади-
ма од 14 до 18 година.

Сашка Ђуретиновић, Трг ЗА-
ВНОБиХ-а 30, 71000 Сарајево –
има 13 година, воли рок музику,
сакупља постере.

Сара Џинић, Вељна Влаховића
1ф, 57000 Задар – има 14 годи-
на, жели да се дописује са
вршњацима из целе земље.

Ирена Класановић, III булевар
130/163, 11070 Нови Београд –
има 13 година, воли музику, са-
купља постере, бави се спор-
том.

Зоран Јовић, Шамжачка 5,
11300 Смедерево – има 18 го-
дина, воли да црта, углавном
стрипове, воли музику, дописи-
вање и дружење.

РЕШЕНЕ ЕНИГМАТИКЕ

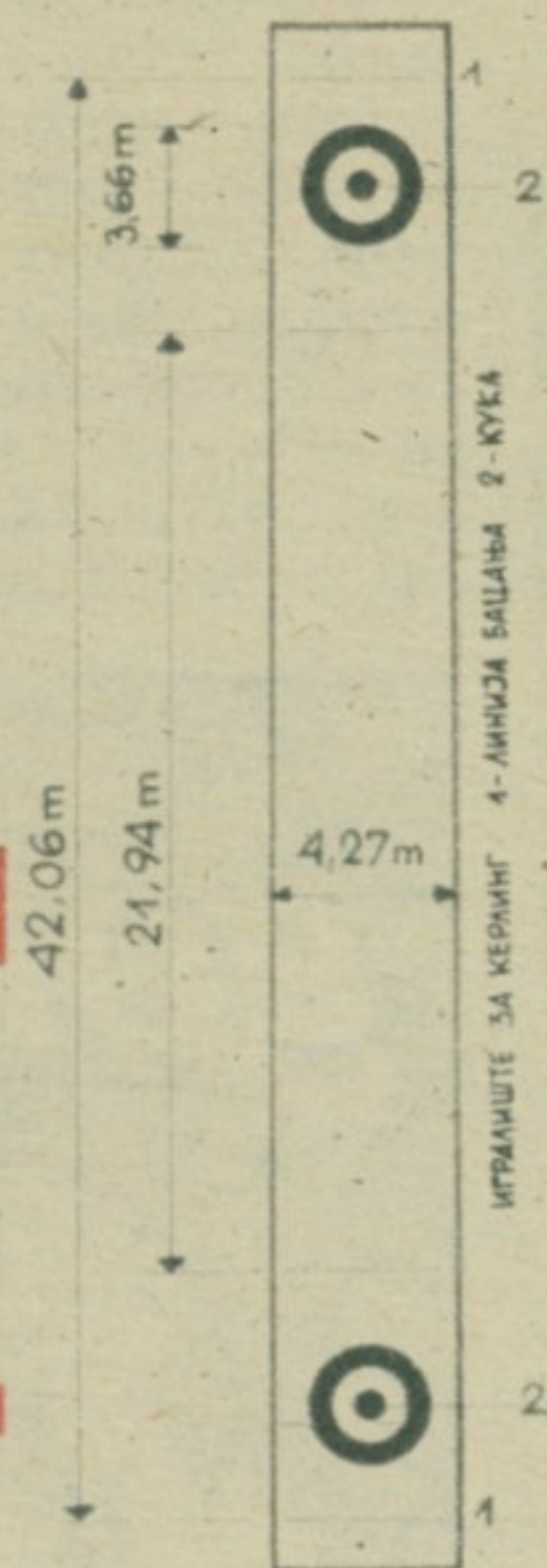
УКРШТЕНЕ РЕЧИ: продавница,
расима, све, истрага, ер, ризали-
тет, опатица, кб, дарије, сор, ати,
а, биво, бас, ива, болид, о, сс,
ало, кића, настањеност, р. даро-
давац, ићи.

ЗА
ОШТРО
ОКО

Забавникова
играоница

ИГРА ЈЕ КЕРЛИНГ

тово да је острво једно једино парче гра-
нита. У његовим стрмим громадама прво се
бушилицом изрежу камени блокови, затим се
одвајају динамитом и потом леме у грубе каме-
не коцке, нешто веће од готовог камена за куг-
лање. Кад се пребаци на копно, у фабрику, ка-
мене коцке се обрађују специјалним камено-
резачким машинама од каљеног челика, а онда
врло прецизно циглама направљеним од кар-
борундума – вештачког брусног материјала.
Током брушења и глачања, које се такође
обавља помоћу карборундума и нарочитих
глачала чији се састав држи у тајности, као
средство за подмазивање и расхлађивање
употребљава се вода, да камење, угрејано
трењем, не би прснуло. Средњи бочни део ка-
мена, назван ударац, којим се камење судара
у игри, треба да буде рапавији да би се уб-
лажио ударац и да би се спречило пуцање ка-

Ова игра је веома популарна у Шкотској. На
залеђеном језеру играју је два тима, са по че-
тири играча. На леду, дебелом преко 15 см,
обележен је круг као „кућица“ а далеко иза је
старт. Одатле играчи гурају гранитне „погаче“
тешке 15–20 kg, са углављеном дршком, поку-
шавајући да добаце што ближе циљу нацрта-
ном на леду. Док глатко овално камење клизи
преко леда, прискачу играчи са великим метла-

ма и испред кугли чисте капљице воде које би
могле да успоре њено кретање. Камење за
куглање изгледа веома лепо: изграђено је од
гранитних блокова, добро углачано и у сваки
камен усађена је по једна дршка. Израда овак-
вог камена је типично шкотска индустријска
рана. Гранит се већином вади на Аила Крејгу,
маленом али високом острву у заливу Клајд,
које и само има облик камена за куглање. Го-

мена током утакмице. Дршка, понекад украше-
на маштовитим шарам, причвршћена је за
гвоздени клин који пролази кроз камен. Када
се дно камена, након дуге употребе, излиже или
изгребе, дршка се једноставно окрене на суп-
ротну страну и камен се и даље може употреб-
љавати окренут дном нагоре. Шкотланђани се
увек труде да до краја искористе оно што има-
ју!

1010 NAGRADA

Šalje vam Petar PEZ
Svakog meseca na adrese ljubite-
lja PEZ bombona poslaćemo

500 majica PEZ
500 kapa PEZ

10 bicikla BMX-turbo Rog
2 pretplate na ZABAVNIK

pošalji 10 omota PEZ bombona
POLITIKA - PP- 1010 nagrada -
11000 Beograd
Makedonska 35
PRIJATNO i SREĆNO, želi vam
vaš prijatelj PETAR PEZ!

фото-репортере

Конкурс за читаоце

ОБЈЕКТИВОМ,
ОБЈЕКТИВНО

Саша Милутиновић,
19350 Књажевац, Др. Савића 10

Иштван Фолф, 21000 Нови Сад, Новосадског сајма 58

Бојан Вукотић, 11080 Земун,
Морнарска 4

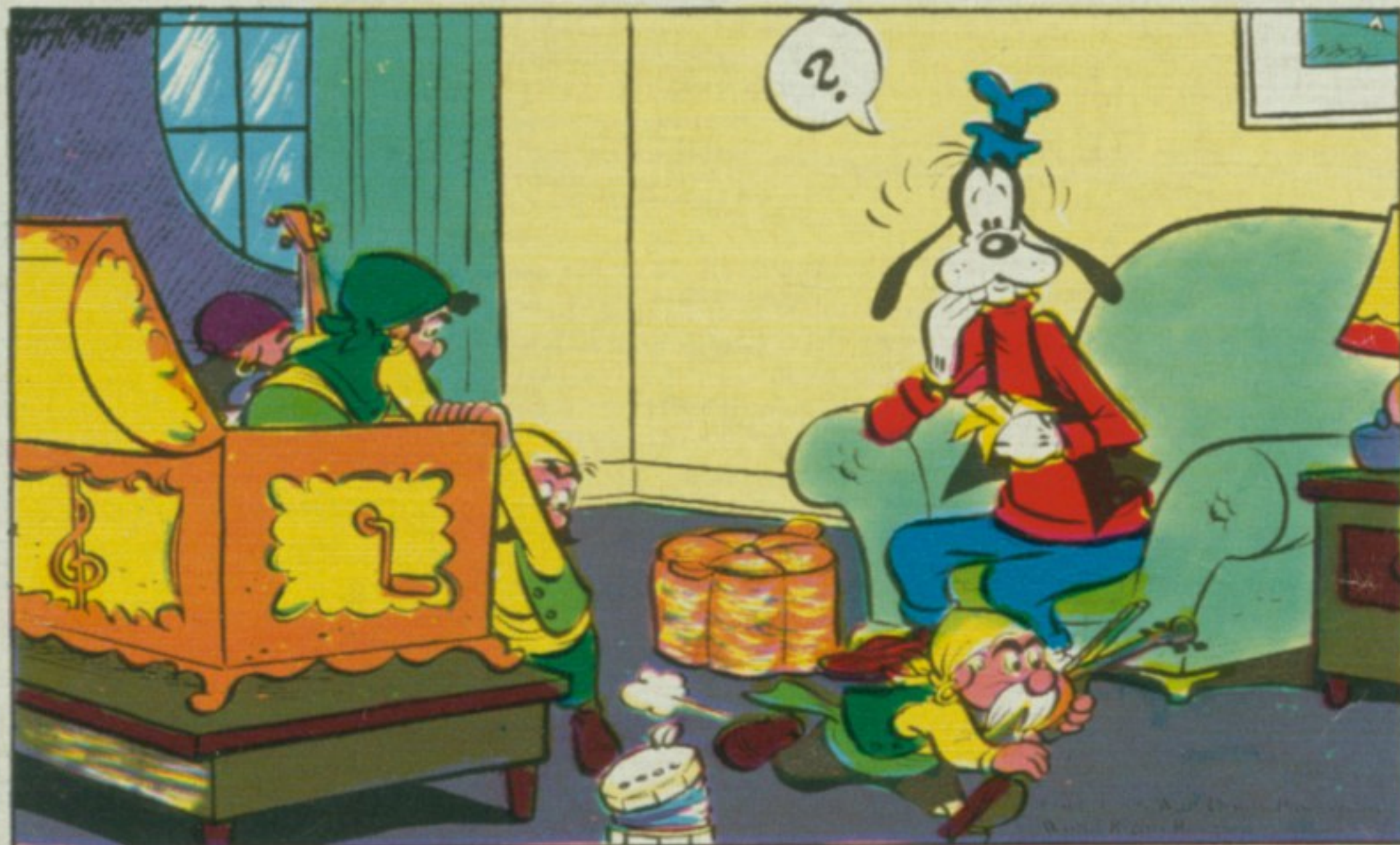
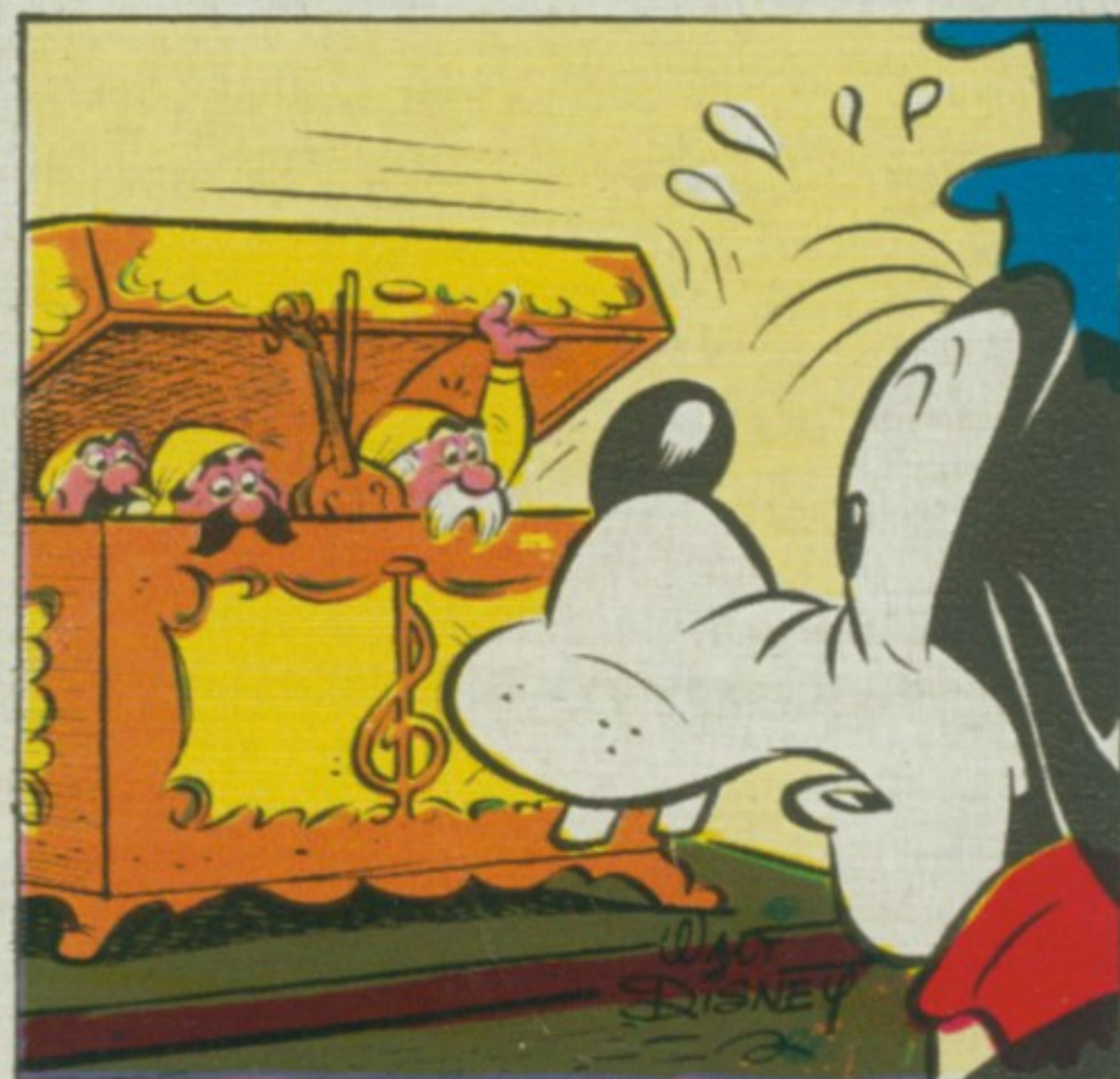
Томислав Вујичић, 12306 Велико Лаоле

Прво коло наградног конкурса за читаоце фото-репортере „ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО“ на тему „ЗИМА У МОМ КРАЈУ“ у овом броју се завршава. Ваше фотографије су стигле у изузетно великом броју и није било довољно простора да их све објавимо у „ЗАБАВНИКУ“. Међутим, не брините, све фотографије које сте послали на нашу адресу подједнако учествују у наградном извлачењу.

Као што знате, INEX CINERPHOTO је за најбоље ауторе, појединце и групе, обезбедио вредне награде! Сваког месеца (у сваком колу), по пет аутора (укупно 15) добијају фото-апарате, соларне дигитроне и утешне награде. На крају тромесечног циклуса за најбољу фотографију поново учествујете у фонду СУПЕР НАГРАДА: фото-апарати, дигитрони и утешне награде намењени су најуспешнијим појединцима у сва три кола, а комплетно опремљена фото-лабораторија најуспешнијој фото-секцији или групи.

НЕ ЗАБОРАВИТЕ, од следећег броја крећу фотографије другог конкурса за читаоце фото-репортере у коме је тема „ОД СРЦА САМ СЕ НАСМЕЈАО“. Очекујемо и даље ваше прилоге, црно-беле фотографије слободног формата. Наша адреса је: **Политикин ЗАБАВНИК**, Македонска 29, Поштански факс 124, 11000 БЕОГРАД, са назнаком – за конкурс „ОБЈЕКТИВОМ, ОБЈЕКТИВНО.“

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

